

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

UNIVERSITY OF PIRAEUS

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ»**

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
« Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ESG ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ»**

Λιούγκου Χριστίνα του Χρήστου ΜΟΕΣ2030

Πειραιάς, Ελλάδα, Οκτώβριος 2022

Επιβλέπων Καθηγήτρια: Κοτταρίδη Κωνσταντίνα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

UNIVERSITY OF PIRAEUS

**UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS**

M.Sc. in "Economic and Business Strategy"»

**MASTER THESIS:
«THE INCORPORATION OF ESG CRITERIA AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT
IN THE GREEK MARKET »**

Liougou Christina MOEΣ2030

Piraeus, Greece, October 2022

Thesis Supervisor: Constantina Kottaridi

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία, έχει γραφτεί από εμένα αποκλειστικά στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης ότι αναφέρονται καταλλήλως στο σύνολό τους οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας,. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου»

Ονοματεπώνυμο

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή

ΛΙΟΥΓΚΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας Διπλωματικής εργασίας είναι η παρουσίαση των κριτηρίων ESG και των 17 στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης, Πιο συγκεκριμένα, αναλύεται ο τρόπος ο οποίος επηρεάζουν τις επενδύσεις και την γενικότερη οικονομία των κοινωνιών. Αναλύονται οι τρεις Πυλώνες των κριτηρίων ESG, οι παράγοντες που τα απαρτίζουν και οι διαβαθμίσεις των κριτηρίων αυτών. Με βάση σύγχρονες προκλήσεις και καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν, υπαγορεύεται ένα σύνολο ελέγχων που εφαρμόζεται στις επενδυτικές αποφάσεις στην σημερινή κοινωνία, ενθαρρύνοντας τη Βιώσιμη Ανάπτυξη από την πλευρά των εταιρειών, και τι αντίκτυπο υπάρχει στις μελλοντικές γενεές. Ως ένας από τους νέους πιο αναπτυσσόμενους τομείς, παρουσιάζονται οι κίνδυνοι που ενέχουν τα παραπάνω κριτήρια και πως αυτά μπορούν να λυθούν και να ξεπεραστούν στο μέλλον. Μέσα από τη διαμόρφωση ερωτηματολογίου, διενεργήθηκε πρωτογενής έρευνα που απευθύνθηκε σε ελληνικές εταιρείες που έχουν εντάξει τα κριτήρια στην ιδεολογία τους, καταγράφοντας την άποψή τους για τα κριτήρια ESG τόσο ως προς την ύπαρξή τους, όσο και ως προς την ενσωμάτωση αυτών των κριτηρίων σε όλες τις παραγωγικές διαδικασίες της επιχείρησης.

ABSTRACT

The subject of this Master Thesis is the presentation of the ESG criteria and the 17 Goals of Sustainable Development. More specifically is analyzed, the way they affect investments and the general economy of societies. The three Pillars of the ESG criteria, the factors that make up them and the gradations of these criteria are also analyzed. Based on modern challenges and everyday problems they face, a set of controls is dictated that is applied to investment decisions in today's society, encouraging Sustainable Development on the part of companies, and what impact there is on future generations. As one of the new most developing sectors, the risks posed by the above criteria are presented and how they can be solved and overcome in the future. Through the formulation of a questionnaire, a primary survey was conducted that was addressed to Greek companies that have included the criteria in their ideology, recording their view on the ESG criteria both in terms of their existence and in terms of the integration of these criteria in all the production processes of the enterprise.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές μου για τις πολύτιμες γνώσεις που μου προσέφεραν σε όλη την πορεία μου στο Πανεπιστήμιο του Πειραιά κατά την διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος «Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική», και ιδιαίτερα την κα Κοτταρίδη Κωνσταντίνα για τη συνδρομή και καθοδήγησή του κατά την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	9
1.ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ:	9
2.ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ:	9
3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	11
2.1. Ανθρώπινη Βιωσιμότητα	12
2.2. Κοινωνική Βιωσιμότητα	12
2.3 Η οικονομική βιωσιμότητα	13
2.4 Περιβαλλοντική βιωσιμότητα.....	14
3.1.ΣΤΟΧΟΣ 1ος - Μηδενική φτώχεια.....	15
3.2.ΣΤΟΧΟΣ 2ος - Μηδενική πείνα	16
3.3ΣΤΟΧΟΣ 3ος - Καλή υγεία και ευημερία	18
3.4ΣΤΟΧΟΣ 4ος - Ποιοτική εκπαίδευση.....	19
3.5ΣΤΟΧΟΣ 5ος - Ισότητα των φύλων	20
3.6ΣΤΟΧΟΣ 6ος - Καθαρό νερό και αποχέτευση	22
3.7ΣΤΟΧΟΣ 7ος - Φτηνή και καθαρή ενέργεια	23
3.8ΣΤΟΧΟΣ 8ος - Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη	24
3.9ΣΤΟΧΟΣ 9ος - Βιομηχανία, Καινοτομία Και Υποδομές	25
3.10ΣΤΟΧΟΣ 10ος - Λιγότερες ανισότητες	26
3.11ΣΤΟΧΟΣ 11ος - Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	28
3.12ΣΤΟΧΟΣ 12ος - ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	29
3.13ΣΤΟΧΟΣ 13ος - Δράση για το κλίμα	31
3.14ΣΤΟΧΟΣ 14ος - Ζωή στο νερό.....	32
3.15ΣΤΟΧΟΣ 15ος - Ζωή στη στεριά	33
3.16ΣΤΟΧΟΣ 16ος - Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί	35
3.17ΣΤΟΧΟΣ 17ος - Συνεργασία για τους στόχους.....	36
4.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	40
4.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	41
4.3 Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ESG ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ- ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	42

4.4 ΕΠΙΤΥΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ESG	44
4.5 ΣΚΟΠΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ESG	46
4.6 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	54
5.1 ΠΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΕΣ ESG	57
5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ESG.....	59
5.3 ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	61
5.4 ΤΡΟΠΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	63
5.5 ΑΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	67
6.1 Ομόλογα.....	71
6.2 Παράγωγα	73
7.1 Ηπειροι	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'	92
8.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	92
8.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	93

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

1.ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ:

Πίνακας 1: Κατηγορίες κριτηρίων ESG.....	39
Πίνακας 2: Ποσοστό EBITDA σε κίνδυνο λόγω κυβερνητικών παρεμβάσεων.....	50
Πίνακας 3: Τρόπους που αυξάνει τα κέρδη το θετικό ESG.....	53
Πίνακας 4: Οι 22 πιο σημαντικοί οργανισμοί αξιολόγησης ESG.....	60
Πίνακας 5: Πηγές συλλογής πληροφοριών για δείκτες ESG.....	62
Πίνακας 6: Μέθοδοι Υπολογισμού ESG.....	65
Πίνακας 7: Η βαθμολογία της Tesla για τα κριτήρια ESG.....	69
Πίνακας 8: Συσχέτιση των σκορ ESG ανά κλάδο.....	70
Πίνακας 9: GSIA Review 18.....	76
Πίνακας 10: Κανονισμοί ESG σε διάφορες Ασιατικές χώρες.....	86
Πίνακας 11: Κατανομή απαντήσεων στην ερώτηση Ποια θεωρείτε ως σημαντικά εμπόδια για το ESG στις επενδύσεις στην υποσαχάρια Αφρική τα επόμενα 3-5 χρόνια? (2010-2011).....	89

2.ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ:

Διάγραμμα 1: Σύγκριση αποδόσεων μεταξύ πράσινων και συμβατικών ομολόγων.....	72
Διαγράμματα Ερωτηματολογίου-Έρευνας.....	93-106

3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την αξία των κριτηρίων ESG (Environmental, Social and corporate Governance) στις σύγχρονες επιχειρήσεις στην Ελλάδα αλλά και στα παγκόσμια χρηματιστήρια, όπως επίσης και το ζήτημα της ένταξης της βιώσιμη ανάπτυξης στον ελλαδικό χώρο. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται οι κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες, καθώς και οι παράγοντες εταιρικής διακυβέρνησης που συνδυαστικά προσφέρουν πλήρη εικόνα στο επενδυτικό κοινό, αναφορικά με τη βιωσιμότητα και τον κοινωνικό αντίκτυπο της εκάστοτε επιχείρησης.

Αναλύονται επιπλέον οι 17 στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης, πως βοηθάνε στην δημιουργία καλύτερων βάσεων και τι στόχους προσπαθούν να πετύχουν τόσο σε επιχειρήσεις όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο.

Σε συνδυασμό των παραπάνω, εξετάζεται πως επηρεάζεται θετικά ή αρνητικά η χρηματιστηριακή απόδοση μιας εταιρείας, όπως επίσης και η αξία της σε βάθος χρόνου. Αυτό προκύπτει μέσω διαφόρων μεθόδων υπολογισμού, οι οποίες αναλύονται και τεχνικές που εφαρμόζονται από εταιρείες που ασχολούνται με τον κλάδο αυτό. Για τον λόγο αυτό, παρατίθενται μια παγκόσμια αποτύπωση, διάφορων χωρών και πως η κάθε μία διαχειρίζεται την βιώσιμη ανάπτυξη και τα κριτήρια ESG και πως τα ενσωματώνει στην πολιτική της.

Τέλος, πραγματοποιήθηκε μια έρευνα στις ελληνικές επιχειρήσεις ως προς την διαχείριση που έχουν για τα συγκεκριμένα θέματα και τους μελλοντικούς στόχους τους στην βιώσιμη ανάπτυξη και αναδόμηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί βασικό στόχο του 21^{ου} αιώνα τόσο στις επιχειρηματικές επιλογές όσο και στις προκλήσεις των επιχειρήσεων. Όλοι οι φορείς λοιπόν (κυβερνήσεις, οργανισμοί, επιχειρήσεις κλπ.) καλούνται να μεταφράσουν την πολυπλοκότητα των αλληλένδετων παραγόντων της βιώσιμης ανάπτυξης και να δεσμευτούν σε ατομικές και συλλογικές ενέργειες με σκοπό την εύρεση της αποδοτικότερης λύσης για τον κάθε φορέα.

Ο ορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης εξελίχθηκε μέσα στα χρόνια . Τέθηκε για πρώτη φορά από την πρώτη πρωθυπουργό της Νορβηγίας Gro Harlem Brundtland. Στην Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1987 παρέδωσε μια αναφορά με τίτλο «Το Κοινό μας Μέλλον», γνωστή ως “Brundtland report”, στην οποία τη βιώσιμη ανάπτυξη την ορίζει ως: « Η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες της παρούσας γενιάς χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες.» Ο ορισμός αυτός δέχτηκε πολλές κριτικές ως μη ολοκληρωμένος καθώς δεν εστιάζει στη οικονομική πλευρά της βιώσιμης ανάπτυξης και δεν ορίζει τις ομάδες ατόμων και τις κατηγορίες αναγκών που πρέπει να ικανοποιηθούν για την επίτευξή της (Rezaee, 2015).

Έτσι λοιπόν το 2001 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Goeteborg και ενώ έχουν περάσει δεκατέσσερα χρόνια από τον πρώτο ορισμό, δημιουργείται ο πιο ολοκληρωμένος για την βιώσιμη ανάπτυξη ως τότε. Βασιζόμενοι στη Διεθνή Συνδιάσκεψη του Ρίο το 1992, στις συνθήκες του Maastricht το 1992 και του Amsterdam το 1997, ορίζεται ότι «Η Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι μία συνεχής πορεία αλλαγής και προσαρμογής, και όχι μία στατική κατάσταση, με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών του παρόντος, χωρίς όμως να μειώνεται η δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν και τις δικές τους ανάγκες, μέσα από την ισόρροπη και ισότιμη επιδίωξη και των τριών πυλώνων της Βιώσιμης Ανάπτυξης: Οικονομία – Περιβάλλον – Κοινωνία.» Μέσα από την συνεργασία δηλαδή, της κοινωνικής ευημερίας, της οικονομικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικής προστασίας, η οποία απεικονίζεται διαγραμματικά και ως ένα ισόπλευρο τρίγωνο, το τρίγωνο της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Το τρίγωνο της βιώσιμης ανάπτυξης ή αλλιώς η παραπάνω συνεργασία είναι αρκετά περίπλοκη, δύσκολη και απαιτητική. Βασική προϋπόθεση είναι οι συντονισμένες κινήσεις όλων των

υπεύθυνων για την επίτευξη του στόχου, δηλαδή η πολιτεία, οι επιχειρήσεις, οι μη-κυβερνητικές οργανώσεις και γενικότερα φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών.

2. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Η έννοια της βιωσιμότητας έχει ρίζες την βιώσιμη ανάπτυξη και προσβέει ίδιες αξίες και βάσεις για το μέλλον(renovablesverdes.com). Χρησιμοποιείται ευρέως για να υποδείξει προγράμματα, πρωτοβουλίες και δράσεις που στοχεύουν στη διατήρηση ενός συγκεκριμένου πόρου. Ωστόσο αναλύεται σε τέσσερις τομείς: ανθρώπινος, κοινωνικός, οικονομικός και περιβαλλοντικός – γνωστοί ως οι τέσσερις πυλώνες της βιωσιμότητας.

2.1. Ανθρώπινη Βιωσιμότητα

Η ανθρώπινη βιωσιμότητα έχει ως στόχο τη διατήρηση και βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσα στην κοινωνία. Οι επενδύσεις με τις οποίες ασχολείται ο συγκεκριμένος τομέας είναι στα συστήματα υγείας και εκπαίδευσης, στην πρόσβαση σε υπηρεσίες, στη διατροφή αλλά και στις γνώσεις και δεξιότητες. Δεδομένοι ότι οι φυσικοί πόροι και οι διαθέσιμοι χώροι είναι περιορισμένοι, υπάρχει ανάγκη να εξισορροπηθεί η συνεχής ανάπτυξη με βελτιώσεις στην υγεία και την επίτευξη οικονομικής ευημερίας. Στο επιχειρηματικό πλαίσιο, ένας οργανισμός χρειάζεται να έχει ως στόχο να βλέπει τον εαυτό του ως μέλος της κοινωνίας και να προωθεί τις επιχειρηματικές αξίες που σέβονται το ανθρώπινο κεφάλαιο. Η ανθρώπινη βιωσιμότητα εστιάζει στο ανθρώπινο κεφάλαιο του οργανισμού, δηλαδή στη σημασία οποιουδήποτε εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα στη δημιουργία προϊόντων ή στην παροχή υπηρεσιών (Benn et al., 2014).

Επιπροσθέτως, περιλαμβάνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ανθρώπινης ικανότητας για υποστήριξη των λειτουργιών και της βιωσιμότητας του οργανισμού και για την προώθηση της ευημερίας των κοινοτήτων και της κοινωνίας. Οι κοινότητες σε όλο τον κόσμο μπορεί να επηρεαστούν θετικά ή αρνητικά από επιχειρηματικές δραστηριότητες ή να επηρεαστούν μέσω μεθόδων που χρησιμοποιούνται από αυτές για την προμήθεια πρώτων υλών.

2.2. Κοινωνική Βιωσιμότητα

Ο δεύτερος τομέας είναι η Κοινωνική βιωσιμότητα, κατά τον οποίο ένα κοινωνικό σύστημα όπως είναι το κράτος, η οικογένεια ή ένας οργανισμός, λειτουργεί σε ένα ορισμένο επίπεδο ευημερίας και αρμονίας επ' αόριστο. Οι ενδείξεις ότι το σύστημα είναι κοινωνικά μη βιώσιμο μπορεί είναι ο πόλεμος, η ενδημική φτώχεια, η αδικία και το χαμηλό ποσοστό εκπαίδευσης. Γενικότερα,

στοχεύει στη διατήρηση του κοινωνικού κεφαλαίου επενδύοντας και δημιουργώντας υπηρεσίες που ενισχύουν το πλαίσιο της κοινωνίας μας. Η ευρύτερα ιδέα βασίζεται στην διατήρηση των μελλοντικών γενεών και στην πλήρη αναγνώριση ότι αυτό που κάνουμε μπορεί να έχει αντίκτυπο στους υπόλοιπους σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η κοινωνική βιωσιμότητα επικεντρώνεται στη διατήρηση και τη βελτίωση της κοινωνικής ποιότητας μέσω εννοιών όπως η συνοχή, η αμοιβαιότητα και η σημασία των σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων, δηλαδή, ενσωματώνει την ιδέα της βιώσιμης ανάπτυξης όπως ορίζεται από τους στόχους αειφόρου ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Έχει αποδειχθεί ότι η κοινωνική και οικονομική βελτίωση και επομένως η οικονομία και η κοινωνία και το οικολογικό σύστημα εξαρτώνται αμοιβαία (Diesendorf, 2000).

2.3 Η οικονομική βιωσιμότητα

Η οικονομική βιωσιμότητα στοχεύει στην ικανότητα της οικονομίας να υποστηρίζει ένα ορισμένο επίπεδο οικονομικής παραγωγής και στη διατήρηση του κεφαλαίου σε ανέπαφα επίπεδα. Εάν η κοινωνική βιωσιμότητα που αναφέρθηκε παραπάνω επικεντρώνεται στη βελτίωση της κοινωνικής ισότητας, η οικονομική βιωσιμότητα στοχεύει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Όσον αφορά τις επιχειρήσεις, αναφέρεται στην αποτελεσματική χρήση των περιουσιακών στοιχείων για τη διατήρηση της κερδοφορίας της εταιρείας με την πάροδο του χρόνου. Όπως δήλωσε η κυβέρνηση του ΗΒ (Ετήσια Έκθεση 2000, Ιανουάριος 2001): «Η διατήρηση υψηλών και σταθερών επιπέδων οικονομικής ανάπτυξης είναι ένας από τους βασικούς στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης. Η εγκατάλειψη της οικονομικής ανάπτυξης δεν αποτελεί επιλογή. Αλλά η βιώσιμη ανάπτυξη είναι κάτι περισσότερο από απλή οικονομική ανάπτυξη. Σημασία έχει η ποιότητα της ανάπτυξης αλλά και η ποσότητα».

Ωστόσο υπάρχει διάφοροι επικριτές στον τομέα αυτό. Αναγνωρίζουν ότι υπάρχει μεγάλο κενό στις σύγχρονες λογιστικές πρακτικές και δεν το κόστος της ζημιάς στη γη στις τιμές της αγοράς (Hawking, 2010). Μια πιο πρόσφατη προσέγγιση αναγνωρίζει την περιορισμένη ενσωμάτωση των οικολογικών και κοινωνικών συνιστωσών και το νέο μοντέλο περιλαμβάνει το φυσικό κεφάλαιο (οικολογικά συστήματα) και το κοινωνικό κεφάλαιο (σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων).

2.4 Περιβαλλοντική βιωσιμότητα

Τέλος, υπάρχει η Περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η ικανότητα δηλαδή του περιβάλλοντος να υποστηρίζει ένα ορισμένο επίπεδο περιβαλλοντικής ποιότητας και ένα ποσοστό εξόρυξης φυσικών πόρων. Αυτό είναι και το μεγαλύτερο πραγματικό πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει και να βρει λύσεις η ανθρωπότητα γιατί οι συνέπειες της μη επίλυσης είναι καταστροφικές.

Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα στοχεύει στη βελτίωση της ανθρώπινης ευημερίας μέσω της προστασίας του φυσικού κεφαλαίου (π.χ. νερό, γη, αέρας, ορυκτά κ.λπ.). Περιβαλλοντικά βιώσιμα ορίζονται τα προγράμματα κατά τα οποία διασφαλίζονται οι ανάγκες του πληθυσμού και ικανοποιούνται χωρίς να υπάρχει ο κίνδυνος των αναγκών για τις μελλοντικές γενεές. Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, όπως περιγράφεται από τους Dunphy, Benveniste, Griffiths και Sutton (2000), δίνει έμφαση στο πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να επιτύχουν θετικά οικονομικά αποτελέσματα χωρίς να βλάψουν, βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, το περιβάλλον. Σύμφωνα με τους Dunphy et al. (2000) μια περιβαλλοντικά βιώσιμη επιχείρηση επιδιώκει να ενσωματώσει και τους τέσσερις πυλώνες της βιωσιμότητας και για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος πρέπει να αντιμετωπίζεται ο καθένας ισότιμα.

Η αρχή των τεσσάρων πυλώνων της βιωσιμότητας που αναλύθηκε παραπάνω, ορίζει ότι για την πλήρη αειφορία πρέπει να επιλυθούν προβλήματα σε σχέση και με τους τέσσερις αυτούς τομείς της βιωσιμότητας και στη συνέχεια να διατηρηθούν μέσα στα χρόνια. Αν σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να επικαλύπτονται, είναι σημαντικό να προσδιοριστεί από τον οργανισμό ο συγκεκριμένος τύπο πράσινης επιχείρησης στον οποίο έχει πέσει το βάρος, καθώς οι τέσσερις τύποι παρουσιάζουν μοναδικά χαρακτηριστικά. Οι επιχειρήσεις πρέπει να λάβουν μια στρατηγική απόφαση σχετικά με αυτό, ώστε να ενσωματώσουν αποτελεσματικά την επιλεγμένη προσέγγιση στις επιλογές και τις διαδικασίες τους.

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΥΣ 17 ΣΤΟΧΟΥΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Δεδομένου του παγκόσμιου κλίματος που επικρατεί με τις διεθνές κρίσεις και αλλαγές από τις συνθήκες διαβίωσης εκατομμυρίων ανθρώπων έως και το κλίμα, ειδικά σε ανεπτυγμένες χώρες, υπήρξε η ανάγκη από τον οργανισμό Ηνωμένων Εθνών για τη θέσπιση κάποιων παγκόσμιων

στόχων, 17 στον αριθμό, οι οποίοι μέσω της εφαρμογής τους από τις χώρες παγκοσμίως θα κατάφερναν μακροπρόθεσμα να βελτιώσουν το μέλλον του πλανήτη μας, και τις συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων λαμβάνοντας υπόψιν τους και τις επόμενες γενιές (Ο.Η.Ε.,2020) . Οι 17 στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη αποτελούν μια δέσμη στόχων, οι οποίοι αφορούν κατά βάση τη διεθνή ανάπτυξη αντικαθιστώντας τους στόχους για τη χιλιετία οι οποίοι εξέπνευσαν το 2015. Συνδέονται με 169 σκοπούς για την αποτελεσματική επίτευξη τους. Με τον όρο βιώσιμη ανάπτυξη, γίνεται αναφορά σε καταστάσεις που είναι δυνατόν να επιζήσει, να ανθίσει με κέρδος για αρκετές κοινωνικές ομάδες. Το χρονικό εύρος στο οποίο αναφέρονται οι 17 αυτοί στόχοι, είναι από το 2015 έως το 2030. Παρακάτω, θα αναλυθούν οι συγκεκριμένοι στόχοι, σε τι κλάδους και τομείς εστιάζει ο καθένας και πως στην ίδια την επιχείρηση αλλά και στο κοινωνικό σύνολο της χώρας μας. Επιπλέον θα αποδείξουμε πως η υιοθέτηση μιας βιώσιμης στρατηγικής με άξονα τους 17 στόχους αποτελεί μια στρατηγική με πολλαπλά οφέλη για τις επιχειρήσεις σε βάθος χρόνου (unric.org , 2021).

3.1.ΣΤΟΧΟΣ 1ος - Μηδενική φτώχεια

Ο πρώτος στόχος είναι η «Μηδενική Φτώχεια». Από το 1990, το ποσοστό της ακραίας φτώχειας έχει μειωθεί παραπάνω από το μισό. Παρόλα αυτά , ένας στους πέντε ανθρώπους στις αναπτυσσόμενες περιοχές συνεχίζει να ζει με λιγότερο από 1,25 δολάρια την ημέρα ενώ υπάρχουν εκατομμύρια άνθρωποι που κερδίζουν μόλις λίγο παραπάνω από αυτό το ποσό, με αρκετούς να κινδυνεύουν να ξανακυλήσουν στη φτώχεια. Με τον όρο φτώχεια δεν ορίζεται μόνο η έλλειψη εισοδήματος και πόρων για την εξασφάλιση βιώσιμων συνθηκών διαβίωσης, αλλά και άλλες μορφές όπως η πείνα, ο υποσιτισμός, η περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση και σε άλλες βασικές υπηρεσίες, η κοινωνική διάκριση και ο αποκλεισμός, καθώς και η απουσία συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων. Η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να λαμβάνει χώρα χωρίς αποκλεισμούς και περιορισμούς, να παρέχει βιώσιμες θέσεις εργασίας και να προάγει την ισότητα.

Ο Στόχος 1 επιδιώκει:

Ο στόχος 1 επιδιώκει πέντε βασικά θέματα ως και το 2030. Η εξάλειψη της ακραίας φτώχειας για όλους τους ανθρώπους είναι ένα από τα βασικά, η οποία επί του παρόντος έχει ως βάση μέτρησης τους ανθρώπους που ζουν με λιγότερα από 1,25 δολάρια την ημέρα.

Επιπλέον, έως το 2030, χρειάζεται να επέλθει μείωση, τουλάχιστον κατά το ήμισυ, της αναλογίας ανδρών, γυναικών και παιδιών όλων των ηλικιών που ζουν κάτω από όλες τις διαστάσεις της φτώχειας, σύμφωνα με τους εκάστοτε εθνικούς ορισμούς.

Η εφαρμογή κατάλληλων εθνικών συστημάτων και μέτρων κοινωνικής προστασίας είναι αρκετά σημαντικό, συμπεριλαμβανομένων των κατώτατων ορίων κοινωνικής προστασίας, όπως επίσης και η επίτευξη ουσιαστικής κάλυψης των φτωχών και των ευάλωτων ομάδων έως το 2030.

Εκτός από τα παραπάνω, βασικός στόχος είναι η διασφάλιση ότι και τα δύο φύλα, ιδίως οι φτωχοί και ευάλωτοι, έχουν ίσα δικαιώματα πρόσβασης σε οικονομικούς πόρους καθώς και πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, στην ιδιοκτησία και στον έλεγχο της γης, όπως και σε άλλες μορφές ιδιοκτησίας, στους φυσικούς πόρους, στις κατάλληλες νέες τεχνολογίες αλλά και στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Έως το 2030 επίσης, απαιτείται η οικοδόμηση της ανθεκτικότητας των φτωχών και εκείνων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση και η μείωση της έκθεσης και της ευπάθειάς τους έναντι ακραίων φαινομένων που σχετίζονται με το κλίμα και άλλων οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πιέσεων και καταστροφών.

Τέλος, χρειάζεται η διασφάλιση σημαντικής κινητοποίησης πόρων από διάφορες πηγές, μέσω της ενισχυμένης αναπτυξιακής συνεργασίας, έτσι ώστε να παραχθούν επαρκή και προβλέψιμα μέσα για τις αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως τις λιγότερο ανεπτυγμένες, και να εφαρμοστούν προγράμματα και πολιτικές που θα δώσουν τέλος σε όλες τις μορφές της φτώχειας. Σε αυτό θα βοηθήσει πολύ η δημιουργία σταθερών πολιτικών πλαισίων σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, τα οποία βασίζονται σε αναπτυξιακές στρατηγικές υπέρ των φτωχών και ευαίσθητες σε θέματα ισότητας των φύλων, για τη στήριξη της επιτάχυνσης των επενδύσεων σε δράσεις εξάλειψης της φτώχειας.

3.2.ΣΤΟΧΟΣ 2ος - Μηδενική πείνα

Ο δεύτερος στόχος βασίζεται σε σκέψεις και αναθεωρήσεις για βασικά ζητήματα. Για το πώς καλλιεργούμε, μοιραζόμαστε και καταναλώνουμε την τροφή μας. Αν αξιοποιηθούν για παραγωγικό και σωστό τρόπο, η γεωργία, η δασοπονία και η αλιεία, τότε θα μπορέσουν να παράσχουν θρεπτική τροφή για όλους και να δημιουργήσουν εισοδήματα, στηρίζοντας έτσι την ανθρωποκεντρική ανάπτυξη της περιφέρειας και προστατεύοντας ταυτόχρονα το περιβάλλον.

Στην σημερινή κοινωνία το έδαφος, τα δάση, το νερό, οι ωκεανοί και η βιοποικιλότητα υποβαθμίζονται με ταχείς ρυθμούς. Η κλιματική αλλαγή ασκεί ακόμη μεγαλύτερη πίεση στους πόρους από τους οποίους εξαρτόμαστε, αυξάνοντας έτσι κινδύνους που συνδέονται με καταστροφές όπως οι ξηρασίες και οι πλημμύρες. Με σκοπό την σίτιση όλου του πλανήτη και ειδικότερα των ανθρώπων με σοβαρό υποσιτισμό, χρειάζεται μία βαθιά αλλαγή στο παγκόσμιο σύστημα τροφίμων και γεωργίας. Ο τομέας των τροφίμων και της γεωργίας προσφέρει λύσεις-κλειδιά για την ανάπτυξη ενώ διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην εξάλειψη της πείνας και της φτώχειας.

Ο Στόχος 2 επιδιώκει:

Μέχρι το 2030, είναι απαραίτητο να έχει τερματιστεί ή περιοριστεί πολύ το θέμα της πείνας και να υπάρχει μεγάλη εξέλιξη στη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ανθρώπων, ιδίως των φτωχών και των ανθρώπων που βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, σε ασφαλή, θρεπτική και επαρκή τροφή καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Παράλληλα ο στόχος περιλαμβάνει τον τερματισμό και όλων των μορφών κακής διατροφής, επιτυγχάνοντας ιδανικά έως το 2025, τους διεθνώς συμφωνηθέντες στόχους για την καχεξία και την εξασθένηση των παιδιών ηλικίας κάτω των πέντε ετών, καθώς και αντιμετώπιση των διατροφικών αναγκών των έφηβων κοριτσιών, των εγκύων, των γυναικών που θηλάζουν και των ηλικιωμένων ανθρώπων.

Επιπροσθέτως, έως το 2030, έχει τεθεί ο στόχος ο διπλασιασμός της αγροτικής παραγωγικότητας και των εισοδημάτων των μικροπαραγωγών τροφίμων, ιδίως των γυναικών, των αυτόχθονων λαών, των οικογενειακών εκμεταλλεύσεων, των βοσκών και των ψαράδων, μέσω της ασφαλούς και ισότιμης πρόσβασης στη γη, άλλων παραγωγικών πόρων και εισροών, της γνώσης, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καθώς και αγορών και ευκαιριών για προστιθέμενη αξία και μη αγροτική απασχόληση. Επιπλέον, η διασφάλιση της χρήσης βιώσιμων συστημάτων παραγωγής τροφίμων και της εφαρμογής ανθεκτικών γεωργικών πρακτικών οι οποίες αυξάνουν την παραγωγικότητα και την παραγωγή, που συμβάλλουν στη διατήρηση των οικοσυστημάτων, που ενισχύουν την ικανότητα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, στα ακραία καιρικά φαινόμενα, στην ξηρασία, στις πλημμύρες και άλλες καταστροφές και που βελτιώνουν σταδιακά την ποιότητα της γης και του εδάφους.

Μέσω της ενισχυμένης διεθνούς συνεργασίας υπάρχει η αυξανόμενη προσπάθεια να επιτευχθεί η αύξηση των επενδύσεων στις υποδομές της υπαίθρου, στην αγροτική έρευνα και στις υπηρεσίες γεωργικών εφαρμογών, στην τεχνολογική ανάπτυξη ακόμα και στις τράπεζες φυτικών και ζωικών γονιδίων, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί η αγροτική παραγωγική ικανότητα στις αναπτυσσόμενες, και ιδίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Για να υπάρχει ένα βιώσιμο αποτέλεσμα στα παραπάνω, θα χρειαστεί διόρθωση και αποτροπή εμπορικών περιορισμών και στρεβλώσεων στις παγκόσμιες γεωργικές αγορές, μέσω της παράλληλης εξάλειψης όλων των μορφών εξαγωγικών γεωργικών επιδοτήσεων και όλων των εξαγωγικών μέτρων με ισοδύναμο αποτέλεσμα.

Τέλος, απαραίτητη είναι η υιοθέτηση μέτρων που διασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία των αγορών των βασικών προϊόντων διατροφής και των παραγώγων τους και διευκολύνουν την έγκαιρη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με τις αγορές, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που σχετίζονται με τα αποθέματα τροφίμων, προκειμένου να διευκολυνθεί ο περιορισμός της ακραίας αστάθειας των τιμών.

3.3ΣΤΟΧΟΣ 3ος - Καλή υγεία και ευημερία

Η βασική μέριμνα του συγκεκριμένου στόχου είναι η εξασφάλιση υγιούς ζωής και ευημερίας για όλους ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας ή χώρας προέλευσης, η οποία παίζει σημαντικό ρόλο στην αειφόρο ανάπτυξη. Τις τελευταίες δεκαετίες έχει αυξηθεί το προσδόκιμο ζωής και έχει υπάρξει μείωση των θανατηφόρων ασθενειών όσον αφορά τη παιδική θνησιμότητα. Έχει περιοριστεί η εξάπλωση ασθενειών όπως η ελονοσία, η πολιομυελίτιδα, ο ιός του HIV και ο ιός της φυματίωσης. Όμως εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη εξάλειψης άλλων ασθενειών καθώς και αναδυόμενων θεμάτων στο τομέα της υγείας.

Ο Στόχος 3 επιδιώκει:

- Μείωση παγκόσμιου ποσοστού μητρικής θνησιμότητας έως το έτος 2030 σε λιγότερους από 70 θανάτους ανά 100.000 γεννήσεις.
- Μείωση βρεφικής θνησιμότητας στους 12 θανάτους ανά 1000 γεννήσεις νεογνών και μείωση θανάτων παιδιών κάτω από την ηλικία των 5 ετών στους 25 θανάτους ανά 1000 περιπτώσεις γεννήσεων έως το 2030.

- Να δοθεί τέλος σε επιδημίες όπως το AIDS, η φυματίωση, η ελονοσία και να καταπολεμηθεί η ηπατίτιδα καθώς και άλλες ασθένειες οι οποίες μεταδίδονται μέσω του νερού.
- Μείωση κατά το 1/3 έως το έτος 2030, της πρόωρης θνησιμότητας από μη μεταδιδόμενες ασθένειες μέσω της πρόληψης και της θεραπείας και προώθηση της υγείας και της ευημερίας.
- Ενίσχυση πρόληψης και θεραπείας σε σχέση με τη κατάχρηση ουσιών συμπεριλαμβανομένου τη χρήση ναρκωτικών ουσιών και τη κατανάλωση αλκοόλ.
- Μείωση κατά το ήμισυ σε θανάτους που προκαλούνται από τροχαία ατυχήματα.

3.4ΣΤΟΧΟΣ 4ος - Ποιοτική εκπαίδευση

Η ποιοτική εκπαίδευση αποτελούσε πάντα το θεμέλιο λίθο για τη αποτελεσματικότερη βελτίωση και ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων καθώς και για την αειφόρο ανάπτυξη. Ανά τις δεκαετίες, έχει υπάρξει έντονη αύξηση των παιδιών που έχουν πρόσβαση στα σχολεία, ειδικότερα για τα κορίτσια και τις γυναίκες οι οποίες δεν είχαν παλαιότερα, καθώς και βελτίωση του επιπέδου του αναλφαβητισμού αναλογικά με τον πληθυσμό. Έχει επιτευχθεί παγκοσμίως η ισότητα στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση μεταξύ αγοριών και κοριτσιών όμως είναι απαραίτητο αυτό να πραγματοποιηθεί σε όλα τα επίπεδα. Για το λόγο αυτό χρειάζεται συνεχής προσπάθεια από όλους τους φορείς που βοηθάνε στο λειτούργημα αυτό, για να καταλήξουμε στην όσο πιο πλήρη επίτευξη των στόχων παγκοσμίως.

Ο Στόχος 4 επιδιώκει:

- Διασφάλιση ότι έως το έτος 2030, όλα τα αγόρια και όλα τα κορίτσια θα ολοκληρώνουν ελεύθερα, ισότιμα και ποιοτικά τη πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Διασφάλιση ότι έως το έτος 2030, όλα τα αγόρια και τα κορίτσια θα έχουν πρόσβαση σε ποιοτική ανάπτυξη και φροντίδα κατά τα πρώτα χρόνια της παιδικής τους ηλικίας και πρόσβαση στη προσχολική εκπαίδευση με σκοπό τη προετοιμασία τους για τη πρωτοβάθμια εκπαίδευση.
- Ουσιαστική αύξηση των νέων και των ενηλίκων έως το έτος 2030, οι οποίοι διαθέτουν τις κατάλληλες επαγγελματικές τεχνικές δεξιότητες οι οποίες θα τους παρέχουν πρόσβαση στον εργασιακό χώρο σε αξιοπρεπείς θέσεις και στην επιχειρηματικότητα.

- Διασφάλιση έως το έτος 2030, της ισότιμης πρόσβασης σε όλους τους άντρες και τις γυναίκες σε προσιτή, ποιοτική, τεχνική και επαγγελματική κατάρτιση και τη πρόσβαση στη τριτοβάθμια εκπαίδευση συμπεριλαμβανομένων των πανεπιστημίων.
- Εξάλειψη έως το έτος 2030, των διακρίσεων στο τομέα της εκπαίδευσης με βάση το φύλο και τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης ειδικότερα των πιο ευάλωτων ομάδων.
- Διασφάλιση έως το έτος 2030, ότι οι νέοι στο σύνολο τους και ένα μέρος των ενηλίκων θα επιτύχουν τον αλφαριθμητισμό.
- Διασφάλιση ότι έως το έτος 2030, όλοι οι εκπαιδευόμενοι θα αποκτήσουν την επαρκή γνώση για να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και το βιώσιμο τρόπο ζωής καθώς και τη προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ισότητα των φύλων, τη προώθηση της ειρήνης και της μη-βίας, τη ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη καθώς και την αναγνώριση της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη σημασία της στη βιώσιμη ανάπτυξη.
- Οικοδόμηση και αναβάθμιση των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών και των ατόμων με αναπηρίες, λαμβάνοντας υπόψιν το θέμα του φύλου καθώς και την ικανότητα να αυτά να παράσχουν ασφαλή, ειρηνικά, συμμετοχικά και αποτελεσματικά μαθησιακά περιβάλλοντα για όλους.
- Αύξηση έως το έτος 2030, των αριθμών των διαθέσιμων υποτροφιών στις αναπτυσσόμενες και λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και τα νησιωτικά κράτη ωθώντας τους με αυτό το τρόπο να φοιτήσουν σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης σε διάφορους τομείς.
- Αύξηση έως το έτος 2030, του αριθμού των καταρτισμένων δασκάλων μέσω της διεθνούς συνεργασίας για την εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού στις αναπτυσσόμενες και λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και τα νησιωτικά κράτη.

3.5ΣΤΟΧΟΣ 5ος - Ισότητα των φύλων

Η ισότητα των φύλων και η χειραφέτηση των γυναικών, θεωρούνταν ανέκαθεν από τα πιο σημαντικά θέματα της χιλιετίας και κατά καιρούς πολλές οργανώσεις, κινήματα και φορείς πολεμάνε για την επίτευξη του. Παρά το γεγονός πως σε αυτό το τομέα έχει σημειωθεί πρόοδος, δυστυχώς υπάρχουν ακόμα γυναίκες και κορίτσια που υφίστανται βία και διακρίσεις σε όλες τις

χώρες και φυλές του κόσμου. Η ισότητα των φύλων αποτελεί όχι μόνο ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα αλλά ταυτόχρονα θέτει την απαραίτητη βάση για έναν ειρηνικό και βιώσιμο κόσμο. Οι γυναίκες θα πρέπει σε όλα τα μέρη του κόσμου να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, στην αξιοπρεπή εργασία και στην εκπροσώπηση στις πολιτικές και οικονομικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων γεγονός που θα τροφοδοτήσει βιώσιμες οικονομίες αλλά και την ανθρωπότητα στο σύνολο της.

Ο Στόχος 5 επιδιώκει:

- Εξάλειψη όλων των μορφών βίας που υφίστανται οι γυναίκες και τα κορίτσια σε όλα τα μέρη του κόσμου, τόσο στην ιδιωτική όσο και τη δημόσια ζωή και εξάλειψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, της εμπορίας ανθρώπων και όλα τα υπόλοιπα είδη εκμετάλλευσης.
- Εξάλειψη όλων των επιζήμιων πρακτικών για τις γυναίκες και τα κορίτσια όπως ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γενετικών οργάνων και ο καταναγκαστικός γάμος.
- Αναγνώριση της αξίας της άμισθης φροντίδας και της οικιακής εργασίας μέσω της παροχής δημόσιων υπηρεσιών, υποδομών και πολιτικών κοινωνικής προστασίας προάγοντας έτσι τη κοινή ευθύνη μέσα σε ένα νοικοκυριό και στην οικογένεια ανάλογα με τις εθνικές περιστάσεις της κάθε χώρας.
- Διασφάλιση της πλήρους και αποτελεσματικής συμμετοχής των γυναικών και των ισότιμων ευκαιριών ανάληψης ηγετικών ρόλων σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων, στη πολιτική, στην οικονομία και στη δημόσια ζωή.
- Διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγειονομική περίθαλψη και διασφάλιση των αναπαραγωγικών δικαιωμάτων των γυναικών σύμφωνα με το Πρόγραμμα Δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για το Πληθυσμό και την Ανάπτυξη καθώς και τη Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνο.
- Δρομολόγηση μεταρρυθμίσεων που θα παράσχουν στις γυναίκες ίσα δικαιώματα προς τους οικονομικούς πόρους καθώς και τη πρόσβαση στην ιδιοκτησία και τον έλεγχο της γης καθώς και άλλων μορφών ιδιοκτησίας, οικονομικών υπηρεσιών, κληρονομιάς και φυσικών πόρων σύμφωνα με την εκάστοτε εθνική νομοθεσία.
- Ενίσχυση της χρήσης της τεχνολογίας της πληροφορίας και των υπηρεσιών με σκοπό τη χειραφέτηση των γυναικών.

- Υιοθέτηση και ενίσχυση ορθών πρακτικών και νομοθεσιών με σκοπό τη προώθηση της ισότητας των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών σε όλα τα επίπεδα.

3.6ΣΤΟΧΟΣ 6ος - Καθαρό νερό και αποχέτευση

Η πρόσβαση σε καθαρό γλυκό νερό αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα για όλους ουδενός εξαιρουμένου. Κάθε χρόνο εκατομμύρια άνθρωποι και κυρίως παιδιά, πεθαίνουν από ασθένειες που σχετίζονται με την ανεπαρκή ύδρευση, αποχέτευση και υγιεινή, κυρίως λόγω κακής οικονομίας ή φτωχών υποδομών. Η λειψυδρία, η κακή ποιότητα του ύδατος και η κακή αποχέτευση επηρεάζει τη ποιότητα των τροφίμων, όπως παράλληλα τις επιλογές ως προς το ζην καθώς και τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε οικογένειες σε όλο το κόσμο. Από την άλλη, η ξηρασία πλήττει τις φτωχότερες χώρες στο κόσμο επιδεινώνοντας τη πείνα και τον υποσιτισμό. Με βάση έρευνες, μέχρι το έτος 2050 είναι πιθανό ένα στα τέσσερα άτομα να κατοικεί σε μια χώρα που πλήττεται από χρόνια ή συχνά επαναλαμβανόμενη έλλειψη νερού.

Ο Στόχος 6 επιδιώκει:

- Επίτευξη έως το έτος 2030, της ισότιμης πρόσβασης σε ασφαλές και προσιτό πόσιμο νερό για όλους.
- Επίτευξη έως το έτος 2030, της ισότιμης πρόσβασης σε εγκαταστάσεις υγιεινής και προαγωγή πρακτικών προσωπικής υγιεινής για όλους.
- Βελτίωση έως το έτος 2030, της ποιότητας του νερού, μειώνοντας τη μόλυνση που προκαλείται από τη ρίψη αποβλήτων και ελαχιστοποιώντας την απελευθέρωση χημικών ουσιών και αερίων και μειώνοντας κατά το ήμισυ των λυμάτων που δεν υφίστανται επεξεργασία αυξάνοντας την ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση του νερού σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Αύξηση έως το έτος 2030, της αποτελεσματικότητας της χρησιμοποίησης του νερού σε όλους τους τομείς, διασφάλιση της βιώσιμης άντλησης και προμήθειας του πόσιμου νερού και αντιμετώπιση της λειψυδρίας.
- Εφαρμογή έως το έτος 2030, της ενοποιημένης διαχείρισης των υδάτινων πόρων σε όλα τα επίπεδα μέσω της διασυνοριακής συνεργασίας.

- Προστασία και αποκατάσταση, έως το έτος 2030, των οικοσυστημάτων που σχετίζονται με το νερό όπως τα βουνά, οι υδροβιότοποι, τα ποτάμια, οι λίμνες και ο υδροφόρος ορίζοντας.
- Επέκταση έως το έτος 2030, της διεθνούς συνεργασίας για την ενίσχυση και ανάπτυξη ικανοτήτων και δομών παρέχοντας στήριξη στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες σε δραστηριότητες που σχετίζονται με το νερό και τις εγκαταστάσεις υγιεινής καθώς και εφαρμόζοντας προγράμματα που σκοπό έχουν τη συλλογή των υδάτων, την αφαλάτωση, την υδατική απόδοση, τη διαχείριση των λυμάτων, την ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση του νερού.
- Στήριξη και ενθάρρυνση της συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών στη βελτίωση της διαχείρισης του νερού και των εγκαταστάσεων υγιεινής

3.7ΣΤΟΧΟΣ 7ος - Φτηνή και καθαρή ενέργεια

Η ενέργεια και μάλιστα η φθηνή, είναι κεντρικής σημασίας για κάθε πρόκληση και ευκαιρία που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος κόσμος. Η βιώσιμη ενέργεια είναι ένα μέσο μεταμόρφωσης ζώων, οικονομικών και παράλληλα ολόκληρου του πλανήτη μας. Γίνεται μια σημαντική προσπάθεια από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε σύγχρονες υπηρεσίες ενέργειας όσο των δυνατών περισσότερων ανθρώπων όπως επίσης και για βελτίωση της αποδοτικότητας και για την αύξηση της χρησιμοποίησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Ο Στόχος 7 επιδιώκει:

- Διασφάλιση έως το έτος 2030, της καθολικής πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, αξιόπιστες και σύγχρονες υπηρεσίες ενέργειας.
- Αύξηση έως το έτος 2030, του ποσοστού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο παγκόσμιο ενεργειακό μίγμα.
- Διπλασιασμός έως το έτος 2030, του παγκόσμιου ποσοστού βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας.
- Ενίσχυση έως το έτος 2030, της διεθνούς συνεργασίας με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη καθαρή ενέργεια και τεχνολογία προωθώντας τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, την ενεργειακή αποτελεσματικότητα και τις καθαρές τεχνολογίες ορυκτών καυσίμων. Προωθούνται οι επενδύσεις σε ενεργειακές υποδομές και καθαρότερες τεχνολογίες ενέργειας.

- Επέκταση έως το έτος 2030, των υποδομών και αναβάθμιση των τεχνολογιών παροχής σύγχρονων και βιώσιμων υπηρεσιών ενέργειας στις αναπτυσσόμενες και λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και τα νησιωτικά κράτη.

3.8ΣΤΟΧΟΣ 8ος - Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη

Η συνεχής προσπάθεια για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη έχει θέσει υπό απαίτηση την δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας οι οποίες θα συμβάλλουν στη τόνωση της οικονομίας και παράλληλα δεν θα βλάπτουν το περιβάλλον.

Ο Στόχος 8 επιδιώκει:

- Αύξηση σε ποσοστό 7% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος ανά έτος στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.
- Επίτευξη υψηλότερων επιπέδων οικονομικής παραγωγικότητας μέσω της διαφοροποίησης, της τεχνολογικής αναβάθμισης και καινοτομίας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Προώθηση πολιτικών που στόχο έχουν την ανάπτυξη και που στηρίζουν τη παραγωγική δραστηριότητα, τη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, την επιχειρηματικότητα, τη δημιουργικότητα και τη καινοτομία και που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικές υπηρεσίες.
- Βελτίωση έως το έτος 2030, της αποτελεσματικότητας των παγκόσμιων πόρων όσον αφορά τη παραγωγή και κατανάλωση και προσπάθεια διαχωρισμού της οικονομικής ανάπτυξης από την υποβάθμιση και καταστροφή του περιβάλλοντος σύμφωνα με το δεκαετές πλαίσιο των προγραμμάτων για τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση με τις ανεπτυγμένες χώρες να ηγούνται του εγχειρήματος αυτού.
- Επίτευξη έως το έτος 2030, πλήρη και παραγωγική απασχόληση για όλους τις άντρες και τις γυναίκες, το νεαρό πληθυσμό και τα άτομα με αναπηρίες καθώς και εξασφάλιση ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας.
- Ουσιαστική μείωση του ποσοστού του νεαρού πληθυσμού που δεν εργάζεται, δε μορφώνεται και δεν εκπαιδεύεται.

- Λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την εξάλειψη της καταναγκαστικής εργασίας και της εμπορίας ανθρώπων και απαγόρευση της παιδικής εργασίας έως το έτος 2025 και της στρατολόγησης και χρήσης παιδιών-στρατιωτών.
- Προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων και ασφαλείς συνθήκες εργασίας για όλο το εργατικό δυναμικό, των μεταναστών-τριών και εκείνων που κατέχουν επισφαλείς θέσεις απασχόλησης.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών που προωθούν τον βιώσιμο τουρισμό δημιουργώντας θέσεις εργασίας και προωθώντας τους τοπικούς πολιτισμούς και τα προϊόντα.
- Ενίσχυση των εγχώριων χρηματοπιστωτικών θεσμών με σκοπό την ενθάρρυνση στη πρόσβαση στις τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.
- Στήριξη των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών μέσω της εφαρμογής του Ολοκληρωμένου Πλαισίου για τη Τεχνική Βοήθεια (Aid for Trade).
- Ανάπτυξη και εφαρμογή μίας παγκόσμιας στρατηγικής για την απασχόληση του νεαρού πληθυσμού και εφαρμογή του Παγκόσμιου Σύμφωνου Απασχόλησης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

3.9ΣΤΟΧΟΣ 9ος - Βιομηχανία, Καινοτομία Και Υποδομές

Για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης και την ενδυνάμωση των κοινοτήτων, απαιτούνται συνεχής επενδύσεις στον τομέα των υποδομών, των μεταφορών, της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών, όπως επίσης και στην άρδευση και στην ενέργεια. Η επένδυση σε υποδομές, βοηθάει στην αύξηση της παραγωγικότητας και των εισοδημάτων όπως και η βελτίωση στο τομέα της υγείας και της εκπαίδευσης, απαιτούν επενδύσεις σε υποδομές. Γενικά η βιώσιμη βιομηχανική ανάπτυξη, αποτελεί τη κύρια πηγή δημιουργίας εισοδήματος, οδηγεί στη ταχεία και σταθερή ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου για όλους τους ανθρώπους και παρέχει τις ορθές λύσεις για τη περιβαλλοντικά σωστή εκβιομηχάνιση. Η επενδύσεις στην τεχνολογική πρόοδος μπορεί να συμβάλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, όπως είναι η αύξηση των πόρων και η ενεργειακή απόδοση.

Ο Στόχος 9 επιδιώκει:

- Δημιουργία ποιοτικών, αξιόπιστων, βιώσιμων και ανθεκτικών υποδομών συμπεριλαμβανομένων τοπικών και διασυνοριακών υποδομών με στόχο την οικονομική

ανάπτυξη και ανθρώπινη ευημερία και τη προσιτή και ισότιμη πρόσβαση σε αυτές για όλους.

- Προαγωγή της βιώσιμης βιομηχανοποίησης και αύξηση έως το 2030 της απασχόλησης στον βιομηχανικό κλάδο και του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος σε συνάρτηση με τις εθνικές περιστάσεις.
- Αύξηση πρόσβασης των μικρών βιομηχανιών και άλλων επιχειρήσεων σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες με παροχή προσιτών πιστώσεων και διευκόλυνση της ενσωμάτωσης τους στις αγορές.
- Αναβάθμιση των βιομηχανιών έως το έτος 2030, μετατρέποντας τις σε βιώσιμες και αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα της χρήσης των πόρων τους και ενθάρρυνση της υιοθέτησης περισσότερων περιβαλλοντολογικά ορθών τεχνολογιών και βιομηχανικών μεθόδων ανάλογα με τις εκάστοτε δυνατότητες που έχει η κάθε χώρα.
- Ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας και αναβάθμιση των τεχνολογικών δυνατοτήτων του βιομηχανικού κλάδου σε όλες τις χώρες με έμφαση στις λιγότερο ανεπτυγμένες. Ενθάρρυνση της καινοτομίας και αύξηση της απασχολησιμότητας στο τομέα έρευνας και ανάπτυξης κατά 1 εκατομμύριο ανθρώπους και αύξηση των διαθέσιμων κονδυλίων για έρευνα και ανάπτυξη στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.
- Διευκόλυνση της ανάπτυξης βιώσιμων και ανθεκτικών υποδομών με μεγαλύτερη τεχνολογική, χρηματοοικονομική και τεχνική υποστήριξη στις αναπτυσσόμενες και λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες καθώς και στα νησιωτικά κράτη.
- Στήριξη της εγχώριας τεχνολογικής έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας στις αναπτυσσόμενες χώρες διασφαλίζοντας μια αποτελεσματική πολιτική που θα στηρίζει τη βιομηχανική διαφοροποίηση και τη προσθήκη αξίας στα εμπορεύματα.
- Αύξηση της πρόσβασης στη τεχνολογία των επικοινωνιών και της πληροφόρησης και παροχή καθολικής και προσιτής πρόσβασης στο διαδίκτυο στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

3.10ΣΤΟΧΟΣ 10Ος - Λιγότερες ανισότητες

Κύριος στόχος είναι η μείωση των ανισοτήτων εντός και εκτός των χωρών με πολυεπίπεδη έννοια. Η διεθνής κοινότητα έχει κάνει σημαντική προσπάθεια και βήματα ως προς τη μείωση των ανισοτήτων και της φτώχειας. Παρόλα αυτά, εξακολουθεί να υπάρχει και υπάρχουν μεγάλες

διαφοροποιήσεις όσον αφορά της πρόσβαση της υγείας, εκπαίδευσης και σε άλλα σημαντικά βιοποριστικά και ανθρωποκεντρικά ζήτητα. Ενώ η εισοδηματική ανισότητα μεταξύ χωρών έχει ελαττωθεί, η εισοδηματική ανισότητα εντός των χωρών έχει αυξηθεί. Η οικονομική ανάπτυξη δεν αρκεί για τη μείωση του ποσοστού της φτώχειας αν δεν είναι χωρίς αποκλεισμούς και εάν δε συμπεριλαμβάνει τις τρεις διαστάσεις της αιεφόρου ανάπτυξης, την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση. Για να γίνει εφικτή και διαρκής η μείωση της ανισότητας θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις ανάγκες των ομάδων που έχουν μειονεκτικά δικαιώματα και των περιθωριοποιημένων πληθυσμών.

Ο Στόχος 10 επιδιώκει:

- Επίτευξη και προοδευτική διατήρηση έως το έτος 2030, αύξηση του εισοδήματος των φτωχότερων μερίδων του πληθυσμού πετυχαίνοντας ποσοστό μεγαλύτερο από το μέσο εθνικό εισόδημα.
- Ενδυνάμωση και προαγωγή έως το έτος 2030, την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ένταξη όλων των ανθρώπων ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, αναπηρίας, εθνικότητας, καταγωγής, θρησκείας, οικονομικής κατάστασης ή άλλου χαρακτηριστικού.
- Διασφάλιση ισότιμων ευκαιριών καταργώντας νόμους και εξαλείφοντας πρακτικές που δημιουργούν διακρίσεις αντικαθιστώντας τες από νομοθεσίες και ενέργειες που προάγουν την ισότητα.
- Υιοθέτηση μισθολογικών, φορολογικών πολιτικών κοινωνικής προστασίας που προωθούν την ισότητα.
- Βελτίωση ρυθμίσεων και ελέγχου των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών και ιδρυμάτων.
- Ενίσχυση εκπροσώπησης των αναπτυσσόμενων χωρών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε παγκόσμιους και διεθνείς οικονομικούς θεσμούς με σκοπό τη δημιουργία πιο αποτελεσματικών, αξιόπιστων και υπεύθυνων οικονομικών θεσμών.
- Διευκόλυνση με ομαλό και υπεύθυνο τρόπο τη μετανάστευση και τη κινητικότητα των ανθρώπων μέσω της εφαρμογής οργανωμένων και διάφανων μεταναστευτικών πολιτικών.
- Εφαρμογή της αρχής της ειδικής και διαφορετικής διαχείρισης ως προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις λιγότερο ανεπτυγμένες σε συνάρτηση με τις συμφωνίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

- Ενθάρρυνση της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας και των χρηματικών ροών συμπεριλαμβανομένων και των άμεσων επενδύσεων σε κράτη όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη σύμφωνα με τους εθνικούς τους στόχους και τα προγράμματα.
- Μείωση έως το έτος 2030, σε λιγότερο από 3% τα έξοδα μεταφοράς των εμβασμάτων από μετανάστες και εξάλειψη ροές εμβασμάτων στις οποίες τα έξοδα υπερβαίνουν το 5%

3.11ΣΤΟΧΟΣ 11ος - Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες

Οι πόλεις με την έννοια των υποδομών και των παροχών τους, δίνουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους να εξελιχθούν κοινωνικά και οικονομικά. Απαραίτητο λοιπόν είναι η διατήρηση τους υγιείς ώστε να συνεχίζουν να δημιουργούν ευημερία και θέσεις εργασίας χωρίς να αποστραγγίζουν τη γη και τους φυσικούς. Στόχος λοιπόν είναι η αποσυμφόρηση τους, η δυνατότητα επαρκούς στέγασης για όλους τους κατοίκους τους και η μείωση της ρύπανσης και των συνθηκών φτώχειας. Μια πόλη βιώσιμη δημιουργεί ίσες ευκαιρίες για όλους, πρόσβαση στην ενέργεια, τη στέγαση, τη μετακίνηση και σε όλες τις βασικές υπηρεσίες της.

Ο Στόχος 11 επιδιώκει:

- Διασφάλιση έως το έτος 2030, της πρόσβασης σε ασφαλή και προσιτή στέγαση, της πρόσβασης σε υπηρεσίες καθώς και της αναβάθμισης των παραγκουπόλεων.
- Παροχή έως το έτος 2030, ασφαλών, προσιτών, προσβάσιμων και βιώσιμων συστημάτων μεταφοράς για όλους, βελτίωση της ασφάλειας των δρόμων μέσω της επέκτασης των δημόσιων συγκοινωνιών δίνοντας προσοχή σε ευάλωτες ομάδες όπως ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρίες, γυναίκες και παιδιά.
- Ενίσχυση έως το έτος 2030, τη χωρίς αποκλεισμούς βιώσιμη αστικοποίηση για όλους και τη δυνατότητα ενός βιώσιμου και συμμετοχικού προγραμματισμού και διαχείρισης των ανθρώπινων οικισμών για όλες τις χώρες.
- Ενίσχυση της προσπάθειας για προστασία και διαφύλαξη της πολιτισμικής και φυσικής κληρονομιάς.
- Μείωση έως το έτος 2030, του αριθμού των θανάτων από φυσικές καταστροφές και αποκατάσταση όσων ανθρώπων έχουν πληγεί από αυτές και ουσιαστική μείωση στις άμεσες οικονομικές απώλειες που έχουν σχέση με το παγκόσμιο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και οφείλονται στις φυσικές καταστροφές δίνοντας έμφαση σε ανθρώπους που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση.

- Μείωση έως το έτος 2030, του κατά κεφαλήν περιβαλλοντικού αποτυπώματος των πόλεων με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και τη καλύτερη διαχείριση των απορριμμάτων των δήμων.
- Διασφάλιση έως το έτος 2030, της πρόσβασης για όλους σε χώρους πρασίνου και δημόσιους χώρους με ασφάλεια.
- Προώθηση και δημιουργία οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δεσμών μεταξύ των αστικών, περιαστικών και επαρχιακών περιοχών ενισχύοντας σε τοπικό και εθνικό επίπεδο την ανάπτυξη.
- Αύξηση του αριθμού των πόλεων και ανθρώπινων οικισμών με την υιοθέτηση και εφαρμογή πολιτικών που αποβλέπουν στη συμμετοχικότητα, την αποτελεσματικότητα διαχείρισης των πόρων, το μετριασμό και τη προσαρμογή απέναντι στη κλιματική αλλαγή και την ανθεκτικότητα τους απέναντι στις φυσικές καταστροφές. Αποβλέπει στην ανάπτυξη και εφαρμογή της παγκόσμιας διαχείρισης φυσικών καταστροφών σε όλα τα επίπεδα σύμφωνα με το Πλαίσιο Sendai για τη μείωση των φυσικών καταστροφών στα έτη μεταξύ 2015-2030.
- Στήριξη των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών με οικονομική και τεχνική βοήθεια με σκοπό την οικοδόμηση βιώσιμων και ανθεκτικών κτιρίων χρησιμοποιώντας τοπικές ύλες.

3.12ΣΤΟΧΟΣ 12ος - ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ο συγκεκριμένος στόχος έχει ως βασική ιδέα τη διασφάλιση προτύπων που θα εξασφαλίζουν τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση κάτι που θα έχει ως αποτέλεσμα τη προώθηση της επάρκειας των πόρων και της ενέργειας, την επίτευξη της ανάπτυξης, τη βελτίωση των μελλοντικών οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών δαπανών, την ενίσχυση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας και τη μείωση των συνθηκών φτώχειας. Η βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση αποσκοπεί στις λιγότερες πράξεις με καλύτερα και αποδοτικότερα αποτελέσματα δηλαδή, στην αύξηση του καθαρού κέρδους με παράλληλη μείωση χρήσης των πόρων και υποβάθμισης του περιβάλλοντος με τελικό στόχο μια καλύτερη ποιότητα ζωής για όλους τους έμβιους οργανισμούς. Με τον όρο έμβιο οργανισμό αναφέρονται οι επιχειρήσεις, οι καταναλωτές, οι πολιτικοί φορείς, οι επιστήμονες και οι ερευνητές, οι έμποροι λιανικής πώλησης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και γενικότερα όλοι οι οργανισμοί που έχουν άμεση επίδραση στην βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο παραπάνω στόχος απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση και συνεργασία μεταξύ των φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού από τον παραγωγό μέχρι τον τελικό καταναλωτή. Είναι επιτακτική η ανάγκη για εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των καταναλωτών για την αειφόρο κατανάλωση και για έναν καλύτερο τρόπο ζωής, όπως επίσης για έγκυρη και ολοκληρωμένη πληροφόρηση.

Ο Στόχος 12 επιδιώκει:

- Εφαρμογή του δεκαετούς πλαισίου προγραμμάτων για τη βιώσιμη ανάπτυξη και παραγωγή. Ανάλυση δράσης από όλες τις χώρες ανάλογα με τις ικανότητες και το βαθμό ανάπτυξης τους με ηγετικό ρόλο από τις περισσότερο ανεπτυγμένες χώρες.
- Στόχος η βιώσιμη διαχείριση και επαρκής χρήση των φυσικών πόρων έως το έτος 2030.
- Μείωση κατά το ήμισυ της κατά κεφαλήν σπατάλης τροφίμων παγκοσμίως έως το έτος 2030, στο επίπεδο των καταναλωτών και λιανικών έμπορων. Μείωση της απώλειας τροφίμων σε όλο το εύρος της αλυσίδας παραγωγής και ανεφοδιασμού συμπεριλαμβανομένης και της απώλειας έπειτα από συγκομιδή.
- Περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των χημικών αποβλήτων και όλων των αποβλήτων σε όλη τη διάρκεια ζωής τους σύμφωνα με τα συμφωνηθέντα πλαίσια καθώς και μείωση των εκπομπών τους στον αέρα, το έδαφος και το νερό έτσι ώστε να μειωθούν οι επιβλαβείς επιπτώσεις τους στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον.
- Μείωση έως το έτος 2030, της παραγωγής αποβλήτων μέσω της ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης τους.
- Ενθάρρυνση των εταιρειών για υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών με ταυτόχρονη ενσωμάτωση τους στις αναφορές τους.
- Προαγωγή βιώσιμων δημόσιων συμβάσεων σύμφωνα με τις εθνικές πολιτικές και τις προτεραιότητες τους.
- Διασφάλιση μέχρι το έτος 2030, ότι όλοι οι άνθρωποι σε όλα τα μέρη του κόσμου θα έχουν την απαραίτητη γνώση και πληροφορίες σχετικά με το βιώσιμο τρόπο ζωής.
- Στήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών και ενίσχυση της επιστημονικής και τεχνολογικής τους ικανότητας έτσι ώστε να κινηθούν προς ένα πιο βιώσιμο μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης.

- Ανάπτυξη και χρησιμοποίηση των κατάλληλων εργαλείων για τον έλεγχο του αντίκτυπου της βιώσιμης ανάπτυξης στον τουρισμό, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και προωθώντας τη τοπική κουλτούρα.
- Αναδιάρθρωση φορολογίας και κατάργηση των περιβαλλοντικών επιζήμιων επιδοτήσεων λαμβάνοντας υπόψιν τις ιδιαίτερες ανάγκες και κατάσταση των αναπτυσσόμενων χωρών, μειώνοντας με αυτό το τρόπο τις πιθανές επιπτώσεις στην ανάπτυξη τους και προστατεύοντας τους πιο φτωχούς πληθυσμούς και τις επηρεαζόμενες κοινότητες.

3.13ΣΤΟΧΟΣ 13ος - Δράση για το κλίμα

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής έχουν αρχίσει πλέον έντονα να γίνονται αισθητές σε κάθε χώρα και σε κάθε ήπειρο τις τελευταίες δεκαετίες. Υπάρχει σοβαρή διαταραχή στις οικονομίες των χωρών και στις ζωές των πολιτών η οποία διαταραχή περιλαμβάνει ακραία καιρικά φαινόμενα όπως τις μεταβαλλόμενες καιρικές συνθήκες, την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Οι ενέργειες και οι ανθρώπινες αποφάσεις- δραστηριότητες επιδεινώνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και συμβάλλουν δυσμενώς στη κλιματική αλλαγή. Στην περίπτωση που δεν παρθούν μέτρα η μέση θερμοκρασία της επιφάνειας του πλανήτη αναμένεται να αυξηθεί κατά 3 βαθμούς Κελσίου αυτόν τον αιώνα κάτι που θα έχει ως συνέπεια κάποιες χώρες του πλανήτη να θερμανθούν ακόμα περισσότερο. Απαιτείται λοιπόν, συντονισμένη και διεθνής συνεργασία σε όλα τα επίπεδα έτσι ώστε οι χώρες να κινηθούν σε οικονομίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Ο Στόχος 13 επιδιώκει:

- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και προσαρμοστικής ικανότητας των χωρών απέναντι στις φυσικές καταστροφές και τους κινδύνους που απορρέουν από αυτές.
- Ενσωμάτωση μέτρων για τη κλιματική αλλαγή στις εθνικές πολιτικές, τις στρατηγικές και το σχεδιασμό του κάθε κράτους.
- Βελτίωση της ενημέρωσης, της εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού και των θεσμικών φορέων σχετικά με το μετριασμό και τη προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, το περιορισμό τους και την έγκαιρη προειδοποίηση σε περίπτωση φυσικών καταστροφών.
- Εφαρμογή της δέσμευσης των ανεπτυγμένων χωρών-μερών της Σύμβασης-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τη κλιματική αλλαγή σχετικά με την από κοινού διάθεση 100 δισεκατομμυρίων δολαρίων κάθε έτος έως το 2020 από διάφορες πηγές για την

αντιμετώπιση των αναγκών των αναπτυσσόμενων χωρών στα πλαίσια δράσεων μετριασμού των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και με διαφάνεια στην εφαρμογή τους. Ο στόχος αυτός αποβλέπει στον πλήρη εξορθολογισμό του Πράσινου Ταμείου για το Κλίμα μέσω της κεφαλαιοποίησης του το συντομότερο δυνατόν.

- Προώθηση μηχανισμών για την αύξηση της ικανότητας οργάνωσης και διαχείρισης των επιπτώσεων από τη κλιματική αλλαγή στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και τα μικρά νησιωτικά κράτη.

3.14ΣΤΟΧΟΣ 14ος - Ζωή στο νερό

Ο παρόν στόχος βασίζεται στη διατήρηση της αειφόρου χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των υδάτινων. Οι ωκεανοί του κόσμου και τα συστατικά τους στοιχεία όπως η θερμοκρασία, η χημεία, τα ρεύματα και η θαλάσσια ζωή, είναι αυτοί που δίνουν ώθηση στα παγκόσμια συστήματα κάνοντας τη Γη κατοικήσιμη για την ανθρωπότητα. Παράλληλα, το νερό της βροχής, το πόσιμο νερό, ο καιρός, το κλίμα, οι ακτογραμμές, μεγάλο μέρος της τροφής μας ακόμα και το οξυγόνο που αναπνέουμε είναι προϊόντα που παρέχει αλλά και ρυθμίζει η θάλασσα. Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας, οι ωκεανοί και οι θάλασσες έχουν αποτελέσει ζωτικής σημασίας διαύλους για το εμπόριο και τις μεταφορές. Έτσι λοιπόν, η προσεκτική διαχείριση αυτού του σπουδαίου παγκόσμιου πόρου είναι το κλειδί για ένα βιώσιμο μέλλον και της βιώσιμης ανάπτυξης όλη της τροφικής αλυσίδας.

Ο Στόχος 14 επιδιώκει:

- Μείωση όλων των μορφών θαλάσσιας μόλυνσης ειδικότερα αυτής που οφείλεται σε επίγειες δραστηριότητες όπως τα θαλάσσια απορρίμματα και η μόλυνση από θρεπτικές ουσίες.
- Διαχείριση και προστασία των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων μέσω της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας τους και αποκατάσταση τους με στόχο υγιείς και παραγωγικούς ωκεανούς.
- Ελαχιστοποίηση και αντιμετώπιση της οξέωσης των ωκεανών μέσω της ενισχυμένης επιστημονικής συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα.
- Αποτελεσματική ρύθμιση της αλιευτικής εκμετάλλευσης και τέλος στην υπεραλίευση, τις καταστρεπτικές αλιευτικές τεχνικές και εφαρμογή επιστημονικών σχεδίων για την

αποκατάσταση των αποθεμάτων αλιευμάτων σε επίπεδα που θα επιτρέπουν τη παραγωγή της μέγιστης βιώσιμης απόδοσης όπως ορίζεται από τα βιολογικά τους χαρακτηριστικά.

- Διατήρηση έως το έτος 2020, του ποσοστού 10% των θαλάσσιων και παράκτιων περιοχών σύμφωνα με την εθνική και διεθνή νομοθεσία και με βάση τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία.
- Απαγόρευση έως το έτος 2020, συγκεκριμένες μορφές επιδοτήσεων αλιείας που συντελούν στην υπεραλίευση και μη εισαγωγή νέων επιδοτήσεων με ειδική προσέγγιση μεταξύ των αναπτυσσόμενων, ανεπτυγμένων και λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών.
- Αύξηση έως το έτος 2030, του οικονομικού οφέλους για τα μικρά νησιωτικά κράτη και τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες μέσω της βιώσιμης χρήσης των θαλάσσιων πόρων μέσω της βιώσιμης διαχείρισης της αλιείας, των υδατοκαλλιεργειών και του τουρισμού.
- Ενίσχυση της επιστημονικής γνώσης, της έρευνας και της μετάδοσης της λαμβάνοντας υπόψιν τα κριτήρια και τις κατευθυντήριες γραμμές της Μετάδοσης της Θαλάσσιας Τεχνολογίας εντός του πλαισίου της Διακυβερνητικής Ωκεανογραφικής Επιτροπής με σκοπό τη βελτίωση της κατάστασης των ωκεανών και την ενίσχυση της συμβολής της θαλάσσιας βιοποικιλότητας στην ανάπτυξη των χωρών και των μικρών νησιωτικών κρατών.
- Παροχή πρόσβασης σε αλιείς μικρής κλίμακας σε θαλάσσιους πόρους και αγορές.
- Ενίσχυση της διατήρησης και βιώσιμης χρήσης των ωκεανών και των πόρων τους μέσω της εφαρμογής της διεθνούς νομοθεσίας έτσι όπως προβλέπεται από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας.

3.15ΣΤΟΧΟΣ 15ος - Ζωή στη στεριά

Σε συνέχεια με την παραπάνω ανάλυση, ο στόχος αυτός περιλαμβάνει τη βιώσιμη διαχείριση των δασών, την καταπολέμηση της ερημοποίησης, την ανάσχεση και αντιστροφή της υποβάθμισης της ποιότητας του εδάφους και της απώλειας βιοποικιλότητας. Τα δάση καλύπτουν το 30% της επιφάνειας της Γης και αποτελούν το κλειδί στη καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και της προστασίας της βιοποικιλότητας. Σε ετήσια βάση χάνονται 13 εκατομμύρια εκτάρια δασών, ενώ η συνεχιζόμενη υποβάθμιση των άνυδρων περιοχών οδήγησε στην ερημοποίηση 3,6 δισεκατομμυρίων εκταρίων τις προηγούμενες δεκαετίες. Επιπλέον, μεγάλο πρόβλημα αποτελεί η αποψίλωση και ερημοποίηση των δασών που προκαλείται από την αλλαγή του κλίματος και τις

ανθρώπινες δραστηριότητες . Οι παραπάνω αποτελούν προκλήσεις μέγιστης σημασίας για την αειφόρο ανάπτυξη και έχουν επηρεάσει τις ζωές και τα μέσα διαβίωσης εκατομμυρίων ανθρώπων.

Ο Στόχος 15 επιδιώκει:

- Διασφάλιση έως το έτος 2020, της διατήρησης, αποκατάστασης και βιώσιμης χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων και συγκεκριμένα των δασών, των βουνών, των άνυδρων ζωνών και των υδροβιότοπων σύμφωνα με τις διεθνείς συμφωνίες.
- Προαγωγή έως το έτος 2020, της εφαρμογής της βιώσιμης διαχείρισης όλων των δασών, του τέλους της αποψίλωσης, της αποκατάστασης των υποβαθμισμένων εδαφών και αύξηση της αναδάσωσης παγκοσμίως.
- Καταπολέμηση έως το έτος 2030, της ερημοποίησης και αποκατάσταση της γης που επηρεάστηκε από αυτήν καθώς και από συνθήκες ξηρασίας και πλημμύρες.
- Διασφάλιση έως το έτος 2030, της προστασίας των οικοσυστημάτων των βουνών και της βιοποικιλότητας τους έτσι ώστε να ενισχυθεί η ικανότητα τους να παράσχουν οφέλη απαραίτητα για τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- Άμεση και ουσιαστική δράση για τη μείωση της υποβάθμισης των φυσικών οικοτόπων, αποτροπή της απώλειας της βιοποικιλότητας και προστασία των απειλούμενων ζώων υπό εξαφάνιση.
- Δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των οφελών από τη χρήση των φυσικών πόρων και ορθή πρόσβαση σε αυτούς όπως έχει συμφωνηθεί διεθνώς.
- Τέλος στη λαθροθηρία και τη παράνομη διακίνηση προστατευόμενων ειδών της χλωρίδας και της πανίδας και αντιμετώπιση της προσφοράς και της ζήτησης των παράνομων προϊόντων που προκύπτουν από αυτές.
- Ενσωμάτωση έως το έτος 2020, της σημαντικότητας της προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων στον εθνικό και τοπικό σχεδιασμό στις διαδικασίες ανάπτυξης και στις στρατηγικές για τη καταπολέμηση της φτώχειας.
- Διάθεση πόρων για τη χρηματοδότηση της βιώσιμης διαχείρισης των δασών δίνοντας κίνητρα στις αναπτυσσόμενες χώρες έτσι ώστε να σημειωθεί πρόοδος στη διατήρησή τους και στην αναδάσωση.
- Ενίσχυση της παγκόσμιας συνεργασίας για τη προσπάθεια καταπολέμησης της λαθροθηρίας και της παράνομης διακίνησης προστατευόμενων ειδών με την αύξηση της

ικανότητας διαβίωσης των τοπικών κοινωνιών χωρίς να είναι απαραίτητες αυτές οι δραστηριότητες.

3.16ΣΤΟΧΟΣ 16ος - Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί

Με τον προτελευταίο στόχο, προάγονται σθεναρά οι ειρηνικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη, παρέχοντας πρόσβαση στη δικαιοσύνη για όλους. Βασικό κομμάτι στον στόχο αυτό είναι η οικοδόμηση αποτελεσματικών, υπεύθυνων και συμμετοχικών θεσμών σε όλα τα επίπεδα. Με άλλα λόγια, ο 16ος στόχος για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι αφιερωμένος στην προαγωγή ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη, δηλαδή σε κοινωνίες που θα παρέχουν ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη καθώς και αποτελεσματικούς και υπεύθυνους θεσμούς σε όλα τα επίπεδα.

Ο Στόχος 16 επιδιώκει:

- Μείωση όλων των μορφών βίας και των ποσοστών θανάτων λόγω αυτής παντού.
- Τέλος στη κακοποίηση, εκμετάλλευση, διακίνηση και όλων των μορφών βίας και βασανιστηρίων που υφίστανται ο παιδικός πληθυσμός.
- Προαγωγή ενός κράτους δικαίου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης για όλους στη δικαιοσύνη.
- Μείωση έως το έτος 2030, των παράνομων ροών χρημάτων και της διακίνησης όπλων και καταπολέμηση κάθε μορφής οργανωμένου εγκλήματος.
- Ουσιαστική μείωση φαινομένων διαφθοράς και δωροδοκιών.
- Ανάπτυξη αποτελεσματικών, αξιόπιστων και με διαφάνεια θεσμών σε όλα τα επίπεδα.
- Διασφάλιση υπεύθυνης, συμμετοχικής, αντιπροσωπευτικής και χωρίς αποκλεισμούς λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα.
- Διεύρυνση και ενίσχυση της συμμετοχής των αναπτυσσόμενων χωρών στους θεσμούς παγκόσμιας διακυβέρνησης.
- Παροχή έως το έτος 2030, νομικού καθεστώτος για όλους και διασφάλιση της καταγραφής όλων των γεννήσεων.
- Διασφάλιση της δημόσιας και ελεύθερης πρόσβασης σε πληροφορίες και προστασία στις θεμελιώδεις ελευθερίες σύμφωνα με τις εκάστοτε εθνικές νομοθεσίες και τις εθνικές συμφωνίες.

- Ενίσχυση των εθνικών θεσμών μέσω της διεθνούς συνεργασίας για την οικοδόμηση ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες με στόχο τη καταπολέμηση φαινομένων βίας, τρομοκρατίας και εγκλήματος.
- Προώθηση και εφαρμογή νόμων χωρίς διακρίσεις με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη.

3.17ΣΤΟΧΟΣ 17ος - Συνεργασία για τους στόχους

Οι παραπάνω στόχοι δεν θα έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα αν δεν πραγματοποιείται ο τελευταίος. Στον 17^ο στόχο γίνεται γνωστό ότι για την επίτευξη της ατζέντας για τη βιώσιμη ανάπτυξη, είναι απαραίτητες οι αρμονικές συνεργασίες μεταξύ των κυβερνήσεων, του ιδιωτικού τομέα καθώς και της κοινωνίας των πολιτών. Αυτές οι χωρίς αποκλεισμούς συνεργασίες, οι οποίες βασίζονται σε αρχές, αξίες, κοινό όραμα, κοινούς στόχους και οι οποίες τοποθετούν τους ανθρώπους στο επίκεντρο, είναι το βασικό κλειδί επιτυχίας, σε παγκόσμιο, περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Οι μακροχρόνιες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων ξένων επενδύσεων, είναι αναγκαίες σε κρίσιμους τομείς των αναπτυσσόμενων χωρών οπότε είναι επιτακτική ανάγκη να κινητοποιήσουμε την δύναμη των ιδιωτικών πόρων με στόχο την βιώσιμη ανάπτυξη. Μεταξύ αυτών των τομέων είναι η βιώσιμη ενέργεια, οι υποδομές και οι μεταφορές καθώς και η πληροφόρηση και οι τεχνολογίες της επικοινωνίας. Οι εθνικοί μηχανισμοί παρακολούθησης όπως οι ανώτατοι ελεγκτικοί θεσμοί και μηχανισμοί εποπτείας από τους νομοθέτες θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν για να ενισχύσουν με την σειρά τους το έργο αυτό.

Ο Στόχος 17 επιδιώκει:

Ο 17^{ος} στόχος έχει ποικιλόμορφο χαρακτήρα και οι βάσεις του ακουμπάνε και θίγουν πολλά βασικά θέματα.

Καταρχάς με βάση την «Χρηματοδότηση», απαιτείται η ενίσχυση της κινητοποίησης των εγχώριων πόρων. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω διεθνούς στήριξης από αναπτυσσόμενες χώρες προκειμένου να βελτιωθεί η εγχώρια ικανότητα για τη συλλογή φόρων και άλλων εσόδων. Σε αυτό θα βοηθήσει η δέσμευση των ανεπτυγμένων χωρών για την παροχή επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης αρκετών ανεπτυγμένων χωρών για επίτευξη του στόχου παροχής 0,7% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος για επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια (EAB/AEE) προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και 0,15% έως 0,20% της EAB/AEE προς τις

λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Οι χώρες που παρέχουν Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια ενθαρρύνονται να θέσουν ως στόχο τους την παροχή τουλάχιστον του 0,20% της EAB/AEE στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Επιπλέον, από πολλαπλές πηγές μπορεί να γίνει η κινητοποίηση των χρηματοδοτικών πόρων για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Μέσω συντονισμένων πολιτικών που στοχεύουν στην προώθηση της χρηματοδότησης, θα υπάρξει η βοήθεια προς τις αναπτυσσόμενες χώρες προκειμένου να επιτύχουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους τους. Επίσης θα επιτευχθεί ελάφρυνσης και αναδιάρθρωσης του χρέους, καθώς και αντιμετώπιση του εξωτερικού χρέους των υπερχρεωμένων φτωχών χωρών προκειμένου να μειωθεί η αδυναμία εξόφλησής του.

Κατά δεύτερον έχουμε τον τομέα της «Τεχνολογία». Τα ευρύτερα θέματα της επιστήμης, τεχνολογίας και καινοτομίας, απασχολούν όλο και περισσότερο κόσμο στην σημερινή εποχή. Ενισχύουν πολύ την ανταλλαγή γνώσεων με αμοιβαίους συμφωνηθέντους όρους , μέσω ενός βελτιωμένου συντονισμού των υπαρχόντων μηχανισμών, ιδίως σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών, καθώς και μέσω ενός παγκόσμιου μηχανισμού τεχνολογικής διευκόλυνσης. Επίσης από την πρόσβαση στην επιστήμη, την καινοτομία αλλά και την τεχνολογία, ενισχύεται δραστικά η συνεργασία μεταξύ Βορρά-Νότου, Νότου-Νότου καθώς και των τριγωνικών περιφερειακών και διεθνών συνεργασιών.

Επιπροσθέτως έχει σημαντική βοήθεια η προαγωγή της ανάπτυξης, μεταφοράς, διάδοσης και διάχυσης περιβαλλοντικά ορθών τεχνολογιών στις αναπτυσσόμενες χώρες, με ευνοϊκούς όρους, όπως έχουν αμοιβαία συμφωνηθεί.

Το επόμενο θέμα ανάλυσης είναι η «Ανάπτυξη Ικανοτήτων». Η προσοχή έχει πέσει στην διεθνούς ενίσχυση και στήριξη για την εφαρμογή αποτελεσματικής και στοχοθετημένης οικοδόμησης ικανότητας στις αναπτυσσόμενες χώρες, προκειμένου να προωθηθούν εθνικά σχέδια εφαρμογής όλων των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης, μέσω, μεταξύ άλλων, της συνεργασίας Βορρά-Νότου, Νότου-Νότου καθώς και των τριγωνικών συνεργασιών.

Το εμπόριο είναι και θα είναι θέμα προς συζήτηση για όλα τα έθνη και συγκεκριμένα, το πως μπορεί να βελτιωθεί και να καλυτερεύσει μέσα από συλλογική προσπάθεια. Η προαγωγή ενός καθολικού, βάσει κανόνων, ανοικτού, απαλλαγμένου από διακρίσεις και ισότιμου πολυμερούς

συστήματος εμπορίου στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, είναι ένας από τους μεγαλύτερους στόχους των διαπραγματεύσεων για την Αναπτυξιακή Ατζέντα της Ντόχα.

Έχοντας ως αρχικό στόχο τον διπλασιασμό του μεριδίου των παγκόσμιων εξαγωγών των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών μέχρι το 2020, βοηθήθηκε σημαντικά η αύξηση των εξαγωγών στις ανεπτυγμένες χώρες. Επιπλέον, διασφαλίζεται διαφάνεια και η απλότητα στους κανόνες καταγωγής που εφαρμόζονται στις εισαγωγές από τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και συμβάλλουν στη διευκόλυνση της πρόσβασης στις αγορές. Αυτό συμβαίνει λόγω της έγκαιρης υλοποίησης της εφαρμογής της πρόσβασης στις απαλλαγμένες από δασμούς και ποσοτώσεις αγορές, σε διαρκή βάση, για όλες τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Όσον αφορά τα συστημικά προβλήματα, με βάση την θεσμική και πολιτική συνοχή, πετυχαίνεται η ενίσχυση της παγκόσμιας μακροοικονομικής σταθερότητας, μέσω του συντονισμού και της συνοχής των πολιτικών που ακολουθούνται. Ενισχύεται επίσης και η συνοχή των πολιτικών για την βιώσιμη ανάπτυξη που είναι βασικό για το αντικείμενο μας, αλλά και ο σεβασμός του πολιτικού χώρου και της ηγεσίας, όταν αναφερόμαστε στην θέσπιση και εφαρμογή πολιτικών που στοχεύουν στην εξάλειψη της φτώχειας και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Εκτός από τα παραπάνω, δεν γίνεται να μην αναλυθούν οι « πολυμερείς εταιρικές συνεργασίες». Πολυμερής συμπράξεις που κινητοποιούν και μοιράζονται τη γνώση, την εμπειρογνωμοσύνη, την τεχνολογία και τους χρηματοδοτικούς πόρους, στηρίζουν την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης σε όλες τις χώρες, και ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Βασικός επίσης στόχος είναι η ενθάρρυνση και προώθηση των αποτελεσματικών συμπράξεων του δημοσίου, του δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών, με βάση την εμπειρία και τις στρατηγικές άντλησης πόρων που παρέχουν οι συμπράξεις.

Τέλος, με βάση τα «στοιχεία, έλεγχος και αξιοπιστία», είχε μπει ο αρχικός στόχος του 2020, με τον οποίο ενισχυόταν η υποστήριξη και η οικοδόμηση της ικανότητας των αναπτυσσόμενων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών και των μικρών νησιωτικών αναπτυσσόμενων κρατών, προκειμένου να αυξηθεί σημαντικά η διαθεσιμότητα υψηλής ποιότητας, έγκαιρων και αξιόπιστων δεδομένων, διαχωρισμένων κατά εισόδημα, φύλο, ηλικία, φυλή, εθνικότητα, μεταναστευτικό στάτους, αναπηρία, γεωγραφική τοποθεσία και άλλα χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τα εκάστοτε εθνικά πλαίσια. Ο δεύτερος στόχος τέθηκε έως

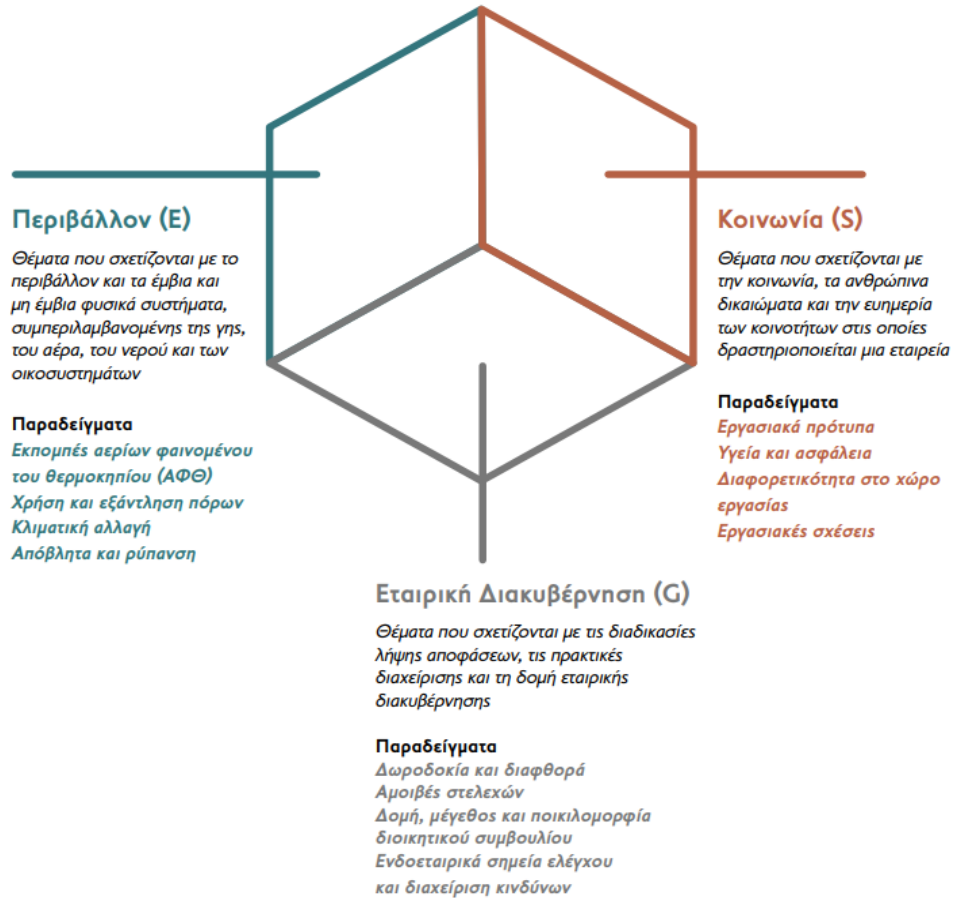
το 2030 και δίνει βαρύτητα στην αξιοποίηση των υφιστάμενων πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη μετρήσεων της προόδου της βιώσιμης ανάπτυξης συμπληρωματικών του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος και στην υποστήριξη της οικοδόμησης στατιστικής ικανότητας στις αναπτυσσόμενες χώρες.

4. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ESG

Τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και κριτήρια διακυβέρνησης (ESG) είναι ένα σύνολο προτύπων για τη συμπεριφορά μιας εταιρείας που παροτρύνουν κοινωνικά συνειδητοποιημένους επενδυτές, να επιλέξουν την κατάλληλη για αυτούς επένδυση. Η υιοθέτηση των κριτηρίων ESG, στην επιλογή επενδυτικών τοποθετήσεων αποτελεί διεθνώς μια ταχέως ανερχόμενη τάση. Είναι κριτήρια τα οποία οι επιχειρήσεις αξιοποιούν για την αναβάθμιση της εταιρικής τους ταυτότητας και την προσαρμογή τους στα σημερινά- ανερχόμενα δεδομένα της κοινωνίας. Η τριεπίπεδη αυτή προσέγγιση της αποτίμησης των εταιριών αποδεικνύεται ωφέλιμη τόσο για τους μελλοντικούς επενδυτές όσο και για τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Στην σημερινή εποχή, οι επενδύσεις δεν έχουν μόνο οικονομικό χαρακτήρα, όπως θα τις χαρακτήριζε κάποιος πριν κάποια χρόνια. Αντιθέτως, έχουν ποικιλόμορφο χαρακτήρα και ως στόχο έχουν όχι μόνο την οικονομική ευημερία μιας επιχείρησης αλλά και την περιβαλλοντική και την κοινωνική (Χάρης Αθανασίου, 2019)

Η εφαρμογή πρακτικών βιώσιμης ανάπτυξης και συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης, λειτουργεί προοδευτικά ως ικανό αντίβαρο στην ανασφάλεια των χρηματοοικονομικών συστημάτων, δίνοντας στις εταιρίες που θα τις ακολουθήσουν σημαντικό προβάδισμα στις επενδυτικές αγορές(Drempetic, et al, 2019).

Ο όρος «ESG» αναφέρεται λοιπόν σε θέματα που μπορούν να επηρεάσουν την ικανότητα μιας εταιρείας να παράγει αξία μακροπρόθεσμα και παραθέτονται μέσω τριών κριτηρίων. Τα κριτήρια αυτά είναι Περιβαλλοντικά (Environmental), Κοινωνικά (Social) και Εταιρικής Διακυβέρνησης (Governance).

Πίνακας 1: Κατηγορίες κριτηρίων ESG

4.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

Τα Περιβαλλοντικά Κριτήρια εστιάζουν στην συμπεριφορά που η εκάστοτε εταιρία επιδεικνύει σε σχέση με την διαχείριση των καίριων περιβαλλοντικών ζητημάτων. Ενδεικτικά, εξετάζονται τα επίπεδα εκκρίσεων CO₂, αλλά και τα ποσοστά μόλυνσης του αέρα και των υδάτων. Επιπλέον, αντικείμενο ενδιαφέροντος αποτελούν οι γενικότερες πρακτικές αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, όπως οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την αποτελεσματική επεξεργασία των αποβλήτων, καθώς και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Delmas και Young, 2009).

Τα Κοινωνικά Κριτήρια αφορούν θέματα κοινωνικού χαρακτήρα, όπως είναι οι συνθήκες υγείας και ασφάλειας που επικρατούν στον εργασιακό χώρο της εκάστοτε επιχείρησης, η προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και η παράνομη παιδική εργασία. Παράλληλα, εξετάζονται οι σχέσεις της επιχείρησης με τους πελάτες της, τους προμηθευτές και τους εργαζομένους της, καθώς και οι

μέθοδοι αντιμετώπισης που επιλέγονται με σκοπό την αποκλιμάκωση των συγκρούσεων που εκδηλώνονται στον εργασιακό χώρο.

Τέλος, η Εταιρική Διακυβέρνηση αποτελεί ένα σύνολο αρχών επί τη βάσει του οποίου οργανώνεται και λειτουργεί μια επιχείρηση. Οι αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης αντικατοπτρίζουν τις πολιτικές και τις δεσμεύσεις που η επιχείρηση αναλαμβάνει με γνώμονα την βελτιστοποίηση των συστημάτων ανάπτυξης και προόδου της. Η συγκεκριμένη κατηγορία κριτηρίων πραγματεύεται ζητήματα ηγεσίας της εταιρίας και επιχειρηματικής ηθικής (Khan M. , 2019).

Αναλυτικότερα, ερευνώνται οι αμοιβές των εκτελεστικών οργάνων, η διάρθρωση του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και η φορολογική πολιτική που ακολουθείται στο πλαίσιο της εταιρίας. Ταυτόχρονα, εξετάζονται οι διαδικασίες διαφάνειας που τηρούνται σε επίπεδο εταιρίας με στόχο την πρόληψη και την αντιμετώπιση φαινομένων διαφθοράς και αναξιοκρατίας.

4.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Η υιοθέτηση των εταιρειών μίας τέτοιας προσέγγισης στη στρατηγική τους έχει ποικίλα πλεονεκτήματα για τις προοπτικές της εταιρείας και για την αναβάθμιση αυτής.

Καταρχάς είναι η **αύξηση των πωλήσεων και παράλληλα η ικανοποίηση των πελατών**. Αυτό συμβαίνει γιατί οι καταναλωτές ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο για τις εταιρείες που ευαισθητοποιούνται σε τέτοια θέματα και μέσα από τον οργανισμό τους προσπαθούν να βοηθήσουν και το περιβάλλον γύρω τους. Έρευνες έχουν δείξει ότι πολλές πλέον επιχειρήσεις έχουν απορριφθεί από τους καταναλωτές όταν δρουν ανεύθυνα απέναντι στο περιβάλλον ή την κοινωνία.

Επιπλέον, ως πλεονέκτημα είναι η **εφικτή προσέλκυση των επενδύσεων και των χρηματοδοτήσεων** από φορείς και νέους επενδυτές. Σύμφωνα με το Global Sustainable Investment Review 2018 του Global Sustainable Investment Alliance, τα κεφάλαια που βρίσκονται υπό διαχείριση παγκοσμίως και που αφορούν στις βιώσιμες, υπεύθυνες ή ηθικές επενδύσεις, αυξήθηκαν κατά 34% μέσα στα έτη 2020 και 2021. Λόγω της χαμηλότερης έκθεσης σε κινδύνους και παράλληλα λόγω των καλύτερων προοπτικών, υπάρχει σημαντική μετατόπιση του ενδιαφέροντος των επενδυτών σε κοινωνικά υπεύθυνες εταιρείες.

Έπειτα, υπάρχει η **διάσταση της περιβαλλοντικής φροντίδας**. Όταν μια εταιρεία κάνει κινήσεις φιλικές προς το περιβάλλον, αυξάνει την αναγνώριση της κάτι που βοηθάει τον ανταγωνισμό. Αποτέλεσμα αυτού είναι η προσέλκυση νέων πελατών που αναζητούν προϊόντα και υπηρεσίες από εταιρείες φιλικές προς το περιβάλλον. Άλλο ένα όφελος είναι και η μείωση του κόστους, ιδίως όσον αφορά εταιρείες που το αντικείμενο τους είναι η κατανάλωση ενέργειας.

Επιπρόσθετα, ένα πλεονέκτημα είναι η **διασφάλιση της επιχειρηματικής επιτυχίας**. Η εταιρεία θέτει μια βιώσιμη βάση για μακροπρόθεσμη οικονομική επιτυχία, ενισχύοντας έμπρακτα τη συμβολή του σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα. Η εταιρική φήμη αυξάνεται και δίνεται στον οργανισμό ένα επιπλέον ανταγωνιστικό προβάδισμα.

Εκτός από τα παραπάνω, υπάρχει **ικανοποίηση των εργαζομένων και συνεργατών**.

Η εταιρική ταυτότητα κουλτούρα αναπροσαρμόζεται σε όλη την εταιρεία και αυτόματα βελτιώνονται τα επίπεδα δέσμευσης των εργαζομένων και πίστης από αυτούς. Παράλληλα, με σκοπό την αποτελεσματικότερη ανταπόκριση στις ανάγκες και προσδοκίες των πελατών, δημιουργούνται νέα κανάλια επικοινωνίας με αυτούς.

Τέλος, ένα από τα βασικότερα πλεονεκτήματα είναι η **μείωση του κόστους και ο περιορισμός των οικονομικών κινδύνων**. Αυτό επιτυγχάνεται επειδή οι εσωτερικές διαδικασίες γίνονται αποτελεσματικότερες και με την αξιοποίηση λιγότερων πόρων και ενέργειας, αυξάνεται η αποδοτικότητα. Επιπλέον, μειώνεται ο κίνδυνος κυρώσεων ή προστίμων για περιβαλλοντικά θέματα, θέματα ανθρώπων και εργασιακών δικαιωμάτων.

4.3 Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ESG ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ- ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί προτεραιότητα σε παγκόσμιο επίπεδο που κινητοποιεί την αλλαγή και υιοθέτηση νέων αλλαγών για τις κυβερνήσεις, την κοινωνία των πολιτών αλλά και τις επιχειρήσεις.

Το 2015 εγκρίθηκε η «ατζέντα 2030» από όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών, η οποία παρέχει ένα κοινό σχέδιο για την ειρήνη και την ευημερία των ανθρώπων και παράλληλα του πλανήτη. Η Ατζέντα 2030 αποτελεί την πλέον φιλόδοξη παγκόσμια συμφωνία που έχει επιτύχει

ποτέ ο ΟΗΕ, καθώς είναι ένα σχέδιο δράσης για τους Ανθρώπους, τον Πλανήτη και την Ευημερία. Η βασική ιδέα και εκεί που στηρίχθηκε είναι οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), οι οποίοι λειτουργούν ως επείγουσα έκκληση για δράση από όλες τις χώρες - ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες - σε μια παγκόσμια εταιρική σχέση. Δηλαδή, οι SDG είναι μια ενότητα στόχων που δημιουργήθηκαν για να βοηθήσουν συλλογικά - άτομα, χώρες και εταιρείες - να επιτύχουμε το ιδανικό μιας βιώσιμης, ποικιλόμορφης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίας έως το 2030. Η θέσπιση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) των Ηνωμένων Εθνών έχει βοηθήσει να διαμορφωθεί μια νέα αντίληψη σχετικά με το ρόλο των εταιρειών. Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις προβαίνουν στη μέτρηση, τη δημοσιοποίηση και τη διαχείριση των κινδύνων και των ευκαιριών που αφορούν τη βιώσιμη ανάπτυξη βοηθούμε από τα παραπάνω κριτήρια.

Με βάση του στόχους SDG οι οποίοι αντιπροσωπεύουν παγκόσμιους στόχους και στόχους για την κοινωνία συνολικά, τα κριτήρια ESG αντιπροσωπεύουν κάτι πιο ειδικευμένο, δηλαδή μεθόδους και διαδικασίες για την επιχειρηματική κοινότητα συγκεκριμένα με γνώμονα την συλλογή και διαφάνεια δεδομένων. Τα κριτήρια ESG επιτρέπουν στις εταιρείες να μετρούν την υπεύθυνη και βιώσιμη εταιρική ανάπτυξη και την επιχειρηματική συνέχεια με δομημένο τρόπο. Οι επενδυτές χρησιμοποιούν τις πληροφορίες ESG προκειμένου να καθορίσουν πόσο έτοιμη είναι μια εταιρεία να διαχειρίζεται τις αλλαγές στον κλάδο που δραστηριοποιείται ακόμα και σε αυτούς που θέλει να ενταχθεί. Βασικό κριτήριο για την επιτυχή δημοσιοποίηση πληροφοριών ESG είναι ο καθορισμός των παραγόντων που συνδέονται με την ικανότητα μιας επιχείρησης να δημιουργεί αξία και είναι, επομένως, βασικοί για την επιχείρηση και τους μετόχους της. Οι επιχειρήσεις πρέπει να βασίζονται και έπειτα να δημοσιοποιούν τα θέματα ESG τα οποία είναι περισσότερο ουσιαστικά και λειτουργικά για την εικόνα τους, καθώς μέσα από αυτά ελκύουν νέες ιδέες και επενδυτές όπως επίσης τα συγκεκριμένα θέματα είναι η βάση για την εταιρική τους επίδοση και ικανότητα να εφαρμόζουν τη στρατηγική τους (Tarmuji I., Maelah R., και Tarmuji H., 2016).

Η αξιολόγηση ουσιαστικότητας βοηθάει τον CIO ενός οργανισμού να προσδιορίσει ποια δεδομένα χρειάζεται για να συλλάβει και να ενσωματώσει στις διάφορες ροές εργασιών ανάλυσης. Τους δίνει επίσης μια βασική κατανόηση για την καθοδήγηση των σχέσεων σε όλο τον οργανισμό για να προσδιοριστεί με τον πιο αποδοτικό τρόπο η στρατηγική και η συνεισφορά του κάθε μέλους (George Lawton, 2022).

4.4 ΕΠΙΤΥΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ESG

Βασικό κριτήριο για την επιτυχημένη δημοσιοποίηση πληροφοριών ESG είναι ο καθορισμός των παραγόντων που συνδέονται με την ικανότητα μιας επιχείρησης να δημιουργεί αξία και που είναι ουσιαστικοί για την επιχείρηση. Οι εταιρείες είναι απαραίτητο να εντοπίζουν, να ιεραρχούν και να δημοσιοποιούν τα θέματα ESG που είναι περισσότερο ουσιαστικά για τη λειτουργία τους, καθώς και να αναλύουν τον τρόπο με τον οποίο τα θέματα αυτά επηρεάζουν την εταιρική τους επίδοση και την ικανότητά τους να εφαρμόζουν τη στρατηγική τους (Verrecchia 2001) .

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΟΔΛΠ), ως ουσιαστικά θέματα αναγνωρίζονται τα θέματα για τα οποία αν μια εταιρεία δώσει ελλιπή ή ανακριβή στοιχεία, είναι αρκετά πιθανό να επηρεάσει τις οικονομικές αποφάσεις όσων βασίζονται στις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις (Lev, et al, 2010) . Οι εταιρείες αντιμετωπίζουν διαφορετικά θέματα βιώσιμης ανάπτυξης, ανάλογα με το επιχειρηματικό τους μοντέλο, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιούνται. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αναγκών πληροφόρησης των επενδυτών που ενδιαφέρονται , οι εταιρείες πρέπει να δημοσιοποιούν την επίδοσή τους στα ουσιαστικά θέματα ESG που ενδέχεται να επηρεάσουν τη χρηματοοικονομική και επιχειρηματική τους επίδοση (Revelli και Viviani, 2015).

Με στόχο τη διασφάλιση δημοσιοποίησης πληρέστερων πληροφοριών ESG και την υποστήριξη των εταιρειών για τη βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων που δημοσιοποιούν, το Χρηματιστήριο Αθηνών ανέπτυξε έναν Οδηγό, εστιάζοντας στα ουσιαστικά θέματα ESG που ενδιαφέρουν τους επενδυτές. Ο Οδηγός αυτός, περιλαμβάνει συγκεκριμένους δείκτες ESG σύμφωνα με τις ανάγκες των διαφορετικών κλάδων δραστηριοποίησης των Ελληνικών εισηγμένων εταιρειών. Βασίζεται σε βέλτιστες πρακτικές που περιγράφονται σε διεθνείς πρωτοβουλίες για τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως τα πρότυπα ανά κλάδο του SASB, οι κατευθυντήριες οδηγίες της πρωτοβουλίας GRI, το CDP και ο Ελληνικός Κώδικας Βιωσιμότητας, καθώς και στις υπάρχουσες απαιτήσεις της ελληνικής αγοράς για τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Ο Οδηγός του Χρηματιστηρίου Αθηνών προσδιορίζει τα ουσιαστικά θέματα για τους διαφορετικούς κλάδους δραστηριοποίησης των εταιρειών, σύμφωνα με τις πρόσφατες κατευθυντήριες γραμμές του SASB και αποτελεί εργαλείο που θα βοηθήσει τις εταιρείες να κατανοήσουν τα ουσιαστικά θέματα για τον κλάδο τους, να ενισχύσουν τη διαφάνεια

τους και να αποκομίσουν οφέλη από τη βελτιωμένη επίδοσή τους σε θέματα ESG και σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης .(Diesendorf, 2000)

Η οδηγία που υπάρχει για τη δημοσίευση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών αναγνωρίζει δύο προσεγγίσεις προσδιορισμού των ουσιαστικών θεμάτων με τις οποίες οι εταιρείες μπορούν να αξιολογήσουν την ανάπτυξη, την επίδοση, τη θέση τους και τις επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους εκτός των ορίων τους.

Για την κατανόηση της έκτασης της ανάπτυξης, της επίδοσης και της θέσης μιας εταιρείας, αξιολογείται η χρηματοοικονομική επίπτωση των θεμάτων ESG. Η αναγνώριση των ουσιαστικών θεμάτων με χρηματοοικονομικά κριτήρια αξιοποιείται κυρίως από επενδυτές, καθώς τους επιτρέπει να εκτιμούν την κλίμακα και την βαρύτητα των επιπτώσεων ενός ουσιαστικού θέματος στην επιχείρηση την οποία μελετάνε και στην οποία θέλουν ενδεχομένως να επενδύσουν (RMIT University 2017) .

Για την κατανόηση των επιπτώσεων μιας εταιρείας εκτός των ορίων της, αξιολογούνται οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και την κοινωνία. Η αναγνώριση των ουσιαστικών θεμάτων με περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια απευθύνεται πρωτίστως στους πολίτες, τους καταναλωτές, τους εργαζόμενους, τις κοινότητες και την κοινωνία των πολιτών, καθώς παρουσιάζει την αντανάκλαση στην κοινωνία και το περιβάλλον, που έχουν οι δραστηριότητες της εταιρείας.

Οι παραπάνω δύο προσεγγίσεις αλληλεπικαλύπτονται, καθώς ο μετασχηματισμός μιας αγοράς όπως και οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις, μπορούν να μετατρέψουν την εξωτερική επίπτωση μίας επιχείρησης (θετική ή αρνητική) σε επιχειρηματική ευκαιρία που μπορεί να θεωρηθεί σημαντική από χρηματοοικονομική άποψη (Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος, 2015).

4.5ΣΚΟΠΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ESG

Με βάση την ανάλυση των παραπάνω, οι επενδυτές χρησιμοποιούν τις πληροφορίες ESG της επιχείρησης του ενδιαφέροντος τους, προκειμένου να καθορίσουν πόσο ανθεκτική και έτοιμη είναι να διαχειριστεί τις αλλαγές στο περιβάλλον που δραστηριοποιείται. Τα δεδομένα ESG, σε συνδυασμό με τα δημοσιοποιημένα χρηματοοικονομικά στοιχεία, επιτρέπουν στους επενδυτές να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της κάθε εταιρείας, να κατανοήσουν την ανταγωνιστική της θέση και την αποτελεσματικότητα με την οποία μπορεί να αξιοποιεί νέες ευκαιρίες (Lev, et al, 2010). Πέραν της μείωσης φαινομένων ασύμμετρης πληροφόρησης, η δημοσιοποίηση και η αποτελεσματική διαχείριση των θεμάτων ESG μπορούν να αποφέρουν σημαντικά οφέλη για τις εταιρείες. Παραδείγματα ωφελειών παρατίθενται παρακάτω:

- Βελτιωμένη πρόσβαση σε κεφάλαια

Έρευνες έχουν δείξει ότι οι επιχειρήσεις που δημοσιοποιούν πληροφορίες ESG και εμφανίζουν καλή επίδοση σε ουσιαστικά για τη λειτουργία τους θέματα ESG, έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια με χαμηλότερο κόστος. Η διαφάνεια ως προς την επίδοση μιας επιχείρησης σε θέματα ESG και τον τρόπο που σχετίζεται με τη δημιουργία μακροπρόθεσμης αξίας, είναι αρκετή για να βοηθήσει στην ενίσχυση της ικανότητας μιας εταιρείας να προσελκύει μακροπρόθεσμους επενδυτές, ιδίως θεσμικούς, οι πολιτικές των οποίων απαιτούν την ενσωμάτωση πληροφοριών ESG στη λήψη επενδυτικών αποφάσεων.

- Συμμόρφωση με κανονιστικές αλλαγές

Η ανάγκη για ενίσχυση της δημοσιοποίησης πληροφοριών για θέματα σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη προάγεται και από τις κυβερνήσεις, οι οποίες όλο και περισσότερο προχωρούν στην υιοθέτηση υποχρεωτικών απαιτήσεων για τη δημοσιοποίηση εταιρικών μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Ένα παράδειγμα είναι η οδηγία 2014/95/ΕΕ για τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απαιτήσεις δημοσιοποίησης αυξάνονται και επεκτείνονται διαρκώς. Οι εταιρείες που καθιερώνουν σαφείς διαδικασίες για τον εντοπισμό, τη μέτρηση και τη διαχείριση ζητημάτων ESG, θα είναι σε θέση να ανταποκρίνονται γρήγορα στις ρυθμιστικές εξελίξεις, να μειώνουν τους κινδύνους συμμόρφωσης και να διασφαλίζουν την άδεια λειτουργίας τους σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

- Ενίσχυση της εταιρικής επίδοσης

Πρόσφατες έρευνες υποστηρίζουν σθεναρά την ενσωμάτωση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης στη στρατηγική των εταιρειών και παράλληλα στην λήψη αποφάσεων τους. Η καλή επίδοση σε σημαντικούς δείκτες ESG μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία αξίας για τους μετόχους και στη βελτίωση της μακροπρόθεσμης εταιρικής επίδοσης. Οι εταιρείες που σημειώνουν υψηλότερη επίδοση σε ουσιαστικά για τη λειτουργία τους θέματα ESG, παρουσιάζουν ισχυρότερα επιχειρηματικά αποτελέσματα, απόδοση μετοχών και μελλοντική κερδοφορία.

- Ενίσχυση της εταιρικής φήμης και της συνεργασίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη

Πέρα των παραπάνω, η δημοσιοποίηση πληροφοριών ESG και η βελτίωση της επίδοσης μιας εταιρείας σε ουσιαστικά για τη λειτουργία της θέματα, καταδεικνύει την ευθυγράμμιση της ηθικής της πλευράς, με διεθνείς πρωτοβουλίες, όπως οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), καθώς και τη δέσμευσή της για δημιουργία μακροπρόθεσμης αξίας στην επιχείρηση. Η παροχή πληροφοριών σχετικά με ουσιαστικά μη χρηματοοικονομικά θέματα επιτρέπει την αποτελεσματική ενημέρωση τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών ενδιαφερομένων μερών μιας εταιρείας, και προσφέρει ευκαιρίες για ουσιώδη συμμετοχή και συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

- Συσχέτιση βαθμού ESG με χρηματιστηριακή απόδοση

Πολλοί ακαδημαϊκοί και ερευνητές έχουν μελετήσει το παραπάνω προσπαθώντας να βρουν μια τεκμηριωμένη και βάσιμη απάντηση. Η πλειονότητα αυτών έχει εντοπίσει θετικό αντίκτυπο του υψηλού σκορ στους δείκτες ESG μιας εταιρείας, στα έσοδα και την απόδοση αυτής. Παρακάτω, θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα τέτοιων μελετών, στην επιρροή του ESG στα χρηματοοικονομικά δεδομένα των εταιρειών, έπειτα στους τρόπους που δημιουργούνται κέρδη και τέλος θα παρουσιαστούν ορισμένα παραδείγματα.

- Χρηματιστηριακή απόδοση και κέρδη των επιχειρήσεων

Το ζήτημα του πόσο συμβατά είναι τα κριτήρια ESG με την εταιρική οικονομική απόδοση (Corporate Financial Performance = CFP) παρέμεινε κεντρική συζήτηση για τους επαγγελματίες και τους ακαδημαϊκούς για περισσότερα από 40 χρόνια (Friede, et al, 2015). Αν και υπάρχουν πολλά θετικά παραδείγματα για τη σχέση ESG – CFP, οι ερευνητές ισχυρίζονται συχνά ότι τα αποτελέσματα είναι ασαφή ή αντιφατικά (Revelli και Viviani, 2015).

Σύμφωνα με την έρευνα των Friede, G., Busch, T., και Bassen, A το 2015 όπου μελετήθηκαν περισσότερες από 2000 προγενέστερες εμπειρικές μελέτες συσχέτισης του ESG με το CFR διάφορων εταιρειών, διαπιστώθηκε έντονη θετική επιρροή του ESG στην απόδοση των επιχειρήσεων. Μεγάλο ποσοστό εταιρειών που είχαν συγκεντρώσει υψηλό βαθμό ESG παρατηρήθηκε πως είχαν μεγαλύτερη απόδοση μακροχρόνια σε σύγκριση με όσες είχαν χαμηλό ESG. Για την συγκεκριμένη μελέτη χρησιμοποιήθηκαν ως δεδομένα έρευνες μέτρησης ψήφων (Vote-count studies) καθώς και οικονομετρικές έρευνες (meta-analyses). Πιο συγκεκριμένα το 47,9% των vote-count μελετών και το 62,6% των meta-analyses είχαν θετική συσχέτιση ESG και χρηματοοικονομικών αποδόσεων. Επίσης, αρνητική συσχέτιση είχαν λιγότερο από το 10% των μελετών που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα.

Σύμφωνα με τον Giannattai G. και το Global Asset Management βασισμένοι στην παρατήρηση τους ότι τα υψηλά σκορ ESG των εταιρειών συνδέονται με υψηλότερες αποδόσεις, κατέληξαν στο πόρισμα ότι οι επιχειρήσεις τείνουν να διατηρούν τις υψηλότερες αποδόσεις για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα όταν διαθέτουν υψηλότερη ποιότητα management και παράλληλα όταν διατηρούν υψηλό βαθμό CROCI για σχεδόν δύο φορές περισσότερο από τον μέσο όρο (CROCI= Cash Return on Capital Invested). Στην εικόνα 7 παρατηρείται πως οι εταιρείες που βρίσκονται στο 25% με το υψηλότερο σκορ ESG (Q1) έχουν αρκετά μεγαλύτερο CROCI κατά μέσο όρο. Επίσης αυτές που βρίσκονται στο υψηλότερο 50% (Q1, Q2) έχουν μεγαλύτερη απόδοση από το 50% με το μικρότερο ESG (Q3, Q4).

Εκτός από το καθαρά οικονομικό αντίκτυπο, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι η δημοσιοποίηση της συγκεκριμένης έκθεσης μπορεί να αντικατοπτρίζει διάφορα κίνητρα πέρα από την προφανή επιθυμία των εταιρειών να τονίσουν τα δυνατά τους σημεία και να αποκρύψουν τις αδυναμίες τους.

Ποικίλες έρευνες έχουν φτάσει στο συμπέρασμα ότι οι δραστηριότητες ESG έχουν την δυνατότητα να αυξήσουν την αξία μιας εταιρείας και αντίστοιχα ενός χαρτοφυλακίου από επενδύσεις και εταιρικές αποφάσεις. Τα ευρήματα της έρευνας των Fatemi A., Glaum M., και Kaiser S. (2017), δείχνουν και πάλι ότι τα δυνατά σημεία του ESG μιας εταιρείας αυξάνουν την αξία της και ότι τα ανησυχητικά σημεία ESG μπορούν να την μειώσουν.

Μεγάλο ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι έχει παρατηρηθεί πως η δημοσιοποίηση στοιχείων ESG, όταν γίνεται ξεχωριστά από την δημοσιοποίηση άλλων στοιχείων, μπορεί και πάλι να έχει το

αποτέλεσμα της μείωσης της εταιρικής αξίας. Ειδικότερα, όταν αυτό γίνεται από εταιρείες οι οποίες είναι δυνατές στους δείκτες, η αποκάλυψη των στοιχείων ESG αποδυναμώνει το θετικό αποτέλεσμα αποτίμησης των δυνατοτήτων. Μια πιθανή εξήγηση που έχει δοθεί ανά τα χρόνια είναι ότι οι αγορές μπορούν να ερμηνεύσουν την ξεχωριστή δημοσίευση ως την απόπειρα της επιχείρησης να δικαιολογήσει μια υπερβολικά μεγάλη επένδυση σε δραστηριότητες ESG. Από την άλλη πλευρά, η αποκάλυψη αυτή αποδυναμώνει τις αρνητικές επιπτώσεις αποτίμησης στις εταιρείες, οι οποίες αντιμετωπίζουν ανησυχίες σχετικά με το ESG. Η κίνηση αυτή, ίσως, τις βοηθά να δείξουν στο κοινό την καταλληλότητα των λειτουργιών και των πολιτικών ESG τους ή να πείσουν τους επενδυτές ότι έχουν γίνει αξιόπιστες δεσμεύσεις για αλλαγή των λειτουργιών τους και κατά συνέπεια αντιμετώπιση των αδυναμιών που είχαν στα κριτήρια ESG.

Επιπλέον, η δημοσιοποίηση της έκθεσης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξηγήσει αλλαγές στις πολιτικές ESG μιας επιχείρησης ή για να σώσει την φήμη της όταν αυτή έχει υποστεί βλάβη, για παράδειγμα, έπειτα από ευρεία περιβαλλοντική φθορά (Cho και Patten, 2007). Η συγκεκριμένη κίνηση μπορεί να είναι μια απλή παραπλάνηση.

- Γεωγραφική επιρροή των ESG

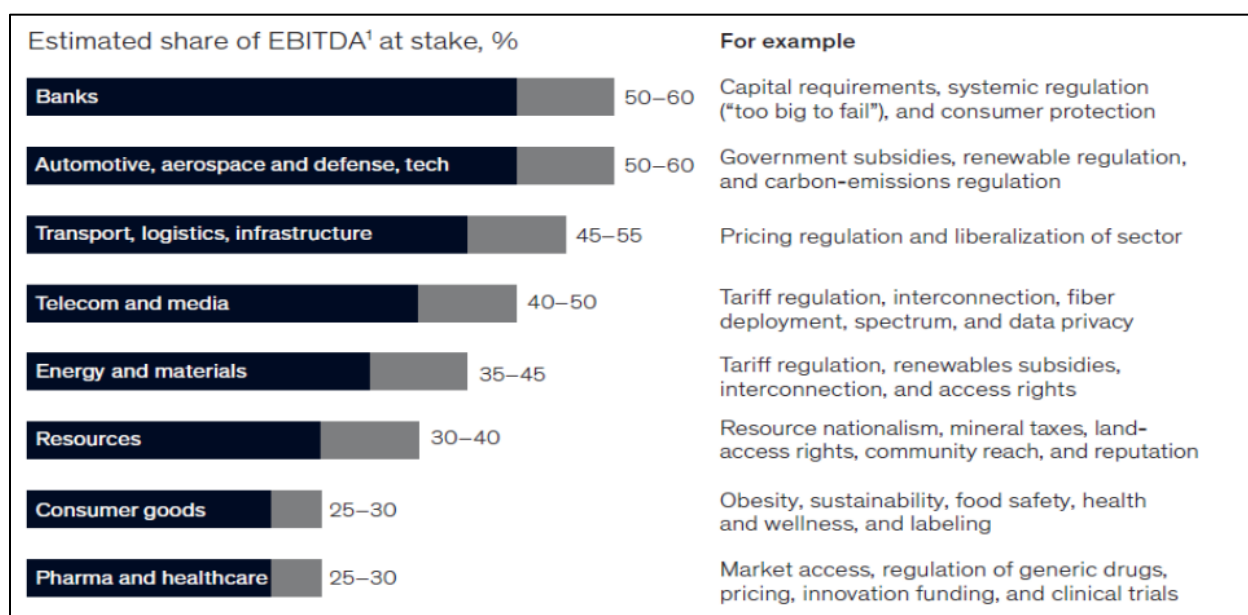
Άλλη μία διάσταση των κριτηρίων στην οποία δεν είναι σύμφωνοι οι γνώμες των ακαδημαϊκών είναι η γεωγραφική επιρροή στην σχέση ESG - CFR. Ορισμένες μελέτες έχουν αναλύσει πιθανές διαφορές σε αυτή τη σχέση μεταξύ των γεωγραφικών περιοχών. Αν και τα ευρήματα απέχουν πολύ από το να είναι έγκυρα, ορισμένοι υποθέτουν ότι η σχέση ESG – CFP σε διαφορετικές χώρες επηρεάζει ιδιαίτερα τον υψηλότερο ανθρώπινο προσανατολισμό (del Mar Miras-Rodríguez, et al, 2015). Άλλοι θεωρούν ότι η σχέση ESG – CFP για περιουσιακά στοιχεία των ΗΠΑ είναι σημαντικά υψηλότερη σε σύγκριση με τα περιουσιακά στοιχεία που δεν ανήκουν στις ΗΠΑ (Allouche και Laroche 2005; Dixon-Fowler et al. 2013). Αντιθέτως, μερικοί ερευνητές με μελέτες που διεξήγαγαν κατέληξαν σε υψηλότερα αποτελέσματα της σχέσης αυτής στον υπόλοιπο κόσμο απ' ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες (Albertini 2013; Golicic και Smith 2013).

- Τρόποι δημιουργίας ή αύξησης κερδών

Παίρνοντας υπόψη την άποψη της πλειοψηφίας, ότι δηλαδή το υψηλό σκορ ESG προσθέτει αξία σε μια επιχείρηση, οι μελετητές παγκοσμίως έχουν καταλήξει σε διάφορους τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται αυτό. Κάποιοι σχετίζονται άμεσα με την λειτουργία της επιχείρησης ενώ κάποιοι άλλοι προκύπτουν έμμεσα.

Ένας από τους κυριότερους λόγους που προστίθεται αξία σε μια επιχείρηση λόγω των υψηλών σκορ ESG είναι ότι μειώνεται το ρίσκο που αναλαμβάνει κάποιος όταν της δανείζει χρήματα ή όταν επενδύει σε αυτήν δεδομένου του προφίλ τους με βάση τα συγκεκριμένα κριτήρια. Σύμφωνα με τους Henisz W. και McGlinch J. (2019) δεδομένου ότι τα ESG ακουμπάνε ένα μεγάλο φάσμα αντικειμένων, ο προσδιορισμός και η διαχείριση κινδύνων χαμηλής πιθανότητας με τη βοήθεια περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εταιρικής διακυβέρνησης κριτηρίων συσχετίστηκε με λιγότερες αρνητικές εκπλήξεις μακροπρόθεσμα. Συγκεκριμένα οι εταιρείες θα έχουν να αντιμετωπίσουν λιγότερα ατυχήματα, λιγότερες αγωγές από τα ενδιαφερόμενα μέρη, λιγότερη κυβερνητική παρέμβαση στις πρακτικές διακυβέρνησης και λιγότερες αρνητικές εκπλήξεις στα έσοδα, τις πωλήσεις και την κερδοφορία.

Στην εικόνα παρακάτω, παρατηρείται το ποσοστό του EBITDA (κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων) το οποίο βρίσκεται σε κίνδυνο λόγω κυβερνητικών παρεμβάσεων ανά κλάδο.

Πίνακας 2: Ποσοστό EBITDA σε κίνδυνο λόγω κυβερνητικών παρεμβάσεων

Παράλληλα, υπάρχουν άφθονα παραδείγματα εταιρειών των οποίων αδυναμίες στο ESG έχουν μεταφραστεί σε υλική ζημία με σαφώς αρνητικές συνέπειες για τους πιστωτές. Κάποια από τα προβλήματα που αντιμετώπισαν είναι υποχρεώσεις που σχετίζονται με αγωγές, κυβερνητικοί περιορισμοί και απώλεια εσόδων. Επίσης μια εταιρεία μπορεί να αντιμετωπίζει σημαντικές

απώλειες μετά το ένα συμβάν υψηλού κινδύνου ή δημοσιότητας που σχετίζεται με κριτήρια ESG το οποίο ενδέχεται να οδηγήσει σε εκτεταμένες αυξήσεις στον πιστωτικό κίνδυνο. Ένα γνωστό παράδειγμα αποτελεί αυτό της εταιρείας Nike η οποία αγωνίστηκε για αρκετά χρόνια και επένδυσε μεγάλα ποσά των χρηματοοικονομικών της πόρων στην προσπάθεια της να ανακτήσει τη φήμη της μετά το σκάνδαλο που είχε γίνει γνωστό για την παιδικής εργασίας το 1997.

Αποτέλεσμα των προηγούμενων και απόρια αυτών είναι η αρνητική μεταξύ της ποιότητας της χρηματοοικονομικής γνωστοποίησης ESG (υψηλό ή χαμηλό σκορ ESG) και του κόστους κεφαλαίου. Όσο πληρέστερη και ολοκληρωμένη είναι η έκθεση που θα δημοσιεύσει μια εταιρεία τόσο περισσότερο γνωστή γίνεται στους επενδυτές. Έτσι διευρύνει το δίκτυο αυτών που ασχολούνται μαζί της και με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνει μεγαλύτερο διαμερισμό μετοχών άρα και μεγαλύτερη διασπορά του κινδύνου, μειώνοντας το κόστος κεφαλαίου (Merton, 1987). Επιπλέον, υψηλότερης ποιότητας ή ακριβέστερες γνωστοποιήσεις μιας εταιρείας μειώνουν τη συνδιακύμανση των ταμειακών ροών της συγκριτικά με τις ταμειακές ροές άλλων εταιρειών (Hughes et al. 2007; Lambert et al. 2007).

Αυτό με την σειρά του μειώνει το beta της και ως εκ τούτου, το κόστος των ιδίων κεφαλαίων. Επίσης, η εκτενής δημοσιοποίηση στοιχείων μιας εταιρείας μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη ασυμμετρία πληροφοριών μεταξύ επενδυτών. Όταν το επίπεδο γνωστοποίησης είναι ανεπαρκές και ορισμένοι επενδυτές θεωρείται ότι διαθέτουν περισσότερες πληροφορίες έναντι των υπολοίπων, αυτοί που υστερούν θα προσπαθήσουν να προστατεύσουν το κεφάλαιό τους, κάνοντας λιγότερο εμπόριο. Η προκύπτουσα έλλειψη ρευστότητας αυξάνει το spread bid-ask (η διαφορά μεταξύ των τιμών που αναφέρονται για μια άμεση πώληση και μια άμεση αγορά για μετοχές, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, δικαιώματα προαίρεσης ή ζεύγη νομισμάτων σε κάποιο σενάριο δημοπρασίας) και το κόστος συναλλαγής (Verrecchia 2001), το οποίο οδηγεί σε υψηλότερο απαιτούμενο ποσοστό απόδοσης και κόστος κεφαλαίου (Amihud και Mendelson 1986).

Υπάρχουν βέβαια και άλλοι τρόποι να μειώσει τα έξοδά της μια επιχείρηση βελτιώνοντας το ESG της. Για παράδειγμα, η κοινωνική υπευθυνότητα αν προστεθεί στο προφίλ της, μπορεί να βοηθήσει μια εταιρεία να αποφύγει τις κυβερνητικές ρυθμίσεις στην λειτουργία της και κατά συνέπεια, να γλυτώσει το κόστος συμμόρφωσης. Επιπλέον, οι κοινωνικά υπεύθυνες εταιρείες απευθύνονται σε καταναλωτές που ενδιαφέρονται για το αντίστοιχο κοινωνικό ζητήματα και αυτό

έχει ως αποτέλεσμα βελτιωμένες πωλήσεις και οικονομικές επιδόσεις (Lev, et al, 2010). Με βάση έρευνες, οι κοινωνικά υπεύθυνοι καταναλωτές είναι πρόθυμοι να πληρώσουν ένα επιπλέον ποσό για την απόκτηση αγαθών και υπηρεσιών από υπεύθυνες εταιρείες (Anderson και Frankel 1980; Richardson και Welker 2001).

Ένα από τα πιο ζωτικής σημασίας αποτελέσματα των θετικών ESG αποδόσεων είναι ότι έχουν άμεσες ευνοϊκές επιπτώσεις στις ταμειακές ροές ακόμη και στο εγγύς μέλλον. Για παράδειγμα, πρακτικές που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ευημερίας των εργαζομένων μπορεί να μειώσει πιθανό κόστος καθαρισμού ρύπανσης και να αυξήσει το ηθικό των εργαζομένων, αυξάνοντας την αποδοτικότητα της παραγωγής τους μακροπρόθεσμα και παράλληλα να υπάρχει μια άτυπη εμπιστοσύνη. Αυτά τα επιχειρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία δημοσιοποίησης του ESG από τις εταιρείες στη μείωση της ασυμμετρίας πληροφοριών και την αβεβαιότητα που σχετίζεται με παράγοντες που επηρεάζουν την εταιρική αξία (Rodriguez, et al. 2006), το οποίο με τη σειρά του μειώνει το κόστος των ιδίων κεφαλαίων.

Ένα επιπρόσθετο πλεονέκτημα που βοηθάει την μακροχρόνια ευημερία της εταιρείας, είναι το γεγονός ότι ένας ισχυρός βαθμός στους δείκτες ESG βοηθά τις εταιρείες να αξιοποιήσουν νέες αγορές και να επεκταθούν σε υπάρχουσες. Όταν οι κυβερνητικές αρχές εμπιστεύονται τους εταιρικούς φορείς, είναι πιο πιθανό να τους επιτρέψουν την πρόσβαση και να τους προσφέρουν τις εγκρίσεις και τις άδειες που χρειάζονται αρκετά πιο εύκολα, ανώδυνα και σε μικρά χρονικά διαστήματα. Με αυτόν τον τρόπο οι εταιρείες έχουν νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη στον κλάδο που δραστηριοποιούνται είτε και σε παρεμφερή κλάδους

Πέρα τον υπολοίπων, το ESG μπορεί επίσης να αυξήσει την προτίμηση των καταναλωτών ως προς το προϊόν ή την υπηρεσία που προσφέρει η εταιρεία. Μια έρευνα της McKinsey (2019) έδειξε ότι οι πελάτες λένε ότι είναι πρόθυμοι να πληρώσουν παραπάνω για να προτιμήσουν ένα φιλικό προς το περιβάλλον προϊόν. Παρότι υπάρχουν εξαιρέσεις ανθρώπων που δεν είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν ούτε 1% περισσότερο για αυτόν τον σκοπό, διαπιστώθηκε ότι πάνω από το 70% των καταναλωτών που ρωτήθηκαν για αγορές προϊόντων διάφορων βιομηχανιών, συμπεριλαμβανομένων των κατηγοριών αυτοκινήτων, κτιρίων, ηλεκτρονικών ειδών και συσκευασιών, δήλωσαν ότι θα πλήρωναν ένα επιπλέον 5% για ένα πράσινο προϊόν εάν διέθετε την ίδια απόδοση με μια μη πράσινη εναλλακτική επιλογή.

Τέλος, το υψηλό ESG δίνει πολλές πιθανότητες να μειώσει τα λειτουργικά κόστη μιας εταιρίας σημαντικά, κάτι το οποίο αποτελεί βασικό κόστος για κάθε εταιρεία σε κάθε κλάδο. Αυτό επιτυγχάνεται καθώς κατά την παραγωγική διαδικασία η οποία περιλαμβάνει μεθόδους όπως η ανακύκλωση, απαιτούνται λιγότερες πρώτες ύλες για την παραγωγή συγκεκριμένου αριθμού προϊόντων. Πολλές φορές υπάρχει εξοικονόμηση και από την μειωμένη χρήση νερού ή καυσίμων όπως ο άνθρακας. Με αυτόν τον τρόπο μια εταιρεία μπορεί να επηρεάσει τα λειτουργικά της κέρδη έως και σε βαθμό 55%.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται μερικοί από τους τρόπους που αναφέρθηκαν παραπάνω, με τους οποίους το θετικό ESG αυξάνει τα κέρδη των επιχειρήσεων καθώς και παραδείγματα.

	Strong ESG proposition (examples)	Weak ESG proposition (examples)
Top-line growth	Attract B2B and B2C customers with more sustainable products Achieve better access to resources through stronger community and government relations	Lose customers through poor sustainability practices (eg, human rights, supply chain) or a perception of unsustainable/unsafe products Lose access to resources (including from operational shutdowns) as a result of poor community and labor relations
Cost reductions	Lower energy consumption Reduce water intake	Generate unnecessary waste and pay correspondingly higher waste-disposal costs Expend more in packaging costs
Regulatory and legal interventions	Achieve greater strategic freedom through deregulation Earn subsidies and government support	Suffer restrictions on advertising and point of sale Incur fines, penalties, and enforcement actions
Productivity uplift	Boost employee motivation Attract talent through greater social credibility	Deal with "social stigma," which restricts talent pool Lose talent as a result of weak purpose
Investment and asset optimization	Enhance investment returns by better allocating capital for the long term (eg, more sustainable plant and equipment) Avoid investments that may not pay off because of longer-term environmental issues	Suffer stranded assets as a result of premature write-downs Fall behind competitors that have invested to be less "energy hungry"

Πίνακας 3: Τρόπους που το θετικό ESG αυξάνει τα κέρδη επιχειρήσεων

4.6 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Πιο συνοπτικά, με βάση αυτά που αναφέρθηκαν, το ESG για τους επενδυτές θα μπορούσε να χαρακτηρίζει την πιθανότητα που έχει μια εταιρεία (το ρίσκο) να υποστεί κάποιου είδους ζημία στο μέλλον που θα σχετίζεται με περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και εταιρικής διακυβέρνησης παράγοντες. Η υψηλή βαθμολογία ESG (ή η χαμηλή βαθμολογία ESG risk) θα έδειχνε μια συγκεκριμένη επιχείρηση έχει μικρό ή και αμελητέο κίνδυνο να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους προβλήματα τα επόμενα χρόνια.

Αντιθέτως, μια χαμηλή βαθμολογία ESG (ή υψηλή βαθμολογία ESG risk) δείχνει ότι μια επιχείρηση έχει σημαντικές πιθανότητες να αντιμετωπίσει κάποια ζημία σχετική με τους τρεις αυτούς παράγοντες. Έτσι, η επένδυση σε αυτήν θα είχε υψηλό ρίσκο και πολλοί συντηρητικοί επενδυτές θα την απέφευγαν.

Για τον λόγο αυτόν θα αναφερθούν παραδείγματα εταιρειών που αξιολογήθηκαν με χαμηλό ESG και στην συνέχεια αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα στην λειτουργία τους.

• PG&E

Η αμερικανική εταιρεία ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου PG&E βαθμολογούταν με BBB στον δείκτη MSCI, βαθμός που την κατέτασσε κάτω από το 50% του κλάδου. Τον Νοέμβριο του 2018 κατηγορήθηκε ότι προκάλεσε εκτεταμένες πυρκαγιές στην Καλιφόρνια των Ηνωμένων πολιτειών. Από αυτές 86 άτομα έχασαν την ζωή τους και περισσότερα από 150.000 στρέμματα κάηκαν. Οι δικαστές έκριναν πως η εταιρεία απέτυχε για πάνω από 10 χρόνια να μεταφέρει τις γραμμές μεταφοράς της κάτω από το έδαφος, παρ' ότι είχε λάβει χρηματοδότηση 215 εκατομμυρίων δολαρίων γι' αυτόν τον σκοπό.

Η μετοχή της εταιρείας από τα 48,8 δολάρια στο 6,23 δολάρια (-87%) την περίοδο μετά το συμβάν που ήταν και το χαμηλότερο της μέχρι εκείνη την στιγμή. Δεν κατάφερε να ξεπεράσει τις συνέπειες και κήρυξε πτώχευση τον Γενάρη του 2019.

• Volkswagen AG (2015)

Η γερμανική πολυεθνική αυτοκινητοβιομηχανία Volkswagen AG στις αρχές του 2015 βαθμολογούνταν από την MSCI, με σκορ BB κάτι που την κατέτασσε κάτω από τον μέσο όρο με βάση τις υπόλοιπες εταιρείες. Το σκάνδαλο δημιουργήθηκε όταν ήρθε στην δημοσιότητα η πληροφορία ότι για το διάστημα 2009- 2015 η εταιρεία χρησιμοποιούσε ειδικό λογισμικό στα οχήματα της. Το λογισμικό αυτό περιόριζε την εκπομπή καυσαερίων των αυτοκινήτων σε συνθήκες τεστ, όμως σε κανονικές συνθήκες οι κινητήρες μόλυναν πολύ περισσότερο το περιβάλλον, εκλύοντας πολλαπλάσιες ποσότητες επιβλαβών καυσαερίων.

Το πρόβλημα δημιουργήθηκε λόγω της κακής εταιρικής διακυβέρνησης και αποδείχτηκε ότι δεν ήταν φιλικό προς το περιβάλλον και την κοινωνία. Γι' αυτόν τον λόγο η βαθμολογία της κατέβηκε στο CCC, την χειρότερη διαθέσιμη βαθμολογία στους δείκτες MSCI. Της επιβλήθηκαν υπέρογκα πρόστιμα, αντικατέστησε μεγάλο αριθμό αυτοκινήτων και έχασε την αξιοπιστία της προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και φορείς (πελάτες επενδυτές, κυβερνήσεις κτλ.). Η μετοχή της μειώθηκε κατά 37% τις πρώτες μόλις τρεις ημέρες μετά της δημοσιοποίηση του σκανδάλου και 46% μετά από 2 μήνες, χάνοντας 42,5 δισεκατομμύρια δολάρια κεφαλαιοποίησης σε ένα τόσο μικρό χρονικό διάστημα.

• 3M Company (θετικό παράδειγμα)

Σύμφωνα με τους Henisz W., Koller T. και Nuttall R. το πρώτο βήμα για την αύξηση αξίας μιας επιχείρησης ξεκινά με την αναγνώριση της ευκαιρίας. Η αμερικανική πολυεθνική 3M Company εδώ και πολύ καιρό κατανοεί ότι η προληπτική δράση για τον περιβαλλοντικό κίνδυνο μπορεί να είναι πηγή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Η εταιρεία έχει εξοικονομήσει 2,2 δισεκατομμύρια δολάρια από την καθιέρωση του προγράμματος «Pollution Prevention Pays» (3Ps), το 1975, αποτρέποντας τη ρύπανση με την αναδιαμόρφωση προϊόντων, τη βελτίωση των διαδικασιών παραγωγής, τον επανασχεδιασμό του εξοπλισμού και την ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων από την παραγωγή. Η εταιρεία βαθμολογείται διαχρονικά με την καλύτερη δυνατή βαθμολογία AAA και ανήκει στο 10% των κορυφαίων εταιρειών του κλάδου της αναφορικά με το ESG.

• Vale S.A.

Η Βραζιλιάνικη εταιρεία εξόρυξης μετάλλων Vale S.A. το 2017 και 2018 βαθμολογούνταν από την MSCI στην κλίμακα ESG με Β. Τον Γενάρη του 2019 συνέβη ένα καταστροφικό δυστύχημα στις εγκαταστάσεις της στο φράγμα Brumadinho με αποτέλεσμα περισσότεροι από 300 άνθρωποι να χάσουν την ζωή τους. Εσωτερικές αναφορές (από το 2018 και το 2009) είχαν επισημάνει τον υψηλότερο από τον αποδεκτό κίνδυνο αποτυχίας στην εγκατάσταση πριν γίνει το συγκεκριμένο ατύχημα (Henisz και McGlinch, 2019), αλλά είχαν αγνοηθεί. Αυτό είναι ένα παράδειγμα κακής εταιρικής διακυβέρνησης της εταιρείας και την αδιαφορία τους για την κοινωνική ευθύνη. Τις ημέρες που ακολούθησαν η εταιρεία έχασε το 22% της κεφαλαιοποίησης της. Έχει πληρώσει πρόστιμο 290 εκατομμυρίων δολαρίων μέχρι στιγμής όμως αναμένεται να πληρώσει πολλά περισσότερα τα επόμενα χρόνια. Ο εισαγγελέας έχει εισηγηθεί αποζημιώσεις ύψους 40 δισεκατομμυρίων δολαρίων, αριθμός μεγαλύτερος από την μισή κεφαλαιοποίηση της εταιρείας.

Η ετυμηγορία του δικαστηρίου θα γίνει γνωστή τα επόμενα χρόνια.

• Wells Fargo & Company

Η αμερικανική πολυεθνική τράπεζα Wells Fargo & Company αποφεύγεται συχνά από πολλούς επενδυτές τα τελευταία χρόνια. Σήμερα σύμφωνα με την Sustainalytics βαθμολογείται με 5 (ο υψηλότερος βαθμός) στην κλίμακα controversy. Αυτό οφείλεται στο ότι τον Σεπτέμβριο του 2016 τιμωρήθηκε από Γραφείο Οικονομικής Προστασίας Καταναλωτών με 185 εκατομμύρια δολάρια ως τιμωρία για τη δημιουργία μη εγκεκριμένων 1,5 εκατομμυρίων λογαριασμών καταθέσεων και 565.433 λογαριασμών πιστωτικών καρτών από 2011-2016 (Henisz και McGlinch, 2019). Το 2018, σε μια άνευ προηγουμένου κίνηση, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ απαγόρευσε στην Wells Fargo & Company να αυξήσει τα περιουσιακά της στοιχεία σε επίπεδα άνω του 2017 έως ότου η τράπεζα βελτιωνόταν στα ανωτέρω θέματα. Η βαθμολογία της πριν το 2016 ήταν BB, βαθμός που την κατέτασσε περίπου στο 23% των κατώτερων εταιρειών σε θέματα ESG στον τραπεζικό κλάδο.

5. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ESG

Οι βαθμολογίες ESG υπολογίζονται για να εξετάσουν πόσο βιώσιμη είναι μια επένδυση για μια εταιρεία. Ο παλαιότερος δείκτης ESG είναι η οικογένεια των δεικτών βιωσιμότητας Dow Jones (DJSI), η οποία ξεκίνησε το 1999. Βασίζεται σε μακροπρόθεσμα οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια και αξιολογεί θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, η εταιρική διακυβέρνηση και η διαχείριση κινδύνων. Άλλες γνωστές οικογένειες δεικτών είναι η σειρά FTSE4Good, η οποία κυκλοφόρησε το 2001 από τον Όμιλο FTSE και η σειρά MSCI ESG.

Οι παγκόσμιες βαθμολογίες ESG είναι σταθμισμένα μεγέθη αξιολογήσεις στοιχείων για τις τρεις κύριες διαστάσεις ESG (περιβαλλοντικό, κοινωνικό και διακυβέρνηση). Αυτές οι τρεις διαστάσεις ESG αξιολογούνται με βάση πολλούς δείκτες.

Οι βαθμολογίες υπολογίζονται από εξειδικευμένους οργανισμούς αξιολόγησης. Παρόλο που στην σημερινή κοινωνία λείπουν κοινά πρότυπα για τα συστήματα βαθμολόγησης και αξιολόγησης ESG, δεδομένου ότι τα κριτήρια πλέον έχουν ηγετικό ρόλο στον χρηματοπιστωτικό τομέα, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για υιοθέτηση κοινού ESG πρότυπα.

Εκτός από τον χρηματοπιστωτικό τομέα, οι αξιολογήσεις των κριτηρίων είναι πολύ διαφορετικές με βάση τον τομέα στον οποίο ανήκει η αξιολογούμενη εταιρεία.

5.1 ΠΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΕΣ ESG

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, τα θέματα βιωσιμότητας έχουν προσελκύσει μεγάλο ενδιαφέρον μεταξύ όλων των συμμετεχόντων σε πολλούς κλάδους όπως στον παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό κλάδο.

Σε μια μελέτη (Amel-Zadeh & Serafeim, 2018), διοργανώθηκε μια έρευνα μεταξύ των μεγαλύτερων επενδυτών σε ιδρύματα διαχείρισης και ιδιοκτησίας περιουσιακών στοιχείων, μεταξύ διαφορετικών περιοχών ανά τον κόσμο.

Σύμφωνα με την πλειοψηφία, το 82% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν πληροφορίες ESG. Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα από λόγους, είτε στρατηγικοί είτε ηθικοί, που οδηγούν τα ενδιαφερόμενα μέρη να εξετάσουν περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και διακυβέρνησης παράγοντες.

Σημειώθηκε μεγάλη διαφορά ανάμεσα στα αποτελέσματα των διάφορων περιοχών, με το υψηλότερο ποσοστό να ανήκει στις ΗΠΑ (24,8%), έναντι της Ευρώπης (15,5%). Παρόλο αυτά, από το ποσοστό των επενδυτών των ΗΠΑ που δεν χρησιμοποιούν ESG, το 22% ισχυρίστηκε ότι οι πληροφορίες ESG δεν είναι σημαντικές για την απόδοση της επένδυσης. Αντιθέτως, το ποσοστό για τους Ευρωπαίους επενδυτές που δεν ενδιαφέρονται για την εφαρμογή των αρχών ESG ήταν μόνο 4%.

Η ίδια μελέτη εξέτασε επίσης το τρόπο με τον οποίο οι επενδυτές χρησιμοποιούν δεδομένα ESG στις επενδυτικές τους αποφάσεις. (Amel-Zadeh & Serafeim, 2018). Στην μελέτη παρουσιάζονται όλα τα επενδυτικά στυλ ESG που δείχνουν πώς τα ενδιαφερόμενα μέρη ενσωματώνουν το ESG στις στρατηγικές τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι πάνω από το 20% των συμμετεχόντων στην έρευνα ενσωματώνουν δεδομένα ESG μέσω θεματική επένδυση και 14,2% μέσω επικάλυψης/κλίσης χαρτοφυλακίου, η οποία χρησιμοποιείται για συγκεκριμένες επενδύσεις διαδικασίες. Ποσοστό περίπου 11,3%, ανέφερε ότι οι πληροφορίες ESG είναι πραγματικά σημαντικές για να μειωθεί ο επενδυτικός κίνδυνος και το 9,2% ανέφερε ότι αυτές οι πληροφορίες χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση του ελέγχου της τάξης όπως είναι οι τομείς με ισχυρές αποδόσεις ESG.

Εκτός από τους επενδυτές, οι ίδιες οι εταιρείες δίνουν μεγάλη βάση στις βαθμολογίες στα συγκεκριμένα κριτήρια. Μια έρευνα από τους Wong, Brackley, & Petroy το 2019 έδειξε ότι οι περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες χρησιμοποιούν αξιολογήσεις στις μεθοδολογίες τους. Οι περισσότεροι από αυτούς ήταν εταιρικοί ερωτηθέντες ενώ οι υπόλοιποι ήταν κυβερνητικοί οργανισμοί και ακαδημαϊκοί εμπειρογνώμονες. Οι πρώτοι τα ενσωματώνουν στην διαδικασία λήψης αποφάσεων. Στον κλάδο της αειφόρου ανάπτυξης, οι ειδικοί τα χρησιμοποιούν για εσωτερικές αξιολογήσεις και ανάπτυξη στρατηγικής, συλλογή και αποκάλυψη πληροφοριών όπως επίσης για την ανάλυση κενών και τάσεων των ενδιαφερομένων.

Τέλος, και αυτή η μελέτη κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι οι αποδόσεις των μετοχών επηρεάζονται θετικά από την ενσωμάτωση ESG από τις εταιρείες.

5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ESG

Οι μεθοδολογίες ESG έχουν να κάνουν με τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες ενσωματώνουν τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια διακυβέρνησης στη λειτουργία τους.

Κάθε συλλέκτης δεδομένων ESG χρησιμοποιεί διαφορετική μεθοδολογία για την αξιολόγηση τους με βάση τον κλάδο και τους στόχους του. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι μια εταιρεία μπορεί να αξιολογηθεί με διαφορετικές μεθόδους ESG, από δύο ξεχωριστούς βαθμολογητές. Υπάρχουν πολλές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες αξιολόγησης ESG συλλέγουν δεδομένα, στις μετρήσεις που χρησιμοποιούν, καθώς και στα βάρη που αποδίδουν σε παράγοντες και κριτήρια ESG. Επιπλέον, κάθε οργανισμός αξιολόγησης χρησιμοποιεί διαφορετική αξιολόγηση κλίμακα.

Παρακάτω παρουσιάζονται λεπτομερώς οι 22 πιο σημαντικοί οργανισμοί αξιολόγησης.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΡΟΠΟΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ
Bloomberg ESG Data Service	κλίμακα βαθμολόγησης 0-100.
ISS	κλίμακα βαθμολογίας από την 1η έως τη 10η με το "1" να είναι ο υψηλότερος βαθμός και το 10 ο χαμηλότερος
MSCI ESG	κλίμακα AAA έως CCC που ταιριάζει με 10-0.
To RepRisk	κλίμακα αξιολόγησης AAA έως D, με το "D" να είναι το χειρότερο
Sustainalytics	κλίμακα από το 100
Thomson-Reuters ESG Research Data	βαθμολογίες από 0,0 έως 1 που ταιριάζει με τον βαθμό από Δ- έως A+
Refinitiv	εύρος βαθμολογίας από 0 έως 1 που ταιριάζει με το D- έως το A+
S&P Global	κλίμακα από AAA έως D
Fitch	κλίμακα 0%-100% ή κλίμακα 1-5
To ECPI	κλίμακα από EEE έως F, με το "EEE" να είναι πολύ καλός και το F να είναι φτωχός

EcoVadis Ratings	κλίμακα από το 0 έως το 100 με το 0 να σημαίνει «υψηλός κίνδυνος» και το 100 να σημαίνει «μεγάλη ευκαιρία»
FTSE Russel ESG Ratings	κλίμακα από το 0 έως το 5 με το 0 να σημαίνει καμία αποκάλυψη και το 5 να σημαίνει
Moody's Investor Services	κλίμακα από το Aaa έως το C
Vigeo-Eiris Ratings	κλίμακα αξιολόγησης από το 0 έως το 100
RobecoSAM	από το 0 έως το 100
Covalence	κλίμακα βαθμολόγησης 0-100
CSR Hub	διαφορετικές κλίμακες, από 0,0-1,0 και "+" ή "-" αλλά προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν το 0 έως το 100 κλίμακα με το 100 να είναι η καλύτερη κατάταξη
CDP	κλίμακα από το A έως το F. Το CDP χρησιμοποιεί επίσης τις ακόλουθες εκφράσεις: «Δεν ζητήθηκε» όταν η εταιρεία δεν κλήθηκε να αποκαλύψει από επενδυτές ή πελάτες της, «Δείτε άλλο» όταν τα δεδομένα της εταιρείας έχουν καλυφθεί από τη μητρική της Απάντηση, "Δεν βαθμολογήθηκε" όταν η απάντηση δεν ήταν κατάλληλη για να λάβει βαθμολογία, "Μη διαθέσιμο" όταν η βαθμολογία είναι ιδιωτική για την εταιρεία
Sensefolio	κλίμακα 100 βαθμών
Corporate Knights	το F-score
Morningstar	κλίμακα από το 0 έως το 100
GRESB	κλίμακα από το 0 έως το 100

Πίνακας 4: Οι 22 πιο σημαντικοί οργανισμοί αξιολόγησης ESG

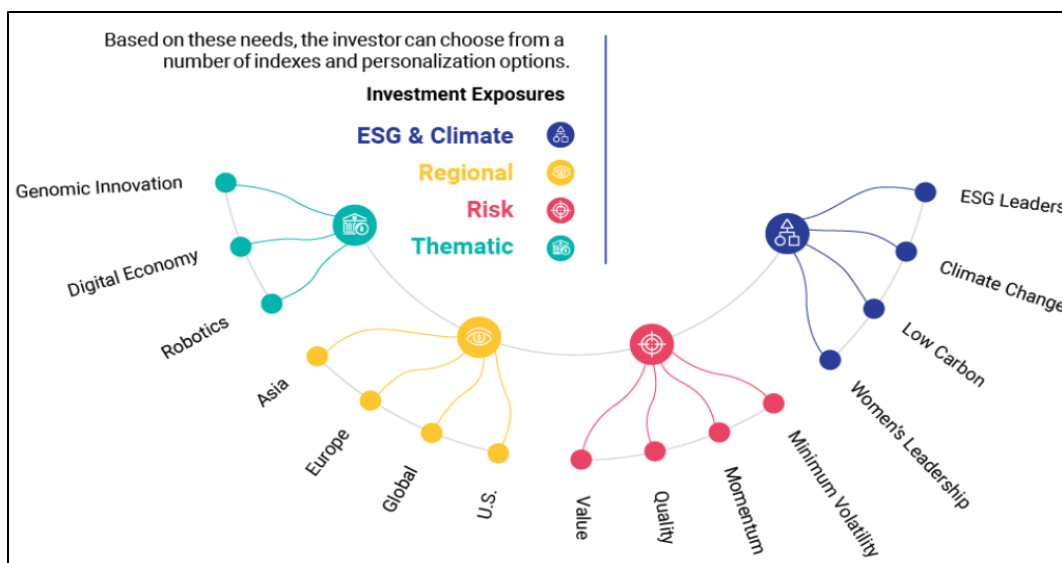
Συμπερασματικά, είναι προφανές ότι κάθε βαθμολογητής χρησιμοποιεί τον τύπο της κλίμακας αξιολόγησης που του ταιριάζει καλύτερα, γιατί δεν υπάρχει ακόμη κοινός τρόπος για να γίνει η αξιολόγηση.

5.3 ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Για να φτάσουμε όμως στο διαδικαστικό κομμάτι της μεθοδολογίας που αναλύθηκε παραπάνω, είναι απαραίτητο να λειτουργήσουν σωστά το κομμάτι της συλλογής των δεδομένων και του υπολογισμού των κριτηρίων. Στην περίπτωση που ένας από τους τροχούς δεν είναι όσο τον δυνατό περισσότερο έγκυρος όσο είναι εφικτό, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα διαστρεβλώσεων στα αποτελέσματα, οι οποίες είναι πιθανό να οδηγήσουν μια ολόκληρη επένδυση ή εταιρεία σε λάθος αποφάσεις ή κινήσεις.

Έτσι λοιπόν, μεγάλη επένδυση αποτελεί το κομμάτι της συλλογής δεδομένων πάνω στα οποία θα βασιστεί όλη η μελέτη που θα ακολουθήσει σε επόμενους χρόνους. Το δύσκολο αυτό έργο του υπολογισμού του ESG αναλαμβάνουν ορισμένες εταιρείες. Οι συγκεκριμένες εταιρείες, χρησιμοποιώντας δεδομένα από πολλές διαφορετικές πηγές, εφαρμόζουν τις μεθοδολογίες τους ώστε να φτάσουν σε ένα ορθό αποτέλεσμα. Για να προκύψει ένα αξιόπιστο αποτέλεσμα δεν αρκεί απλώς να βρεθούν ορισμένες πληροφορίες, αλλά και να επαληθευτεί η εγκυρότητά και να διαπιστωθεί η ακρίβεια τους. Γι' αυτό επιλέγονται πολλοί και διαφορετικοί πάροχοι πληροφοριών, από την ίδια την εταιρεία που εξετάζεται και τις εκθέσεις της, έως ακόμα και τις κυβερνήσεις. Αρκετά συχνά οι ίδιες εταιρείες υπολογισμού έχουν απόκλιση αποτελεσμάτων για τις ίδιες επιχειρήσεις.

Παρακάτω λοιπόν, αναφέρονται και αναλύονται μερικές από τις σημαντικότερες «ESG rating εταιρείες» πηγές συλλογής δεδομένων, ο τρόπος της συλλογής, στοιχεία για την μεθοδολογία που ακολουθούν και οι ασυμφωνίες και αποκλίσεις που μπορεί να έχουν στον υπολογισμό του ESG.

Πίνακας 5: Πηγές συλλογής πληροφοριών για τα ESG

Βασική πηγή δεδομένων που προέρχονται από τις ίδιες τις εταιρείες αποτελούν οι εκθέσεις που δημοσιεύει ή τα αποτελέσματα των μετόχων. Είναι πλέον γνωστή πολιτική να δημοσιεύονται εθελοντικά εκθέσεις ειδικά για το ESG στις οποίες παρέχουν στοιχεία για την εταιρεία σχετικά με τους 3 παράγοντες που μελετάμε(περιβάλλον, κοινωνία, διακυβέρνηση).

Στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι ένα σημαντικό εμπόδιο και πολυσυζητημένο θέμα , τόσο στην ακαδημαϊκή κοινότητα όσο και στις κεφαλαιαγορές είναι το γεγονός ότι υπάρχουν ασυμφωνίες μεταξύ των παροχών δεδομένων σχετικά με το ESG (Gray, 2010; Margolis και Walsh, 2003). Όσο πολλές μελέτες προσπαθούν να εξετάσουν εάν τα ζητήματα ESG μετρώνται σωστά (Chatterji et al. 2016; Delmas et al., 2013), όλο και περισσότερο, οι ΜΚΟ προσπαθούν να το οργανώσουν το συγκεκριμένο θέμα για το σημαντικό κοινό τους.

Οι ΜΚΟ αποτελούν σημαντικό πάροχο πληροφοριών καθώς με την δημιουργία προτύπων για τους δείκτες ESG έχουν συμβάλει σημαντικά στο να υπάρχουν παγκόσμια αναγνωρισμένα πρότυπα δημοσιοποίησης πληροφοριών. Έτσι, επηρέασαν την οργάνωση και την ομαδοποίηση των δεδομένων, μειώνοντας την αυθαίρετη δημοσιοποίηση μη έγκυρων στοιχείων από τις εταιρείες.

Άλλες πηγές συλλογής δεδομένων για το ESG αποτελούν οι κυβερνήσεις μέσω της ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας ή το EU taxonomy for sustainable activities το οποίο είναι ένα σύστημα ταξινόμησης που δημιουργήθηκε για να διευκρινίσει ποιες επενδύσεις είναι περιβαλλοντικά

βιώσιμες. Στις ΗΠΑ υπάρχει αντίστοιχα το EPA (U.S. Environmental Protection Agency), ο οποίος είναι ένας ανεξάρτητος εκτελεστικός οργανισμός της ομοσπονδιακής κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών που είναι επιφορτισμένος με θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

Τέλος, βασικός πάροχος δεδομένων είναι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα εναλλακτικά δεδομένα, τα οποία παρέχουν πληροφορίες για θέματα όμως οι κίνδυνοι από πλημμύρες, έλλειψη νερού σε ορισμένες περιοχές κ.α.

5.4 ΤΡΟΠΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ο τρόπος υπολογισμού του ESG διαφέρει για κάθε φορέα και ακολουθεί την μεθοδολογία που ακολουθεί ο εκάστοτε οργανισμός υπολογισμού, τα δεδομένα που χρησιμοποιεί και τις πηγές που τα προμηθεύεται. Παρακάτω αναλύονται κάποιοι από τους μεγαλύτερους οργανισμούς υπολογισμού κριτηρίων.

• MCSI ESG rating

Οι βαθμολογίες MSCI ESG στοχεύουν στη μέτρηση της ανθεκτικότητας μιας εταιρείας μακροπρόθεσμα σε χρηματοοικονομικούς ESG κινδύνους. Οι δείκτες της βασίζονται αποκλειστικά σε ποσοτικά μέτρα απόδοσης.

Αρχικά συλλέγονται ακατέργαστα δεδομένα σχετικά με την εκάστοτε εταιρεία με τους τρόπους που αναφέρθηκαν. Αυτά χρησιμοποιούνται ώστε να βαθμολογηθούν 35 δείκτες-κλειδιά με κλίμακα από 0 έως 10. Μερικοί τέτοιοι δείκτες είναι οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, η προμήθεια πρώτων υλών, η ασφάλεια και η υγεία, η σχέσεις με την κοινωνία, οι υπεύθυνες επενδύσεις, η ηθική της εταιρείας και η φορολογική διαφάνεια. Αυτοί οι δείκτες ταξινομούνται (εικόνα 13) σε 10 κατηγορίες θεμάτων, 4 για το περιβάλλον, 4 για την κοινωνία και 2 για την εταιρική διακυβέρνηση.

Οι 10 κατηγορίες είναι η κλιματική αλλαγή, το φυσικό κεφάλαιο, η μόλυνση και η σπατάλη, οι περιβαλλοντικές ευκαιρίες, το ανθρώπινο κεφάλαιο, η αξιοπιστία των προϊόντων, η εναντίωση στα ενδιαφερόμενα μέρη, οι κοινωνικές ευκαιρίες, η εταιρική διακυβέρνηση και η εταιρική συμπεριφορά. Σε κάθε μια από αυτές τις κατηγορίες υπολογίζεται ένας βαθμός από το 0-10 σύμφωνα με τον σταθμισμένο μέσο όρο των υποκείμενων δεικτών κλειδιά (MSCI ESG Ratings Methodology, 2020).

Τέλος, υπολογίζονται βαθμολογίες για τις 3 κατηγορίες του ESG (από 0-10) σύμφωνα με τον σταθμισμένο μέσο όρο των υποκείμενων κατηγοριών θεμάτων. Με τις 3 τελικές βαθμολογίες προκύπτει ο τελικός βαθμός ESG σε κλίμακα ξανά από 0-10 η οποία μετατρέπεται σε κλίμακα γραμμάτων AAA-CCC. Μεγαλύτερη βαρύτητα δίνεται στα κριτήρια που έχουν βραχυχρόνια (< 2 έτη) οφέλη ή κινδύνους και μικρότερη στα μακροχρόνια (> 2 έτη).

Πίνακας 6: Μεθοδολογίες υπολογισμού ESG

• Sustainalytics ESG ratings

Ο δείκτης της Sustainalytics υπολογίζει το ESG risk (ESG κινδύνου). Οι βαθμολογίες κινδύνου ESG μετρούν το βαθμό στον οποίο η οικονομική αξία μιας εταιρείας κινδυνεύει από παράγοντες ESG ή, από τεχνικής άποψης, το μέγεθος των μη διαχειρίσιμων κινδύνων ESG μιας εταιρείας. Η βαθμολογία αντιπροσωπεύει μονάδες μη διαχειρίσιμου κινδύνου ESG, με τις χαμηλότερες βαθμολογίες να αντιστοιχούν σε λιγότερο μη διαχειρίσιμο κίνδυνο. Μετράται σε κλίμακα ανοιχτού τύπου ξεκινώντας από το μηδέν (μηδενικός κίνδυνος) και για το 95% των περιπτώσεων, ένα μέγιστο σκορ κάτω από 50. Με βάση τα αποτελέσματα, οι εταιρείες ομαδοποιούνται σε πέντε κατηγορίες κινδύνου (αμελητέος, χαμηλός, μεσαίος, υψηλός, πολύ υψηλός). Αυτές οι κατηγορίες κινδύνου είναι οι ίδιες για όλους τους κλάδους επιχειρήσεων. Αυτό σημαίνει ότι μια τράπεζα, για παράδειγμα, μπορεί να συγκριθεί άμεσα με μια εταιρεία πετρελαίου ή με οποιονδήποτε άλλο τύπο εταιρείας. Με τις βαθμολογίες ESG Risk Ratings, η Sustainalytics έχει εισαγάγει ένα ενιαίο νόμισμα για τον κίνδυνο ESG (Sustainalytics Methodology Abstract, 2021).

Κάθε βαθμός επανεξετάζεται σε ετήσια βάση για κάθε εταιρεία που αξιολογείται και εκτελείται μια ολοκληρωμένη ερευνητική διαδικασία ώστε να ολοκληρωθεί η πλήρης ενημέρωση της αναφοράς ESG Risk Ratings. Η ενημέρωση περιλαμβάνει εκτιμήσεις έκθεσης και διαχείρισης. Η ερευνητική διαδικασία ξεκινά με τη συλλογή εταιρικών δεδομένων μέσω δημόσιας αποκάλυψης, μέσω ενημέρωσης και αναφορών ΜΚΟ. Τα δεδομένα στη συνέχεια αναλύονται σύμφωνα με το πλαίσιο δείκτη. Για κάθε δείκτη οι αναλυτές της Sustainalytics αξιολογούν το βαθμό στον οποίο μια εταιρεία πληροί ένα σύνολο λεπτομερών και καλά τεκμηριωμένων κριτηρίων. Χρησιμοποιώντας το λιγότερο 70 δείκτες, ανάλογα με τον κλάδο των εταιρειών. Μερικοί είναι η τροφοδοτική αλυσίδα, οι φιλανθρωπίες, η ηθική της εταιρείας, η διακυβέρνηση κα. έναν ετήσιο κύκλο ενημέρωσης.

• Vigeo – Eiris ESG scores

Οι βαθμολογίες ESG της Vigeo – Eiris μετρούν τον βαθμό στον οποίο οι εταιρείες λαμβάνουν υπόψη παράγοντες περιβάλλοντος, κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης και πόσο καλά τους διαχειρίζονται. Οι εταιρείες με υψηλότερες βαθμολογίες ESG είναι καλύτερες στην διαχείριση των σχέσεων τους με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους και είναι λιγότερο πιθανό να βιώσουν προβλήματα στην λειτουργία τους ή απώλεια ευκαιριών λόγω αποτυχίας να ικανοποιήσουν τις προσδοκίες των ενδιαφερόμενων μερών. Έτσι, μπορούν να μετριάσουν τους κινδύνους και να δημιουργήσουν βιώσιμη αξία για τους μετόχους μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Για τον υπολογισμό γίνεται ανάλυση και βαθμολόγηση έως και 38 διαφορετικών κριτηρίων ESG που περιλαμβάνονται σε 40 συγκεκριμένα μοντέλα. Αυτά τα κριτήρια έχουν τίθενται σε ισχύ για πάνω από 10 χρόνια παρέχοντας ένα μακρύ ιστορικό δεδομένων απόδοσης. Η κλίμακα βαθμολόγησης είναι από 0-100. Τα κριτήρια προκύπτουν από παγκοσμίως αναγνωρισμένους κανόνες και πρότυπα που προέρχονται από οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ, η ΔΟΕ και ο ΟΟΣΑ. Μεταξύ άλλων, αυτά περιλαμβάνουν το The Ten Principles of the Global Compact of the United Nations (1999), τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για πολυεθνικές επιχειρήσεις (2011), τις θεμελιώδεις συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας και τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (2015) (Vigeo – Eiris Methodology document, 2020).

• ISS – oekom rating

Η βαθμολογία ISS – oekom παρέχει εξετάζει το πόσο ικανή είναι μια εταιρεία σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης. Οι δείκτες της εξαρτώνται από

διάφορους παράγοντες, όπως οι διεθνείς κανόνες και συμβάσεις, κανονιστικές αλλαγές και τεχνολογική πρόοδος. Για να αναλυθεί η διαχείριση των θεμάτων ESG μιας εταιρείας στο πλαίσιο των βασικών της δραστηριοτήτων, η ISS – oekom επιλέγει ένα σύνολο περίπου 100 κριτηρίων.

Η βαθμολογία της εκάστοτε εταιρείας σταθμίζεται σύμφωνα με μια ταξινόμηση βιομηχανίας που βασίζεται στο πόσο επιβλαβής είναι ένας κλάδος επιχειρήσεων σε θέματα ESG. Όσο υψηλότερη είναι η σημασία ESG ενός κλάδου, τόσο υψηλότερο είναι το όριο απόδοσης στην κλίμακα αξιολόγησης για μια εταιρεία. Για παράδειγμα, ο κλάδος των εταιρειών πετρελαίου είναι πολύ μεγαλύτερης σημασίας από ότι αυτός των ακινήτων και έτσι, μια εταιρεία πετρελαίου πρέπει να επιτύχει υψηλότερο βαθμό απόδοσης από κάποια αντίστοιχη στον τομέα των ακινήτων για να έχουν το ίδιο σκορ ESG.

Η βαθμολογική κλίμακα διαθέτει 12 πόντους ξεκινώντας από το D- ως την χειρότερη επίδοση και με A+ την καλύτερη (Methodology: ISS-oekom Corporate Rating, 2020).

• Thomson Reuters ESG Scores

Το «Thomson Reuters ESG Scores» σχεδιάστηκε για να μετρήσει την απόδοση ESG μιας εταιρείας σε δέκα θέματα (εκπομπές, καινοτομία περιβαλλοντικών προϊόντων, ανθρώπινα δικαιώματα, μέτοχοι, κ.λπ.) με βάση τα δεδομένα της εταιρείας. Παρέχει επίσης ένα σκορ μέτρησης corporate controversy. Οι βαθμολογίες είναι διαθέσιμες σε περισσότερες από 6.000 εταιρείες παγκοσμίως και είναι διαθέσιμες τόσο σε ποσοστά όσο και σε βαθμούς από D- έως A+. Η Thomson Reuters συλλέγει και υπολογίζει πάνω από 400 ESG measures σε επίπεδο εταιρείας, από τα οποία έχει επιλεγεί προσεκτικά ένα υποσύνολο 178 πιο σχετικών σημείων δεδομένων για να ενισχυθεί η συνολική διαδικασία αξιολόγησης και βαθμολόγησης της εταιρείας. Τα υποκείμενα μέτρα βασίζονται σε εκτιμήσεις σχετικά με τη σημασία, τη διαθεσιμότητα δεδομένων και τη σχετική βιομηχανία. Ομαδοποιούνται σε 10 κατηγορίες.

Ο συνδυασμός των 10 κατηγοριών διατυπώνει την τελική βαθμολογία ESG, η οποία αντικατοπτρίζει την απόδοση της ESG

5.5 ΑΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

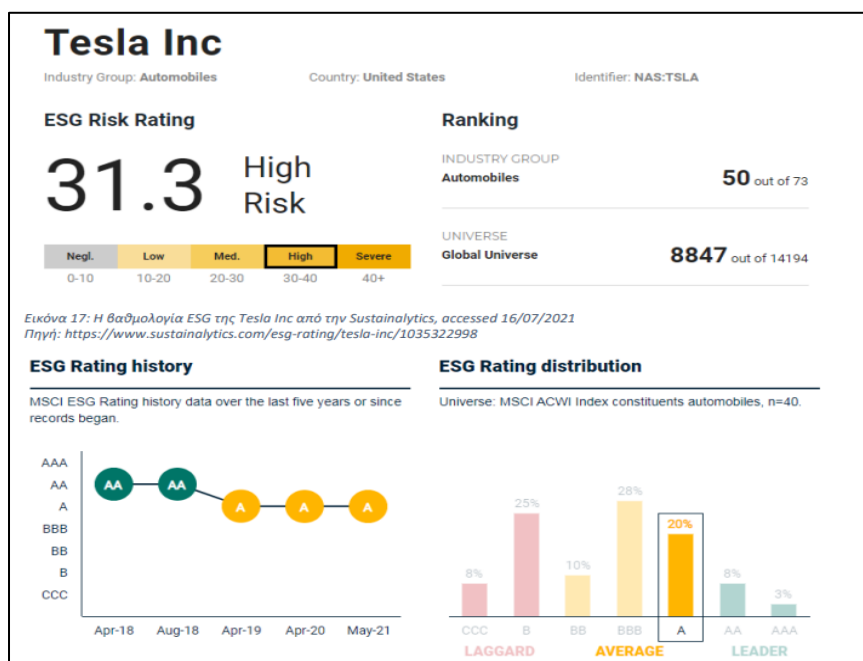
Από εμπειρικά στοιχεία έχει βγει το συμπέρασμα ότι η θετική απόδοση του ESG σχετίζεται με τη θετική χρηματοοικονομική απόδοση. Επίσης, η ενσωμάτωση δεδομένων ESG στις επενδυτικές αποφάσεις συμβάλει σε ανώτερες αποδόσεις όπως επίσης η ζήτηση για υψηλής ποιότητας και συγκρίσιμα δεδομένα ESG πιθανότατα ολοένα και θα μεγαλώνει (Beal, et al., 2017; Khan, et al, 2016; Eccles, et al, 2014).

Παρόλο που η δημοσίευση των χρηματοοικονομικών πληροφοριών από τις εταιρείες είναι πλέον καθορισμένη μέσω εθνικών και διεθνών λογιστικών προτύπων, η αντίστοιχη δημοσίευση μη χρηματοοικονομικών δεδομένων, όπως το ESG, παραμένουν εξαιρετικά μη οργανωμένες, χωρίς καθολικά αποδεκτά πρότυπα στα οποία να αναφέρονται (Eccles και Strohle, 2018).

Οι περισσότερες μετρήσεις ESG έχουν ποικίλες και διαφορετικές εφαρμογές (δημιουργία εταιρικών αναφορών, ranking, αξιολογήσεων χαρτοφυλακίου, δείκτες βιωσιμότητας, κ.λπ.) και είναι σχετικές με τα κριτήρια που μετρήθηκαν, τη βαρύτητα που εφαρμόστηκε στο καθένα και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε (Chatterji, et al, 2016). Συμπερασματικά, υπάρχει μεγάλο χάσμα μεταξύ των προσπαθειών να δημιουργηθούν κάποια κοινά πρότυπα και των δεδομένων που παρέχονται, με αποτέλεσμα διαφορετικοί οργανισμοί βαθμολόγησης να έχουν διαφορετικές εκτιμήσεις για μια χρηματοοικονομική απόδοση της εταιρείας στο ίδιο θέμα. Αυτό οφείλεται εν μέρει στη δυσκολία του να οριστούν έννοιες, όπως η αειφορία και η βιωσιμότητα, όπου οι συγκεκριμένες έννοιες στις εκτιμήσεις των αποτελεσμάτων ESG είναι σημαντικές επειδή μπορούν να οδηγήσουν σε σοβαρές αποκλίσεις στις αξιολογήσεις και στις σχετικές προτάσεις, δημιουργώντας μια σύγχυση που μπορεί να παραπλανήσει τους επενδυτές και γενικά υπονομεύει την αξιοπιστία της έκθεσης ESG (Delmas, et al, 2013).

Ένα παράδειγμα αντίστοιχης περίπτωσης που αναλύθηκε παραπάνω, αποτελεί η πολυεθνική αυτοκινητοβιομηχανία Tesla Inc με κεφαλαιοποίηση 626,743 δισεκατομμύρια δολάρια (16 Ιουλίου 2021). Σε ένα άρθρο της Wall Street Journal, ο Mackintosh τονίζεται ότι η Tesla Inc βαθμολογήθηκε με υψηλή βαθμολογία από το MSCI σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα το 2018. Αντίθετα, το FTSE κατέληξε στο αντίθετο συμπέρασμα, βαθμολογώντας άσχημα την Tesla Inc για περιβαλλοντικά θέματα. Πολλές ακόμη δημοσιεύσεις καταλήγουν σε παρόμοιες παρατηρήσεις (Wigglesworth, 2018; Doyle, 2018; Matos, 2020). Το 2021 οι βαθμολογίες για την Tesla, Inc εξακολουθούν να έχουν μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ τους δυσκολεύοντας τους

επενδυτές να λάβουν αποφάσεις σχετικά με την εταιρεία βασιζόμενοι στο ESG. Στην εικόνα που ακολουθεί είναι εμφανής η ασυμφωνία των 2 αξιολογήσεων, με την Sustainalytics να την κατατάσσει στο 31% των χειρότερων επιδόσεων στον κλάδο των αυτοκινητοβιομηχανιών, ενώ η MSCI στο 31% των καλύτερων.

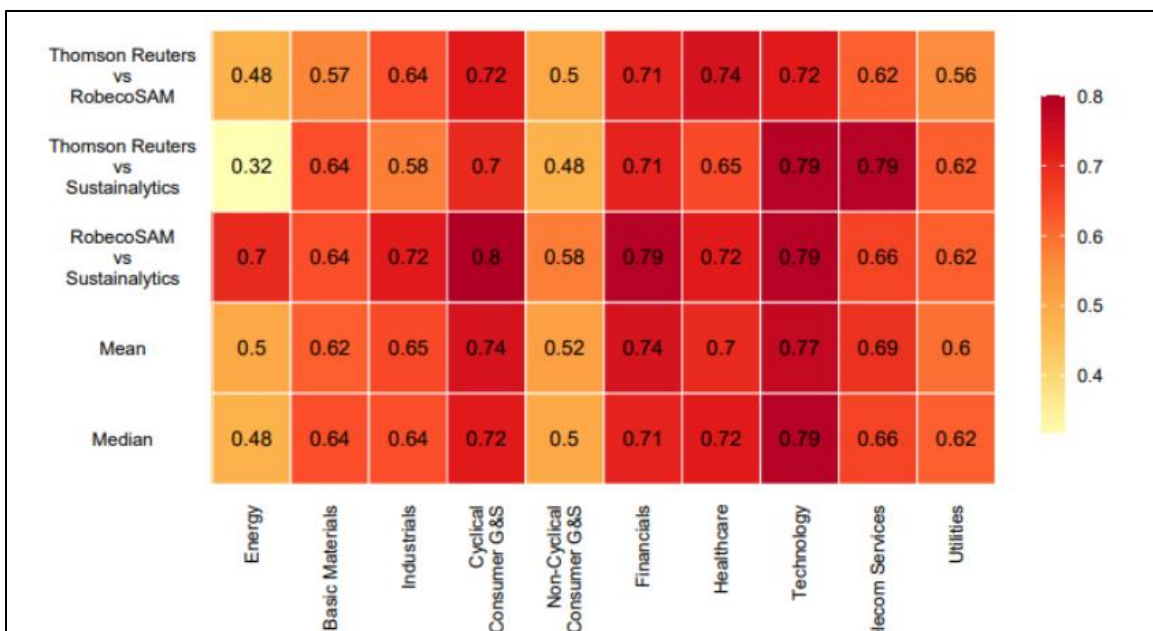

Πίνακας 7: Η βαθμολογία της TESLA για τα κριτήρια ESG

Προκαλείται έτσι η απορία κατά πόσο η συγκεκριμένη εταιρεία αποτελεί μια καλή επένδυση με κριτήρια ESG ή όχι και αν αξίζει το ρίσκο που δημιουργείται από την ασυμφωνία των δυο δεικτών. Θεωρείται ρίσκο γιατί η ασυμφωνία και η διαφορά τους είναι τελείως αντιδιαμετρική και οι επιλογές που έρχονται στο μυαλό των επενδυτών είναι αναπόφευκτα τρεις: είτε το σωστό αποτέλεσμα είναι το πρώτο, είτε είναι το δεύτερο, είτε η αλήθεια βρίσκεται κάπου στην μέση.

Μια επιπλέον έρευνα των Lopez C., Contreras O., και Bendix J. (2020) επιβεβαιώνει επίσης την ασυμφωνία των αποτελεσμάτων των οργανισμών βαθμολόγησης όσον αφορά τις τρεις εταιρείες Thomson Reuters, RobecoSAM και Sustainalytics. Στην παρακάτω εικόνα, η συσχέτιση των βαθμολογιών των τριών εταιρειών σε ορισμένους κλάδους. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός (κοντά στο 1) τόσο μεγαλύτερος ο βαθμός συσχέτισης, ενώ όσο μικρότερος (κοντά στο 0) τόσο μικρότερη. Παρατηρείται ότι η μεγαλύτερη συμφωνία βρίσκεται στους κλάδους των Χρηματοοικονομικών, της Υγείας και της Τεχνολογίας, όμως ακόμα και εκεί δεν ξεπερνάει το 0,8

κατά μέσο όρο (0,71; 0,72; 0,77 αντίστοιχα). Η μεγαλύτερη ανομοιογένεια παρατηρείται στον κλάδο της Ενέργειας (0,5). Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι εταιρείες σε αυτόν τον τομέα είναι δυσκολότερο να αξιολογηθούν, καθώς είναι πολύ ρυθμιζόμενες από τα κράτη ή επειδή κάνουν σημαντικές επενδύσεις σε υποδομές και έτσι γίνεται δυσκολότερο να προσδιοριστούν οι σχετικοί κίνδυνοι ESG και οι κατάλληλες στρατηγικές για την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων.

Πίνακας 8: Συσχέτιση των σκορ ESG ανά κλάδο

Γίνεται πλέον σαφές ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη για δημιουργία παγκόσμιων προτύπων ESG. Είναι η μόνη λύση στο συγκεκριμένο πρόβλημα και στο παρελθόν έχει αποδειχθεί αποτελεσματική σε αντίστοιχα ζητήματα όπως είναι τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα το 1973 και τα IFRS το 2001, τα οποία μείωσαν την αντίστοιχη σύγχυση που υπήρχε μέχρι τότε σε θέματα λογιστικής και για την σύγκριση λογιστικών καταστάσεων.

Η υιοθέτηση τους από ολόένα και περισσότερες χώρες συνεχίζεται από την αρχή της δημιουργίας τους μέχρι και σήμερα.

Μέχρι την δημιουργία των αντίστοιχων προτύπων ESG, υπάρχει η ανάγκη περαιτέρω έρευνας πάνω στα συγκεκριμένα ζητήματα από όλους τους σχετιζόμενους φορείς. Σαν πρώτο στάδιο είναι απαραίτητο να μελετηθεί και να αποδειχθεί η συσχέτιση των μη χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως το ESG, με τις χρηματιστηριακές αποδόσεις. Επιπλέον πρέπει τα επόμενα χρόνια να υπάρξουν περισσότερες μελέτες σχετικά με την απόκλιση των εταιρειών βαθμολόγησης

ESG, τους λόγους που την προκαλούν και τους τρόποι ώστε να αποφεύγονται τέτοιες αποκλείσεις. Πιθανότατα το ESG είναι σημαντικό εργαλείο στο μέλλον των επενδύσεων, αλλά η καθολική αποδοχή του θα επιτευχθεί μόνο εάν αποδειχθεί η αξιοπιστία του και η σύνδεσή του με κέρδη.

6. ESG ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ

Το μείζων θέμα των κριτηρίων και γενικά της βιώσιμης ανάπτυξης, αναμενόμενο και σκόπιμο ήταν να ενταχθεί σιγά σιγά σαν ένα κομμάτι της απόφασης επιλογής επενδύσεων και κατευθυντήριων γραμμών σε έναν φορέα και μια επιχείρηση. Επόμενος στόχος είναι αυτό το κομμάτι να αυξάνεται διαρκώς. Η στροφή προς τη βιώσιμη ανάπτυξη, η εισαγωγή των Αρχών Υπεύθυνων Επενδύσεων σε συνδυασμό με τις Αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Global Compact), αλλά και το συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον των επενδυτών για βιώσιμες επενδύσεις (Flood, 2020), συντέλεσαν στη σταδιακή διεξόδυση των ESG κριτηρίων στην ανάλυση των επενδύσεων και στην τελική απόφαση αυτών.

Ο ρόλος του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος έχει βασική θέση στο αντίκτυπο των κριτηρίων στις αναλύσεις των επενδυτικών επιλογών και στον συνυπολογισμό τους στις επενδυτικές αποφάσεις. Υπάρχουν διάφορες στρατηγικές ενσωμάτωσης των ESG κριτηρίων στο χαρτοφυλάκιο. Ενδεικτικά δύο στρατηγικές είναι:

α) η στρατηγική του αποκλεισμού από το χαρτοφυλάκιο ορισμένων κλάδων ή επιχειρήσεων για ηθικούς κυρίως λόγους (ή και θρησκευτικούς), όπως το αλκοόλ, ο καπνός και τα όπλα (negative screening). Για παράδειγμα οι δείκτες Bloomberg Barclays MSCI Socially Responsible Indices (SRI) αποκλείουν εκδότες ομολόγων που η δραστηριότητά τους έρχεται σε αντίθεση με τα ESG κριτήρια

β) η θετική αξιολόγηση (positive screening), η επιλογή, δηλαδή, επιχειρήσεων με βάση την ESG κατάταξή τους σε αναφορές οίκων αξιολόγησης, όπως για παράδειγμα ο δείκτης STOXX Global ESG Leaders equity index, που περιλαμβάνει επιχειρήσεις με τις καλύτερες ESG επιδόσεις (Barclays, 2016, σ. 28).

Η ανάγκη για μια πιο αξιόπιστη και έγκυρη εκτίμηση της ESG απόδοσης οδήγησε μεγάλες επενδυτικές/συμβουλευτικές εταιρείες να εισάγουν στις αξιολογήσεις των επιχειρήσεων και αντίστοιχες αναφορές με βάση τα ESG κριτήρια κατατάσσοντάς τες σε βαθμίδες με βάση την

κλίμακα που χρησιμοποιεί ο κάθε οίκος αξιολόγησης. Το γεγονός ότι οι διάφοροι οίκοι απεικονίζουν με διαφορετικό τρόπο την αξιολόγησή τους, προκαλεί δυσκολίες στη σύγκριση των αποτελεσμάτων και θα μπορούσε να οδηγήσει σε λανθασμένα συμπεράσματα. Για τον λόγο αυτό το International Business Council στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ τον Ιανουάριο 2020 στο Νταβός, κάλεσε τους συμμετέχοντες σε συνεργασία με τους τέσσερις μεγάλους οίκους αξιολόγησης Deloitte, EY, KPMG και PwC να καθορίσουν ένα παγκόσμιο σύστημα μέτρησης ESG κριτηρίων και δημοσιοποιήσεων, που θα μπορούσε να εφαρμοστεί στις ετήσιες αναφορές όλων των εταιρειών και να παρέχει διαφάνεια και αξιοπιστία. Έτσι λοιπόν, το Σεπτέμβριο του 2020 εκδόθηκε μία αναφορά που περιλαμβάνει προτάσεις μετρικών συστημάτων και γνωστοποιήσεων εστιάζοντας σε τέσσερις πυλώνες: Αρχές Διακυβέρνησης, Πλανήτη, Άνθρωποι και Ευημερία, δηλαδή οι σημερινοί πυλώνες των κριτηρίων (World Economic Forum, 2020, Σεπτέμβριος, σ. 6).

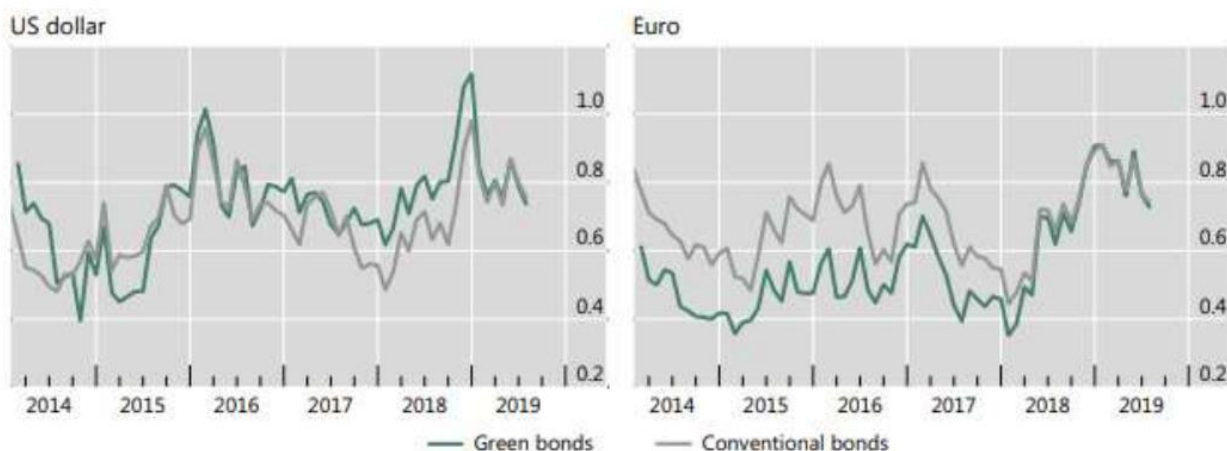
Ωστόσο, έρευνες έχουν δείξει ότι ο αποκλεισμός ορισμένων κλάδων από το χαρτοφυλάκιο μπορεί να έχει επιπτώσεις στη συνολική απόδοσή του, λόγω μη επαρκούς διαφοροποίησης και ορισμένες φορές μη ολοκληρωμένης εικόνας (Trinks & Scholtens, 2015).

6.1 Ομόλογα

Όλα τα παραπάνω δημιούργησαν νέες προκλήσεις, αλλά και ευκαιρίες για το χρηματοπιστωτικό σύστημα, που ανταποκρίθηκε με την εισαγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών, βασισμένα στις νέες ανάγκες και ευκαιρίες της αγοράς με την στροφή στην βιώσιμη ανάπτυξη. Ένα από αυτά τα προϊόντα είναι τα «πράσινα ομόλογα», όπως αποκαλούνται και είναι ίσως το πιο επιτυχημένο εργαλείο για να κινητοποιεί κεφάλαια σε έργα ωφέλιμα για το περιβάλλον. Παρά το γεγονός ότι δεν έχει αποδειχτεί ότι έχουν καλύτερες αποδόσεις από τα συμβατικά (Liaw, 2020), η αγορά των πράσινων ομολόγων γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη ιδίως τα τελευταία χρόνια, ξεπερνώντας το 2019 τα \$250 δις, ποσό που αντιστοιχεί στο 3,5% των συνολικών εκδόσεων παγκοσμίως (\$7,15 τρις) (Ehlers, Mojon, Packer & Pereira da Silva, 2020).

Παράλληλα, αναπτύχθηκαν οι «πράσινοι δείκτες», όπως ο S&P Green Bond Index και ο Bloomberg Barclays MSCI Green Bond Index, που αναλύουν και ενημερώνουν τους ενδιαφερόμενους για τις αποδόσεις των ομολόγων αυτών. Στα ακόλουθα διαγράμματα απεικονίζεται η διαφορά μεταξύ των αποδόσεων των πράσινων και των συμβατικών ομολόγων για την ίδια περίοδο αναφοράς. Για τη σύγκριση επιλέχθηκε ένας δείκτης πράσινων ομολόγων και ένα χαρτοφυλάκιο συμβατικών ομολόγων με αντίστοιχα χαρακτηριστικά (τομέα, ταξινόμηση,

διάρκεια), ενώ έγινε διαχωρισμός σε χαρτοφυλάκιο δολαρίων και χαρτοφυλάκιο σε ευρώ. Ακολουθεί διάγραμμα σύγκρισης αποδόσεων μεταξύ πράσινων και συμβατικών ομολόγων.

Διάγραμμα 1. Σύγκριση αποδόσεων μεταξύ πράσινων και συμβατικών ομολόγων

Πρόσφατη μελέτη έδειξε ότι η απόδοση των πράσινων ομολόγων είναι μικρότερη σε σχέση με τα συμβατικά κατά 15 με 20 μονάδες βάσης (λαμβάνοντας υπόψη την απόδοση τόσο κατά την έκδοση, όσο και στη δευτερογενή αγορά). Παρόλα αυτά πρέπει να σημειωθεί ότι οι θεσμικοί επενδυτές είναι πρόθυμοι να πληρώσουν μεγαλύτερη τιμή λόγω της προτίμησής τους στις φιλοπεριβαλλοντικές επενδύσεις (Löfer, Petreski & Stephan, 2021).

Τα αποτελέσματα του διαγράμματος δείχνουν ότι για τον επενδυτή σε δολάρια τα πράσινα ομόλογα (πράσινη γραμμή) έχουν μεγαλύτερη απόδοση σε σχέση με τα συμβατικά (γκρι γραμμή), ενώ αντίθετα έχουν μικρότερη απόδοση για τον επενδυτή σε ευρώ (αρνητικό Ωστόσο, μελετώντας σε βάθος χρόνου, η διαφορά αυτή μεταβάλλεται κυρίως λόγω της διαφοροποίησης των εκδοτών των ομολόγων αναφοράς (benchmark bonds).

Επίσης, αποδεικνύεται ότι με το πέρασμα του χρόνου και την περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς των πράσινων ομολόγων, η διαφορά στις αποδόσεις μεταξύ των δύο κατηγοριών μειώνεται, όπως φαίνεται στο έτος 2019 (Fender, McMorro, Sahakyan & Zulaica, 2019).

Επιπροσθέτως, ένα πρωτοποριακό ομόλογο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής αποτέλεσε το Forest Bond ύψους \$152 εκ., που εκδόθηκε τον Νοέμβριο του 2016 από το International Finance Corporation (IFC) στο πλαίσιο του προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών

για μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) μέσω της προστασίας των δασών από την αποψίλωση και την υποβάθμιση. Ένα βασικό και καινοτόμο στοιχείο του συγκεκριμένου ομολόγου είναι ότι δίνει στους επενδυτές την επιλογή να πληρωθούν είτε σε μετρητά, είτε σε δικαιώματα εκπομπών (carbon coupon), που μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν οι ίδιοι ή να τα πουλήσουν στη χρηματιστηριακή αγορά (Widge, Wild & Silvani, 2017).

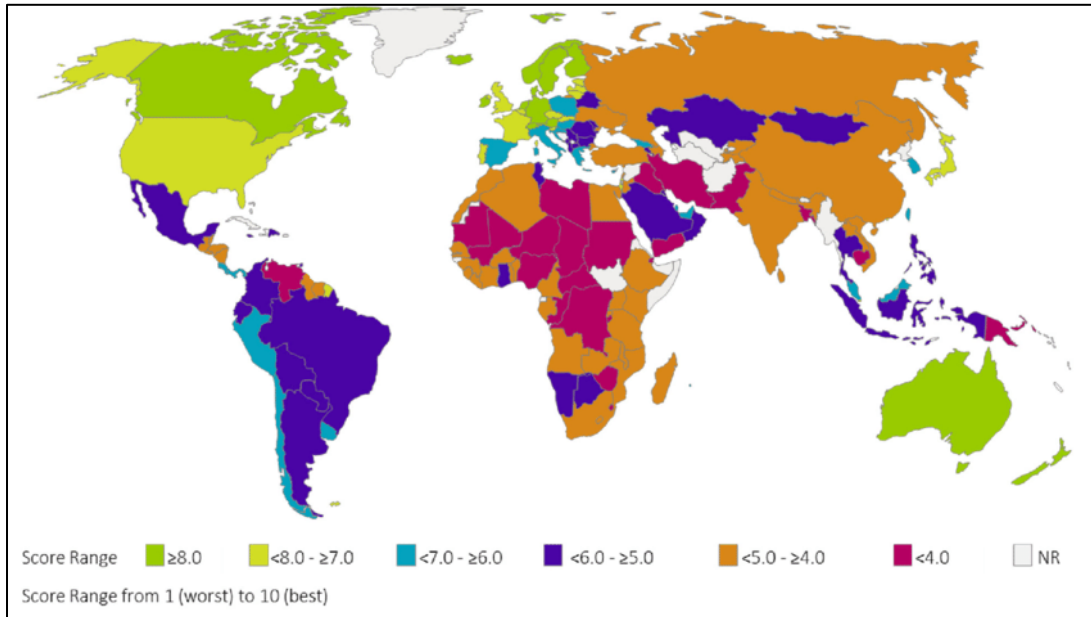
Ανάλογο καινοτόμο προϊόν αποτελεί το ομόλογο Blue Bond που έχει στόχο τη χρηματοδότηση έργων για την προστασία των ωκεανών και των παράκτιων περιοχών. Το πρώτο κρατικό ομόλογο αυτού του είδους εκδόθηκε το 2018 από τις Σεϋχέλλες συγκεντρώνοντας \$15 εκ. για την ενίσχυση της θαλάσσιας οικονομίας της χώρας (Maram, 2019).

6.2 Παράγωγα

Η αγορά των παραγώγων μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο στη μετάβαση προς την πράσινη οικονομία. Τα παράγωγα αποτελούν ένα από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία διαχείρισης κινδύνου. Με τη σταδιακή ενσωμάτωση των ESG κριτηρίων σε όλο το φάσμα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, σχεδιάστηκε ένας μεγάλος αριθμός από ESG δείκτες που περιλαμβάνουν εταιρείες με υψηλή αξιολόγηση (rating) σχετικά με αυτούς, προκειμένου να προσφέρουν πληροφόρηση και διαφάνεια στην αγορά. Οι δείκτες αποτελούν έναν αποτελεσματικό μηχανισμό ώθησης των επιχειρήσεων να υιοθετήσουν μια πιο πράσινη πολιτική. Τα παράγωγα που συνδέονται με δείκτες ESG (ESG index-based derivatives - futures and options), είναι ένα κομμάτι του χρηματιστηρίου, που συνεχώς αναπτύσσεται και γίνεται δημοφιλές εργαλείο αντιστάθμισης και ανταλλαγής (Lannoo & Thomadakis, 2020).

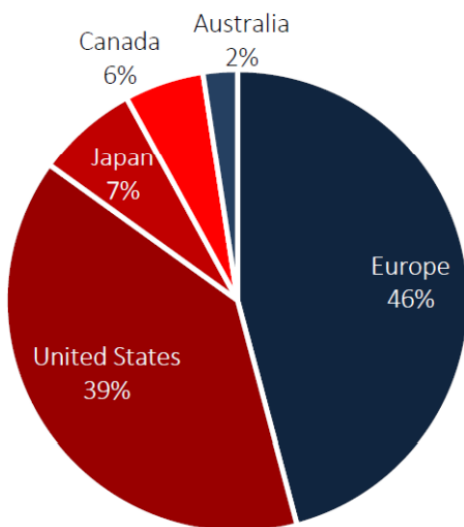
Το πρώτο παράγωγο εκδόθηκε τον Αύγουστο του 2019 και συνδέεται με τη βελτίωση της βιωσιμότητας (ESG - linked Sustainability - Improvement Derivative - SID). Το συγκεκριμένο παράγωγο είναι μία συμφωνία ανταλλαγής επιτοκίου (swap), που αντισταθμίζει τον επιτοκιακό κίνδυνο, ο οποίος ενέχεται σε ένα συγκεκριμένο έργο (κατασκευή πλωτής μονάδας αποθήκευσης και εκφόρτωσης), που έχει αναλάβει μία υπεράκτια βιομηχανία. Είναι το πρώτο παράγωγο που η τιμή του συνδέεται με τη βιώσιμη απόδοση σε συνδυασμό με χρηματοοικονομικά δεδομένα (όπως ο κίνδυνος της επένδυσης, η κεφαλαιακή επάρκεια και η απόδοση). Το περιθώριο του SID μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με την ESG απόδοση της εταιρείας, όπως αυτή θα αξιολογηθεί από τον οίκο Sustainalytics (ING, 2019).

7. ΣΗΜΑΣΙΑ ESG ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (Νομοθεσίες και Επιδόσεις)

Όπως διαπιστώθηκε παραπάνω, τις τελευταίες δεκαετίες ο αριθμός των εταιριών που εφαρμόζουν πρότυπα ESG και οι επενδυτές που το χρησιμοποιούν, αυξάνονται εκθετικά.

Με βάση έρευνες και στατιστικά στοιχεία, έχει αποδειχθεί ότι ορισμένες ήπειροι πρωτοστατούν στο συγκεκριμένο θέμα, ενώ κάποιες άλλες πρόσφατα ξεκίνησαν τις προσπάθειες τους.

Total Sustainable Investing Assets

\$ billion	2016	2018
Europe	\$12,040	\$14,075
United States	\$8,723	\$11,995
Japan	\$474	\$2,180
Canada	\$1,086	\$1,699
Australia	\$516	\$734
Total	\$22,839	\$30,683
2-year growth		34.34%

Στην εικόνα 19 είναι εμφανές ότι η Ευρώπη, η Βόρεια Αμερική, η Αυστραλία και η Ιαπωνία είναι οι περισσότερο προηγμένες στο συγκεκριμένο κλάδο. Η ήπειρος της Αφρικής από την άλλη πλευρά κατατάσσεται χαμηλά συγκριτικά με τον υπόλοιπο κόσμο. Παρακάτω, θα παρουσιαστούν στοιχεία που θα καταστήσουν περισσότερο σαφή την πρόοδο της κάθε περιοχής.

7.1 Ήπειροι

Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ολοένα και πρωτοπορεί με την ανάληψη συλλογικών μέτρων ευνοϊκών απέναντι στο περιβάλλον, την κοινωνία και την εταιρική διακυβέρνηση (ESG). Από το 2019 που το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο γνωστοποίησε την πρόθεσή του οι χρηματοπιστωτικές ενέργειες να προάγουν την βιωσιμότητα, ο τομέας των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (SFDR) στοχεύει στο να διασφαλίσει ότι οι διαχειριστές περιουσιακών στοιχείων, οι χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι όπως και άλλα πρόσωπα άμεσα σχετιζόμενα με την χρηματοοικονομική αγορά, λαμβάνουν σοβαρά υπόψιν τους όλο και περισσότερα τους παράγοντες αειφορίας και ESG κατά την λήψη των αποφάσεων τους.

Παρόμοιες διαβουλεύσεις από τα αντίστοιχα κοινοβούλια λαμβάνουν χώρα και στις ΗΠΑ, ενώ εξετάζονται και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Δεν είναι στις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να θεσπίσει νομοθεσία, αλλά παρόλα αυτά εναπόκεινται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι επιχειρήσεις πρέπει να αναλάβουν δράση και να χειριστούν κατάλληλα το ESG, συμμορφωμένοι με τις αρχές και τις οδηγίες του ΟΗΕ, τη νομοθεσία περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και τις συνθήκες απασχόλησης (Lund – Thomsen and Lindgreen, 2013).

Σοβαρό ρόλο στην επίτευξη των στόχων αυτών, είναι ο ρόλος των κυβερνήσεων. Οι κυβερνήσεις πρέπει να παρέχουν καθοδήγηση και να χρησιμοποιούν μέτρα που συνολικά θα υποστηρίξουν την έννοια της βιωσιμότητας και θα βελτιώνουν τους όρους της.

Έτσι λοιπόν τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται στην Ευρώπη μια τάση προς την κοινωνία και προς τον ρόλο της κυβέρνησης, πέραν από το ενδιαφέρον για το περιβάλλον, κάτι που αποτυπώνεται στις γνωστοποιήσεις, την δημοσίευση κανονισμών και την ανάπτυξη στρατηγικών

με αναφορά το GRI ή το UN Global Compact (Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών) για την επιδιωκόμενη ανάπτυξη. Η σύμπραξη των διαφόρων μερών φέρει βελτιώσεις στο ESG.

Όσον αφορά την μείωση του ποσοστού εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου CO₂, κάτι το οποίο επηρεάζει και αφορά όλους τους τομείς και την κοινωνικές ομάδες, έχει σημειωθεί θετική πορεία στην Ευρώπη σε σχέση με το 1990. Πιο αναλυτικά, το 2018 το ποσοστό μειώθηκε κατά 23,3% μέσα δηλαδή σε διάστημα περίπου 30 χρόνων. Ωστόσο, αυτή η αύξηση δεν είναι αναλογική ανά τα χρόνια. Το ποσοστό αυτό τείνει να αγγίξει μόνο το 30% μέχρι το 2030, σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες προβλέψεις. Πρόκειται για μια όχι τόσο αισιόδοξη εξέλιξη αν συλλογιστεί κανείς ότι ο αρχικός στόχος ήταν η μείωση των εκπομπών αερίων σε ποσοστά από 40% έως και στο 55%.

Πρόοδος και σημαντικά βήματα έγιναν και στον τομέα των κατασκευών. Το 2002 εισήχθη η οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (EPBD = Energy Performance of Buildings Directive). Λόγω αυτού, το 2010 η EPBD υφίστατο μια μικρή τροποποίηση και απαιτεί ως στόχο πλέον τα κτίρια στην Ευρώπη να είναι όσο πιο κοντά γίνεται στην μηδενική κατανάλωση ενέργειας έως τον Δεκέμβριο του 2020.

Σε γενικότερα πλαίσια, η ιδέα της εξοικονόμησης ενέργειας τέθηκε ως κεντρική αρχή για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 2012 η EEA (Energy Efficiency Directive), επίσης οδηγία για την ενεργειακή απόδοση, ανακοίνωσε ότι οι Ευρωπαίοι ηγέτες είναι απαραίτητο να θέσουν εθνικούς στόχους για την ενεργειακή απόδοση εντός της χώρας τους με ενδοχώριο ή και εξωχώριο αντίκτυπο. Ένα παράδειγμα ήταν η στρατηγική «Καθαρή Ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους», η οποία προωθήθηκε πολύ τα επόμενα χρόνια (GRESB, 2021).

Σε συνέχεια των παραπάνω, το 2018, οι τροποποιημένες EPBD και EED σηματοδοτούσαν τη χάραξη μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής τονίζοντας τα πολλαπλά οφέλη πίσω από το σκεπτικό και την υλοποίηση της εξοικονόμησης ενέργειας.

Τον Νοέμβριο του 2019 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τόνισε ως μείζον θέμα συζήτησης τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη όσο πιο άμεσα, μέσω μέτρων που δεν θα είναι επιβλαβή για τον πληθυσμό. Παράλληλα, έγινε η παρουσίαση της «Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας» που σηματοδοτούσε την αρχή της κλιματικά ουδέτερης Ευρώπης έως το 2050 (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2020). Πιο αναλυτικά, η ΕΕ προάγει από το 2020 ένα πανευρωπαϊκό σύστημα ταξινόμησης ή αλλιώς «ταξινομία», που απευθύνεται σε επιχειρήσεις και επενδυτές και υποδεικνύει πρακτικές και δραστηριότητες τις οποίες χαρακτηρίζει

περιβαλλοντικά βιώσιμες όπως με τη χρήση βιώσιμων τεχνολογιών. Ειδικά για την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με βάση την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πρόκειται να επενδυθεί ποσό που κυμαίνεται στα 180 δις. ετησίως. Ο ουσιώδης στόχος περιλαμβάνει την ελαχιστοποίηση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής αλλά και την προσαρμογή σε αυτή, την βιώσιμη διαχείριση υδατικών και θαλάσσιων πόρων, το πέρασμα σε μια κυκλική οικονομία, τον περιορισμό της ρύπανσης, την προστασία των οικοσυστημάτων (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2020). Αυτά συνδυαστικά θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στη Συμφωνία του Παρισιού, μέχρι το 2030. Βάσει του άρθρου 8 του σχετικού κανονισμού για την ταξινόμηση της ΕΕ, προτείνεται στις επιχειρήσεις και οι εταιρείες που συμμετέχουν σε αυτό το σχέδιο δράσης να υποβάλουν εκθέσεις βιωσιμότητας, στις οποίες θα παρουσιάζεται η αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων τους με βάση τους δείκτες που αφορούν την βιωσιμότητα. Οι δείκτες αυτοί έχει χρονολογηθεί να ανακοινωθούν το 2022 από την Ευρωπαϊκή Ένωση και θα χρησιμοποιηθούν από τις εταιρείες για να αξιολογούν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και έπειτα θα παρουσιάζουν στο επενδυτικό και το ευρύτερο κοινό την εξέλιξή τους στους συγκεκριμένους τομείς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021).

Σύμφωνα με την νομοθεσία της ΕΕ (2014/95/EU) που αναφέρεται στις μη χρηματοοικονομικές εκθέσεις (NFRD: Non – Financial Reporting Directive), δηλώνονται τα πρότυπα που αφορούν την διαφάνεια των εταιρειών και τον φορέων που συμμετέχουν. Με βάση την συγκεκριμένη νομοθεσία, που αποτελεί τροποποίηση του νόμου 2013/43/EU, οι εταιρείες δημοσίου συμφέροντος που απασχολούν άνω των 500 εργαζομένων υποχρεούνται να υποβάλουν καταστάσεις που θα περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική ευθύνη, τη μεταχείριση των εργαζομένων, τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, την καταπολέμηση της διαφθοράς και της εκμετάλλευσης. Οι εταιρείες οφείλουν να δημοσιοποιούν δεδομένα σχετικά με τον αντίκτυπο που έχουν οι επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και αποφάσεις στους παράγοντες ESG (Ravlo, 2020).

Επομένως με άλλα λόγια, το NFRD είναι ένα σύστημα ταξινόμησης δεδομένων αειφορίας για τις επιχειρήσεις βάσει του οποίου υποβάλουν εκθέσεις και μετρήσεις ESG. Το SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation), ο κανονισμός δηλαδή για τη δημοσιοποίηση της βιώσιμης χρηματοδότησης, απαιτεί από τις επιχειρήσεις να γνωστοποιούν στοιχεία που αφορούν α) την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και στοιχεία ESG στα οποία την βασίζουν, β) το ρίσκο των

επενδύσεων παρουσιάζεται στο ESG και γ) τους κινδύνους των παραγόντων ESG που παρουσιάζεται στις επενδυτικές κινήσεις (Ravlo, 2020).

Τα μέτρα που απαιτείται να ληφθούν υπόψιν, φαίνεται ότι δημιουργούν έναν χαρακτήρα στο είδος των επενδύσεων, διαμορφώνουν τη ροή των επενδύσεων, ρυθμίζουν τον ευρύτερο χρηματοοικονομικό χώρο και τις πρακτικές εσωτερικής λειτουργίας των επιχειρήσεων, έχοντας αντίκτυπο πέραν του γεωγραφικού πλαισίου της ΕΕ.

Εν προκειμένω, το SFDR περιλαμβάνει λοιπόν, αυτούς τους κανονισμούς της ΕΕ για την βιώσιμη ανάπτυξη και την εν λόγω χρηματοδότηση που θα σηματοδοτήσει τις μελλοντικές αλλαγές εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης στους κλάδους που αφορούν το ESG. Το σχέδιο που έχει τεθεί σε εφαρμογή από τον Μάρτιο του 2021 καλεί τους ενδιαφερόμενους, συμμετέχοντες και χρηματοπιστωτικούς συμβούλους, να προσανατολίσουν την συμπεριφορά τους ως προς το μοτίβο αυτό. Να ελέγχουν δηλαδή τις εσωτερικές διαδικασίες ώστε να αποφεύγουν τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την μη τήρηση των κανονισμών. Οι κανόνες αυτοί θέλουν να επιτύχουν τους στόχους που έθεσε η Συμφωνία του Παρισιού.

Πρωταρχικός στόχος λοιπόν, είναι η διασφάλιση- προώθηση περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εταιρικής διακυβέρνησης πρακτικών. Για την επίτευξη όσων προ ειπώθηκαν, οι άμεσα εμπλεκόμενοι φορείς υποστηρίζονται από χρηματοοικονομικούς συμβούλους, συμμετέχοντες στην χρηματοπιστωτική αγορά της ΕΕ (FMP = EU Financial Market Participants), συμπεριλαμβανομένων των συνταξιοδοτικών ταμείων, ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων, διαχειριστών περιουσιακών στοιχείων, τραπεζών και πιστωτικών ιδρυμάτων.

Πάνω από 160 ρυθμιστικά μέτρα από το 2018 έχουν εφαρμοστεί παγκοσμίως και η Ευρώπη κατέχει τα πρωτεία, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 65% των συνολικών κανονισμών ESG. Στην Ευρώπη ολοένα και περισσότερο γίνεται αισθητή η ανάγκη υιοθέτησης πολιτικών ενσωμάτωσης της βιωσιμότητας στον χρηματοοικονομικό χώρο, ενώ πραγματοποιούνται χρηματοδοτήσεις για τους σκοπούς της βιωσιμότητας σε ολοένα και περισσότερους κλάδους. Οι εταιρείες είναι απαραίτητο να αποσαφηνίσουν ποια από τα προϊόντα ή τις δραστηριότητές τους που υπόκεινται σε ρύθμιση από την ΕΕ περιλαμβάνονται στους κανόνες SFDR και στην οικογένεια της βιώσιμης ανάπτυξης.

Παρόλα αυτά, παρά δηλαδή την ευρεία διάδοση και τον υψηλό αντίκτυπο των παραγόντων ESG στον χώρο των επενδύσεων αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, φαίνεται πως κάποιες

χώρες ενώ κατανοούν τη σημασία των πρώτων δεν υιοθετούν το SFDR. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο μετά το Brexit επέλεξε να μην υιοθετήσει το SFDR. Στην ερώτηση ωστόσο αν θα πρέπει να προσέξει και να λάβει μέτρα που στηρίζουν τη βιωσιμότητα απαντά «ναι» (Good, 2021).

Προς αποφυγή οποιασδήποτε παρεξήγησης, το Ηνωμένο Βασίλειο, όπως και άλλες χώρες, ακολουθούν δικές τους διαφορετικές παρόμοιες νομοθεσίες. Οι κανόνες και οι νομοθεσίες μπορεί να διαφέρουν ανά τον κόσμο, αλλά η γενική αρχή και ο στόχος της βιωσιμότητας αποτελεί κατευθυντήριο άξονα για όλες τις χώρες

Ασία

Η Ασία, η μεγαλύτερη ήπειρος σε πληθυσμό αλλά και σε έκταση, αντιμετωπίζει πρόβλημα πλέον βαθιάς ανησυχίας, με τα περιβαλλοντικά ζητήματα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, της μείωσης του επιπέδου όζοντος και τη διάβρωση του εδάφους. Οι συγκεκριμένες δυσκολίες επιστούν την παγκόσμια προσοχή περισσότερο από ποτέ, καθώς οι καταστροφικές επιπτώσεις τους στον άνθρωπο και το οικοσύστημα έχουν γίνει εμφανείς στο πρόσφατο παρελθόν. Στην ήπειρο για την οποία μιλάμε, τα θέματα που αναφέρθηκαν έχουν προκαλέσει 1,5 εκατομμύρια πρόωρους θανάτους κάθε χρόνο στη Νότια και Νοτιοανατολική Ασία, όπως προειδοποίησε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) (Taylor, 2019).

Παρόμοιες ανησυχίες υπάρχουν και για την επιθετική άνοδο της μέσης θερμοκρασίας στην Ανατολική Ασία τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες, η οποία αυξάνεται ανησυχιακά και αναμένεται να ανέβει έξι βαθμούς Κελσίου μέχρι το τέλος του αιώνα, σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Asia Development Bank (ADB) και του Potsdam Institute for Climate Impact Research (Thin, 2017). Οι αυξανόμενες θερμοκρασίες αυξάνουν τον κίνδυνο πλημμυρών, με πολύ πιο έντονους τυφώνες και βροχοπτώσεις, θα υπάρξουν εκτεταμένες αρνητικές συνέπειες για την κοινωνική ευημερία και οικονομική σταθερότητα στην περιοχή (Prakash, 2018), προκαλώντας ζημιές σε ακίνητα και απώλειες για τις επιχειρήσεις. Ενώ οι πιθανές απειλές από την κλιματική αλλαγή σε όλο τον κόσμο προκαλούν απαισιοδοξία, η αυξημένη εστίαση των επενδυτών και των χρηματοδοτών στο ESG σήμερα αποτελεί αιτία αισιοδοξίας (Tuan-Hock, et al, 2020).

Όλες αυτές οι προσπάθειες είναι σημαντικές για να δημιουργήσουν ένα καλύτερο μέλλον, αλλά οι μετασχηματισμοί που απαιτούνται φαίνεται να συμβαίνουν με αργούς ρυθμούς στην Ασία. Όπως επισημαίνεται στο την παγκόσμια ανασκόπηση της GSIA (Global Sustainable Investment

Alliance) το 2017, τα συνολικά περιουσιακά στοιχεία υπό διαχείριση που πληρούν τα κριτήρια ESG έχουν αυξηθεί κατά 25% από το 2014. Η GSIA (2017) αποκάλυψε περαιτέρω ότι το ποσοστό των αξιών των περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνουν επενδύσεις ESG προς το σύνολο των διαχειριζόμενων στοιχείων στην Ασία ήταν ανεπαρκές. Συγκεκριμένα, η πρόοδος που έχει επιτευχθεί από τις ασιατικές χώρες από αυτή την άποψη ήταν μόνο 4,2%, σε σύγκριση με 52,6% στην Ευρώπη και 37,8% στον Καναδά. Έτσι, ενώ άλλες χώρες έχουν επιτύχει μια ισχυρή συνεχή επιτυχία του ESG, η Ασία αποδεικνύεται βραδυκίνητη στις πράσινες επενδύσεις κάτι που θα μπορούσε να εκτροχιάσει τις προσπάθειες καταπολέμησης της ρύπανσης.

Το νομοθετικό πλαίσιο της Ασίας συνεχίζει να εξελίσσεται όσον αφορά την υιοθέτηση του ESG. Η δέσμευση της Κίνας για τη Συμφωνία του Παρισιού ήταν ίσως το πιο χαρακτηριστικό της αυξανόμενης δυναμικής, με τη χώρα να δεσμεύεται να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και να φτάσει στην ουδετερότητα του άνθρακα (επίτευξη καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα) έως το 2060. Αλλά και πολλές άλλες χώρες, και κατ'επέκταση εταιρείες, στην περιοχή έχουν επίσης σημαντική βήματα, που καθοδηγούνται όχι μόνο από τους κανονισμούς αλλά και από την αυξανόμενη εστίαση των επενδυτών στο ESG και τη δυνατότητα του να επηρεάσει τις επενδυτικές επιδόσεις με την πάροδο του χρόνου.

Σε γενικές γραμμές, αυτή η δυναμική θα οδηγήσει σε υψηλότερης ποιότητας δεδομένα ESG σε ολόκληρη την Ασία τα επόμενα χρόνια, τα οποία με τη σειρά τους θα αναδείξουν καλύτερα τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που υπάρχουν στις αγορές μετοχών της περιοχής. Ενώ πολλές εταιρείες φαίνονται πολύ καλά τοποθετημένες για να προσαρμοστούν σε αυτές τις αλλαγές στο μέλλον, είναι δεδομένο ότι θα υπάρξουν αρκετές που δεν θα προσαρμοστούν. Ακολουθούν στοιχεία για την πρόοδο αναφορικά με το ESG και τις σχετικές νομοθεσίες για κάποιες από τις πιο πρωτοπόρες χώρες της ηπείρου.

- Σιγκαπούρη

Μαζί με το Χονγκ Κονγκ είναι ίσως οι περισσότερο προηγμένες χώρες στην Ασία στον τομέα του ESG. Η βιωσιμότητα ήταν ένας βασικός πυλώνας του προϋπολογισμού της Σιγκαπούρης για το 2020. Η Σιγκαπούρη παρουσίασε πρόσφατα το Green Plan 2030.

Προσδιορίζει τους πράσινους στόχους της τα επόμενα δέκα χρόνια, για την προώθηση της

αειφόρου ανάπτυξης. Σε μια κίνηση για την προώθηση της βιώσιμης χρηματοδότησης στον χρηματοπιστωτικό τομέα, η Νομισματική Αρχή της Σιγκαπούρης διέθεσε περίπου 2 δισ. Δολάρια το 2019. Επίσης το χρηματιστήριο της Σιγκαπούρης εισήγαγε κατευθυντήριες γραμμές το αναφοράς βιωσιμότητας το 2016 για εισηγμένες εταιρείες. Οι εισηγμένες εταιρείες της χώρας καλούνται να συμμορφωθούν με τις οδηγίες αυτές ή να εξηγήσουν γιατί δεν το κάνουν. Οι τράπεζες της Σιγκαπούρης έχουν θεσπίσει πολιτικές για την κλιματική αλλαγή με στόχο τη μείωση της χρηματοδότησής της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με άνθρακα. Η έκδοση πράσινων ομολόγων έχει επίσης αυξηθεί στη Σιγκαπούρη.

- Χονγκ Κονγκ

Σύμφωνα με τον Halloumis M. (2021) το Χονγκ Κονγκ σημειώνει σταθερή πρόοδο όσον αφορά το ESG, είτε θέτοντας υποχρεωτικές απαιτήσεις γνωστοποίησης είτε παρέχοντας κίνητρα στις εταιρείες να το πράξουν. Υπάρχει έχει ένα σαφές πλαίσιο με κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το ESG, το οποίο απαιτεί από τις εταιρείες να ακολουθήσουν μια προσέγγιση «συμμόρφωσης ή εξήγησης». Εάν μια εταιρεία δεν πληροί τις απαιτήσεις γνωστοποίησης, απαιτείται να παρέχει μια εξήγηση. Η ευθύνη αυτή βαρύνει το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας, το οποίο κατά τον Halloumis M. είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για τη βελτίωση της συμπεριφοράς του ESG.

Το Χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ ξεκίνησε ένα πράσινο πλαίσιο χρηματοδότησης με στόχο να κάνει τη βιώσιμη χρηματοδότηση πιο προσιτή για περιβαλλοντικά ευθυγραμμισμένες εταιρείες.

- Κίνα

Η Κίνα, παρόλο που δεν είναι από τις πιο προηγμένες χώρες σχετικά με το ESG, κάνει εντυπωσιακά βήματα σήμερα. Στην πραγματικότητα έχει τις περισσότερες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου στον κόσμο με περισσότερο από 23% των παγκόσμιων εκπομπών (Weber, 2013). Οι κύριοι συντελεστές των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην Κίνα είναι εταιρείες και η ενεργειακή τους χρήση (Olivier, et al, 2012).

Η Κίνα δεν έχει ακόμη εφαρμόσει ένα ενιαίο σύνολο κανονισμών ESG. Ωστόσο, αυτό θα μπορούσε να αλλάξει φέτος, καθώς η CSRC (China Security Regulatory Commission) βρίσκεται στη διαδικασία οριστικοποίησης ενός ολοκληρωμένου καταλόγου προτύπων ESG. Από τους άξονες του ESG, η εταιρική διακυβέρνηση υπήρξε πρωταρχικός στόχος των κανονισμών της χώρας μέχρι στιγμής. Παρόλα αυτά ο στόχος της ουδετερότητας του άνθρακα (επίτευξη καθαρών

μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα), θα αυξήσει πιθανώς την περιβαλλοντική συνιστώσα. Η Κίνας δεσμεύτηκε να τηρήσει την Συμφωνία του Παρισιού και έθεσε ως στόχο να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και να φτάσει στην ουδετερότητα του άνθρακα έως το 2060.

Η δυναμική πίσω από το ενδιαφέρον των επενδυτών για το ESG και τα βιώσιμα περιουσιακά στοιχεία δεν έδειξε κανένα σημάδι μείωσης εντός 2021. Το συνολικό ποσό των αμοιβαίων κεφαλαίων που σχετίζονται με τον ESG στην εγχώρια κινεζική αγορά είχε φτάσει σε ρεκόρ ύψους 31,6 δισεκατομμυρίων δολαρίων στο τέλος του 2020. Αυτές οι ροές κεφαλαίου αντικατοπτρίζουν την ανάγκη της αυξημένη συνειδητοποίησης τόσο των εγχώριων όσο και των διεθνών επενδυτών καθώς και το γεγονός ότι οι εταιρείες είναι απαραίτητο να εστιάσουν στην οικοδόμηση μιας βιώσιμης οικονομίας, αντί να εστιάζουν αποκλειστικά στα δικά τους βραχυπρόθεσμα κέρδη.

ο Ινδία

Στην Ινδία το ζήτημα της βιώσιμης ανάπτυξης και των κριτηρίων ESG δεν είναι ούτε πολύ διαδεδομένο ούτε και είχε για πολλά χρόνια μεγάλη βαρύτητα στο πλάνο και στον σχεδιασμό των επενδύσεων από τις επιχειρήσεις. Παρόλα αυτά μέσα στην προσπάθεια αλλαγής αυτής της κατάστασης, το «Bombay Stock Exchange» (το χρηματιστήριο της Βομβάης) δημοσίευσε ένα έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με τους κανονισμούς ESG για εταιρείες και επενδυτές. Παρείχε 33 συγκεκριμένα ζητήματα και μετρήσεις στα οποία θα πρέπει να επικεντρωθούν οι εταιρείες. Η δημοσίευση τους παραμένει προαιρετική για τις διαδικασίες των εταιρειών. Η SEBI (Securities and Exchange Board of India) όμως ενέκρινε πρόσφατα προσχέδια κατευθυντήριων γραμμών που θα απαιτούν από τις κορυφαίες 1.000 εταιρείες σε κεφαλαιοποίηση αγοράς να δημοσιεύουν τις πρωτοβουλίες ESG τους σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ίδιο για όλους. Παράλληλα, οι επιχειρήσεις στη χώρα συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο το πώς η καλύτερη συμπεριφορά ESG μπορεί να έχει θετικά οφέλη. Η SEBI έχει λάβει σημαντικά μέτρα για να φέρει τις αναφορές βιωσιμότητας και ESG σε ισοδυναμία με τις χρηματοοικονομικές αναφορές (Roy, 2021).

ο Ιαπωνία

Η Ιαπωνία είναι μια από τις χώρες με την πιο ραγδαία αύξηση επένδυσης σε sustainable assets (βιώσιμα περιουσιακά στοιχεία) (εικόνα 3). Οι κανόνες της για το ESG ξεχωρίζουν μεταξύ άλλων σημαντικών αγορών στην Ανατολική Ασία. Ένα σημαντικό παράδειγμα είναι τα πράσινα δάνεια, που το μέγεθος αυτών στην Ιαπωνία αυξήθηκε περαιτέρω στα 29 δισ. δολάρια το 2019 από 1 δισ.

δολάρια το 2016 παρόλο που μειώθηκε στα 16,5 δισ. δολάρια το 2020, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Ιαπωνίας.

Αποτέλεσμα αυτού είναι η ανακοίνωση της ιαπωνικής κυβέρνησης, ότι τα πιο αναποτελεσματικά εργοστάσια άνθρακα θα κλείσουν έως το 2030. Εκτός από αυτό, το Ιαπωνικό Ταμείο Επενδύσεων Κυβερνήσεων Συντάξεων (GPIF) επενδύει επίσης σε βιώσιμους δείκτες. Αυτό θα βοηθήσει στην προώθηση καινοτόμων επενδυτικών πρακτικών και στη βελτίωση των προτύπων ESG στα παθητικά χαρτοφυλάκια της.

- ο Νότια Κορέα

Οι εταιρείες που έχουν εισαχθεί στη Νότια Κορέα και συγκεκριμένα στο Korea Exchange (KRX), έχουν προωθήσει βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές μέσω της πρόσφατης επενδυτικής διαφημιστικής εκστρατείας. Οι νέες κατευθυντήριες γραμμές στην αγορά της ρυθμιστικής αρχής της χώρας απαιτούν ότι οι εισηγμένες εταιρείες στο πρόγραμμα αυτό, θα υποβάλλουν λεπτομερείς αναφορές ESG από το 2025 και μετά. Παρόλα αυτά, αρκετές μεγάλες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν ήδη πρακτικές ESG οι οποίες είναι ήδη μπροστά από αυτά που ορίζουν τα τοπικά πρότυπα (Halloumis, 2021).

Έχοντας υπόψιν τους επερχόμενους κανονισμούς οι περισσότερες εταιρείες ήδη συμμορφώνονται ή προσπαθούν να συμμορφωθούν με αυτούς. Σημαντικό παράδειγμα αποτελεί η διαδικτυακή πλατφόρμα Naver που ήδη ακολουθεί τα κριτήρια της βιώσιμης ανάπτυξης στην τοπική αγοράς. Έχει πολύ καλές επιδόσεις στο κομμάτι της διακυβέρνησης, καθώς η πλειοψηφία του διοικητικού συμβουλίου είναι ανεξάρτητη και έχει ξεχωριστούς ρόλους προέδρου και διευθύνοντος συμβούλου.

- ο Ταϊλάνδη

Η Ταϊλάνδη εξελίχθηκε σε πρωτοπόρος όσον αφορά τα κριτήρια ESG. Οι ρυθμιστικές αρχές, SET (Stock Exchange of Thailand), έχουν δημιουργήσει μια λίστα επενδύσεων THSI (Thailand Sustainability Investment) το 2015, η οποία περιλαμβάνει εταιρείες που πληρούν 19 κατευθυντήριες από τα κριτήρια ESG. Αυτή η λίστα περιέχει εταιρείες που σημειώνουν πρόοδο και υιοθετούν αποδοτικότερες επιχειρηματικές πρακτικές. Επίσης, καθιστά τις εταιρείες κατάλληλες για ένταξη σε παγκόσμια χαρτοφυλάκια που επενδύουν σε βιώσιμες εταιρείες.

Το αποτέλεσμα της συγκεκριμένου προγράμματος είναι το κίνητρο για τις εταιρείες να βελτιώσουν τις γνωστοποιήσεις τους, αυξάνοντας τον αριθμό τους από 51 μετοχές το 2015 σε 124 το 2020. Αυτοί οι κανονισμοί δημιούργησαν ένα πλεονέκτημα για τις εταιρείες που είναι σε θέση να προσαρμοστούν στα κριτήρια, ενώ έχουν παρουσιάσει προκλήσεις για εκείνες που είναι λιγότερο ικανές να προσαρμόσουν τα επιχειρηματικά τους μοντέλα.

ο Ταϊβάν

Όσον αφορά την βαθμολογία ESG, η Ταϊβάν κατατάσσεται στην πρώτη θέση στην Ασία, σύμφωνα με το Bloomberg Environment. Τα Χρηματιστήρια της Ταϊβάν και της Ταϊπέι και η Επιτροπή Χρηματοοικονομικής Εποπτείας έχουν κάνει συγκεκριμένα βήματα την τελευταία δεκαετία για να ενθαρρύνουν τις εταιρείες να γνωστοποιούν την δραστηριότητα τους στην CSR (Corporate Social Responsibility). Οι εισηγμένες εταιρείες της Ταϊβάν έχουν μεγαλύτερη επίγνωση πάνω στα θέματα βιωσιμότητας και έχουν ηγετική θέση στη διακυβέρνηση και την υποβολή εκθέσεων για τα κριτήρια ESG. Η κυβέρνηση της Ταϊβάν έχει επίσης προωθήσει προϊόντα πράσινης χρηματοδότησης.

India	<ul style="list-style-type: none"> • Most ESG disclosure requirements are voluntary • SEBI requires 1000 largest companies to comply with certain reporting standards and publish annual reports • Draft guidelines exist that would require these companies to provide more detail on ESG initiatives
China	<ul style="list-style-type: none"> • Multiple disclosure guidelines from CSRC, China's Ministry of Environment Protection and Shanghai and Shenzhen exchanges • CSRC is drafting comprehensive ESG standards list for listed companies • Exchanges are driving regulation on guidelines, mainly focused on governance factors
Hong Kong	<ul style="list-style-type: none"> • Clear framework for ESG guidelines • Companies follow a comply or explain approach and are required to publish ESG report once a year
Singapore	<ul style="list-style-type: none"> • Companies follow a comply or explain approach and are required to publish Sustainability report following end of financial year
Thailand	<ul style="list-style-type: none"> • In 2015, SET created the Thailand Sustainability Investment list to reward better ESG behavior • Many companies choose to use Global Reporting Initiative (GRI) framework

Taiwan	<ul style="list-style-type: none"> • Voluntary ESG disclosures with most companies following GRI framework • Financial Supervisory Commission (FSC) requires certain companies, based on size or industry, to issue annual sustainability report • From 2022, FSC will require certain companies to follow GRI standards on ESG reporting
South Korea	<ul style="list-style-type: none"> • Exchanges encourage voluntary disclosures • Listed companies with assets over \$1.8 billion will be mandated to release ESG data from 2025, and from 2030 for all listed companies

Πίνακας 10: Κανονισμοί ESG σε διάφορες Ασιατικές χώρες

Βόρεια Αμερική

Στην Βόρεια Αμερική, η ζήτηση των επενδυτών για μετρήσιμες ESG παρότρυνε τις εταιρείες να αναζητήσουν το νόημα του ESG και έπειτα να στραφούν στην εφαρμογή ενός σχεδίου για την ικανοποίηση των προσδοκιών των ενδιαφερομένων, αναγνωρίζοντας ασφαλώς την ζωτικής σημασίας στρατηγική ESG.

Η συνεργασία μεταξύ PRI και CFA Institute σκοπό έχει να βοηθήσει τους επενδυτές να κατανοήσουν πως πρέπει να ενσωματώνουν τους παράγοντες ESG στις αναλυτικές και επενδυτικές τους διαδικασίες. Οι παράγοντες ESG έχουν αντίκτυπο στις κεφαλαιαγορές όπως επίσης και στις επενδυτικές πρακτικές. Σύμφωνα με το PRI και το CFA Institute, έρευνα που διεξήχθη το 2017 σε δείγμα Αμερικανών πολιτών, έθεσε ως κεντρικό ερώτημα κατά πόσο τα ζητήματα ESG επηρεάζουν τις τιμές των μετοχών. Από το σύνολο των ερωτηθέντων, το 48% απάντησε ότι «Συχνά» ή «Πάντα» επηρεάζουν την λήψη επενδυτικών αποφάσεων στα θέματα διακυβέρνησης. Το 20% υπέδειξε περιβαλλοντικά και το 17% κοινωνικά ζητήματα. Επίσης, οι ερωτηθέντες φάνηκε να πιστεύουν ότι τα κριτήρια ESG θα γίνουν ακόμα πιο σημαντικά στο μέλλον. Στην ερώτηση «Πόσο συχνά περίμεναν οι κριτήρια ESG να επηρεάσουν τις τιμές των μετοχών και τις αποδόσεις καθώς και τα ομόλογα μέχρι το 2022», απαντήθηκε ότι οι ερωτηθέντες αναμένουν ότι τα ζητήματα αυτά θα γίνουν ακόμα πιο αισθητά τα επόμενα χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, το 54% αναφέρθηκε σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, το 33% σε κοινωνικά ζητήματα και το 37% σε περιβαλλοντικά. (CFI; PRI, 2018).

Παράλληλα, παρόμοια έρευνα για τα κριτήρια στην Αμερικανική χρηματοοικονομική αγορά απευθυνόμενη σε διαχειριστές χαρτοφυλακίου και χρηματοοικονομικούς αναλυτές, αποτύπωσε

ότι λιγότερο από το 20% των ερωτηθέντων περιλαμβάνουν συστηματικά θέματα και επενδυτικές αποφάσεις ESG στις αναλύσεις τους, ενώ λιγότερο από το 10% προσαρμόζει τα μοντέλα του με βάση τα κριτήρια αυτά. Εν ολίγοις, αναφορικά με το ζήτημα, οι προαναφερθέντες περιλαμβάνουν υλικό ESG στις πιστωτικές αναλύσεις, ωστόσο η ανάλυση που γίνεται φαίνεται να γίνεται σε πιο ανεπίσημη βάση (CFI; PRI, 2018). Σε πρόσφατη ανάλυση του, ο PwC, το 2021, ανέφερε ότι «Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να προσδιορίζουν και να ποσοτικοποιούν τα ανοίγματα τους σε βιομηχανίες υψηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, και ταυτόχρονα να καθορίζουν τις στρατηγικές τους για τη διαχείριση του κινδύνου μετάβασης σε αυτούς τους τομείς καθώς και την ανάπτυξη χρηματοδοτικών λύσεων για την υποστήριξη πελατών κατά τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα» (Reuters and Engler, 2021). Το βασικό θέμα έρευνας των εταιρειών είναι να εξετάσουν είναι εάν οι δανειοδοτικές και επενδυτικές τους δραστηριότητες προσανατολίζονται προς πελάτες που έχουν βιώσιμες επιχειρηματικές στρατηγικές.

Οι ακτιβιστές που μάχονται για την προστασία του περιβάλλοντος αγωνίζονται εδώ και χρόνια για να εμποδίσουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των ΗΠΑ να δανείζουν στους παραγωγούς ορυκτών καυσίμων, πρακτική που δεν έχει φανεί όπως αποδεικνύεται ιδιαίτερα αποτελεσματική. Η συνθήκη αυτή θα μπορούσε να ανατραπεί με την εμφάνιση νέων κανόνων λειτουργίας των εταιρειών στις ΗΠΑ, οι οποίοι θα δύνανται να αλλάξουν τον υπολογισμό του δανεισμού σε τέτοιες εταιρείες, ακολουθώντας τις συγκεκριμένες γραμμές καθοδήγησης. Μια αποδοτική λύση θα ήταν οι αμερικανικές εταιρείες να προωθήσουν διαδικασίες και εγκρίνουν κανονισμούς παρόμοιους με εκείνους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τους οποίους ειδικοί αναλυτές θεωρούν αποδοτικούς. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψιν τους παράγοντες βιωσιμότητας, οι τράπεζες ενδέχεται να αρχίσουν να κατανέμουν κεφάλαια ανάλογα με το εάν οι πελάτες συμμορφώνονται με τους κυβερνητικούς στόχους πολιτικής, κάτι που αποζητούν και οι ακτιβιστές και οι επενδυτές.

Οι πολιτικές των Η.Π.Α. βρίσκονται ακόμη σε στάδιο διαμόρφωσης. Οι χρηματοοικονομικές ρυθμιστικές αρχές των ΗΠΑ ήταν αργές σχετικά με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής συγκριτικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Παρόλα αυτά έχουν ξεκινήσει κινήσεις όπως για παράδειγμα, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ προσχώρησε στο Δίκτυο Κεντρικών Τραπεζών και Εποπτών για το Πράσινο Χρηματοοικονομικό Σύστημα (NGFS), έναν διεθνή όμιλο που επικεντρώθηκε στον κίνδυνο αλλαγής του κλίματος. Επίσης, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (SEC = Securities and Exchange Commission) έχει

εστιάζει την προσοχή της στην διαχείριση της αλλαγής του κλίματος. Πρόσφατα, η SEC έλαβε δράση σχηματίζοντας μια ομάδα επιβολής για να επικεντρωθεί στις γνωστοποιήσεις από δημόσιες εταιρείες που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος, τις δραστηριότητες επενδυτών και συμβούλων καθώς και τα κεφάλαια που αφιερώνονται σε επενδύσεις ESG. Ο οργανισμός δημοσίευσε επίσης μια «προειδοποίηση κινδύνου», η οποία περιλάμβανε ευρήματα σχετικά με ελλείψεις στις πρακτικές ESG που παρατηρήθηκαν σε εταιρείες κατά τη διαδικασία επιθεώρησης (Reuters and Engler, 2021).

Όπως συμβαίνει με κάθε μεταρρύθμιση, η συμμόρφωση απαιτεί δεδομένα και μετρήσεις. Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η ανάπτυξη μιας υποδομής που συγκαταλέγει δεδομένα σχετικά με το κλίμα είναι ένα βήμα που πολλά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να κάνουν πλέον. Κατά τη δημιουργία μιας τέτοιας βάσης δεδομένων, οι τράπεζες θα μπορούν να στηρίζονται σε διεθνείς οργανισμούς, όπως η Ομάδα Εργασίας για τις Γνωστοποιήσεις που σχετίζονται με το Κλίμα (TCFD) και το Συμβούλιο Αειφορίας Λογιστικών Προτύπων (SASB), που θα παρέχουν καθοδήγηση. Έτσι, ο PwC αναφέρει ότι οι εταιρείες θα πρέπει να κάνουν τις δικές τους επενδύσεις για να αναπτύξουν νέες πολιτικές ταυτόσημες με κριτήρια ESG, που βασίζονται σε αξιόπιστα δεδομένα (Reuters and Engler, 2021).

Θετική εξέλιξη αποτελεί ότι το νομοθετικό πλαίσιο στις ΗΠΑ σχετικά με το ESG αρχίζει να εμπλουτίζεται. Την τελευταία δεκαετία υπάρχει εκθετική αύξηση του αριθμού των εταιρειών που δημοσιεύουν μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Το 85% του S&P 500 γνωστοποίησε πληροφορίες ESG το 2017 (Lazaridis, et al, 2019).

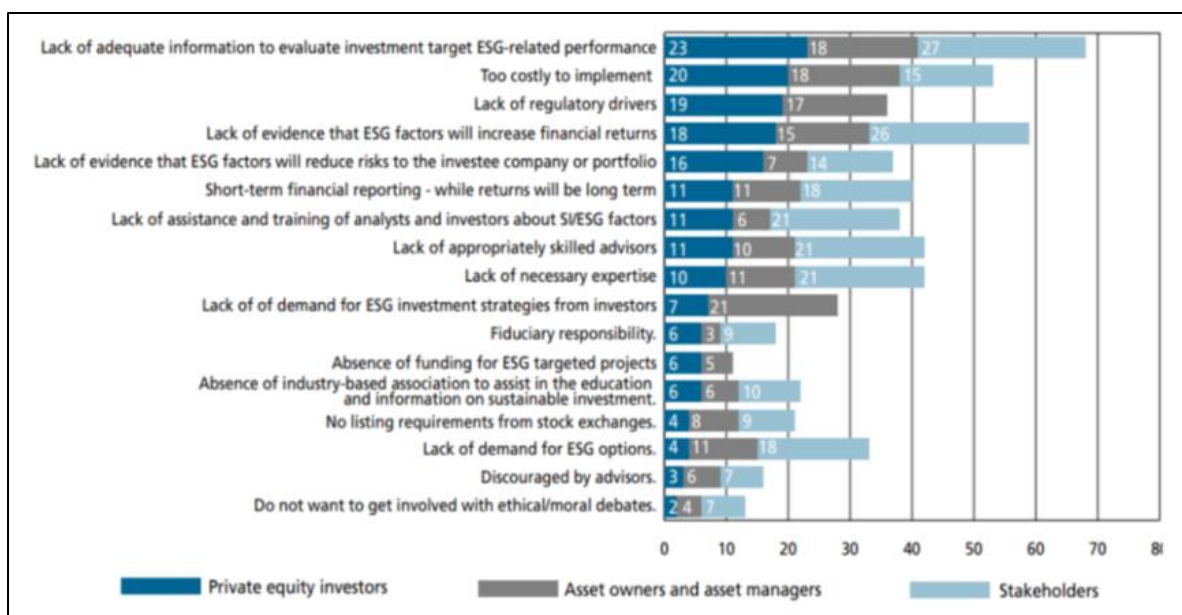
▪ Αφρική

Παρά την αποτυχία των αφρικανικών χωρών να θέσουν ως προτεραιότητα παράγοντες περιβάλλοντος κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης, υπάρχουν προοπτικές για το μέλλον. Η κάθε χώρα έχει κάτι πολύτιμο να προσφέρει, όπως φυσικούς πόρους ή ανθρώπινο δυναμικό. Ειδικότερα το δεύτερο αυξάνεται ραγδαία με τις δημογραφικές προβλέψεις ανάπτυξης να δείχνουν ότι ο πληθυσμός της ηπείρου θα είναι ίσος με αυτόν της Ασίας μέχρι τα 2050. Τα οικονομικά προβλήματα όμως και η γενικότερη κατάσταση φτώχειας που επικρατεί σε πολλά κράτη της ηπείρου, δεν έχουν καταστήσει ευνοϊκές συνθήκες ώστε να εστιάσουν τα κράτη και οι επιχειρήσεις στο ESG. Για τον λόγο αυτό, δεν υπάρχουν νομοθεσίες που να υποχρεώνουν τις

εταιρείες να δημοσιεύουν στοιχεία σχετικά με το ζήτημα της βιώσιμης ανάπτυξης, με ελάχιστα κράτη να αποτελούν εξαίρεση.

Εκτός από τους παραπάνω, αναγνωρίζονται κι άλλοι λόγοι που δεν υπάρχουν επενδύσεις ESG στην Αφρική. Τα εμπόδια για SI (sustainable investment) είναι παρόμοια σε όλες τις περιφέρειες . Περιλαμβάνουν κενά γνώσης, πρακτικές κυρίαρχης επένδυσης που είναι δύσκολο να αλλάξουν («investment-as-usual») και κακή εφαρμογή κανονισμών τόσο σε επίπεδο εταιρείας όσο και σε επενδυτές. Επίσης, υπάρχει η λανθασμένη αντίληψη για τις βιώσιμες επενδύσεις (SI) ως αποκλειστικά «ηθικές» επενδύσεις χωρίς να εστιάζουν σε κέρδη από την επενδυτική διαδικασία.

Το παραπάνω διάγραμμα κατανέμει τα αποτελέσματα στην ερώτηση «Ποια θεωρείτε ως σημαντικά εμπόδια για το ESG στις επενδύσεις στην υποσαχάρια Αφρική τα επόμενα 3-5 χρόνια;». ερωτήθηκαν 45 επενδυτές PE, 43 ιδιοκτήτες / διαχειριστές περιουσιακών στοιχείων και 49 ενδιαφερόμενοι. (Ιανουάριος 2010-Απρίλιος 2011).

Πίνακας 11: Κατανομή απαντήσεων στην ερώτηση Ποια θεωρείτε ως σημαντικά εμπόδια για το ESG στις επενδύσεις στην υποσαχάρια Αφρική τα επόμενα 3-5 χρόνια? (2010-2011)

▪ Νότια Αμερική

Η Λατινική Αμερική έχει μείνει αρκετά πίσω από χώρες της Ευρώπης, της Βόρειας Αμερικής και της Ανατολικής Ασίας στην προώθηση των στόχων ESG. Ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας της Λατινικής Αμερικής έχουν κάνει διάσπαρτες και μη βιώσιμες ενέργειες για να ακολουθήσουν το

πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης και να εφαρμόσουν αυτήν την προσέγγιση στη λήψη αποφάσεων και τη διαχείριση κινδύνων για τις επιχειρήσεις.

Η εξέταση των θεμάτων ESG είναι ελάσσονος σημασίας σε μια περιοχή όπου οι βραχυπρόθεσμες ανησυχίες για την κερδοφορία, την παραγωγικότητα, τη γραφειοκρατία και τις διαρκείς προκλήσεις της διαφθοράς και της ανασφάλειας έχουν κυριαρχήσει σε μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Αυτό έγινε ακόμη πιο ξεκάθαρο το 2020 καθώς η πανδημία COVID-19 εξαπλώθηκε ραγδαία σε όλη την περιοχή και είχε ως αποτέλεσμα οικονομική συρρίκνωση στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική σχεδόν διπλάσια (-7 τοις εκατό το 2020) από την παγκόσμια συρρίκνωση (-3,3% το 2020).

Αν και αντιστοιχεί μόνο στο 8% του παγκόσμιου πληθυσμού, η περιοχή είχε σχεδόν το 30% των παγκόσμιων θανάτων από τον ιό μέχρι το τέλος του 2020. Τα αυξανόμενα ποσοστά φτώχειας, ανισότητας, ανεργίας, διαφθοράς και εγκλήματος το 2020 συνοδεύουν αυτά τα δυσμενή στοιχεία και το 2021 το οποίο φαίνεται ήδη ότι θα είναι μια ακόμα δύσκολη χρονιά. Προς το παρόν, η επιβίωση έχει καταστεί το κύριο μέλημα στον εταιρικό τομέα της Λατινικής Αμερικής, με πάρα πολλές επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσκολίες ενώ πολλές να έχουν ήδη χρεοκοπήσει.

Λόγω της αντίληψης που επικρατεί για την αγορά, είναι μερικές φορές πολύ δύσκολο να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις στην συγκεκριμένη περιοχή στις κεφαλαιαγορές. Για παράδειγμα, ορισμένοι επενδυτές παραμένουν δύσπιστοι για την αγορά της Βραζιλίας λαμβάνοντας υπόψη την ιστορία της χώρας για διαφθορά, κοινωνικές ανισότητες και αδιαφορίας για το περιβάλλον. Αυτό ισχύει για τις περισσότερες χώρες της ηπείρου. Παρόλα αυτά, η κυβέρνηση αναμένεται να θεσπιστούν τα επόμενα χρόνια περισσότερες νομοθεσίες σχετικά με τα κριτήρια ESG. Στη Βραζιλία, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (CVM) πρότεινε νέες πιστοποιήσεις, έτσι ώστε να αυξηθεί η διαφάνεια για τους επενδυτές ESG. Η Παραγουάη και η Κολομβία έχουν επίσης ξεκινήσει κατευθυντήριες γραμμές για την έκδοση πράσινων ομολόγων, ενώ η Χιλή και το Περού μέσα από τα συνταξιοδοτικά ταμεία έχουν προταθεί να ενσωματώνουν πρότυπα ESG στις επενδυτικές τους πολιτικές.

Ελλάδα

Στα χρόνια που ακολούθησαν μετά την ελληνική οικονομική κρίση το 2010, υπήρξε μια μεγάλη περίοδος αβεβαιότητας και ανασφάλειας τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις. Η ύφεση όπως και η πανδημία του 2020, αύξησε το κόστος κεφαλαίου για τις εταιρείες αλλά και για την χώρα και δυσκόλεψε πολύ την λειτουργία των επιχειρήσεων. Έτσι, οι εταιρείες και οι επενδυτές είχαν σαν στόχο να επιβιώσουν όχι στο να επενδύσουν σε παράγοντες ESG. Αυτό θα πρέπει να αλλάξει τα επόμενα χρόνια, ώστε να μπορέσουν να προσελκύσουν κεφάλαια με σκοπό να συμβαδίσουν με τις παγκόσμιες εξελίξεις στον χώρο των επενδύσεων.

Σύμφωνα με έρευνες, οι ελληνικές εταιρείες έχουν σημειώσει μικρότερη πρόοδο στην ενσωμάτωση στρατηγικών με περιβαλλοντικό προσανατολισμό. Αυτό οφείλεται στην κακή διαχείριση και μάλιστα αλλά και στον μεγάλο αριθμό εταιρικών σκανδάλων που εμφανίστηκαν, τα οποία πολλές φορές έχουν αποσταθεροποιήσει την εγχώρια αγορά.

Ωστόσο, σύμφωνα με τους Bizoumi T., Lazaridis S. και Stamou N. (2019), οι ελληνικές εισηγμένες εταιρείες συμμορφώνεται πλήρως με τις απαιτήσεις της ΕΕ για υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις (νόμος 2014/95/EU) και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πιο ενεργές σε θέματα μη χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Παρόλ' αυτά η διαφάνεια και η αποτελεσματική διακυβέρνηση σε θέματα ESG δεν έχει αναπτυχθεί αρκετά στην ελληνική αγορά. Οι περισσότερες επιχειρήσεις παρέχουν επί του παρόντος πληροφορίες για τουλάχιστον ένα μη χρηματοοικονομικό θέμα, αλλά το συνολικό επίπεδο της δημοσίευσης των κριτηρίων ESG είναι «ελλιπές και φτωχό».

Ένας αυξανόμενος αριθμός ελληνικών εταιρειών υιοθετούν πλαίσια όπως τις αρχές του UN Global Compact και τα πρότυπα GRI, κάτι που δείχνει βελτίωση και επαγρύπνηση. Σε γενικές γραμμές όμως, οι γνωστοποιήσεις ESG των ελληνικών εταιρειών μοιάζουν περισσότερο με πρόσθετα και σημειώσεις και περισσότερο δείχνουν να έχουν ως στόχο το μάρκετινγκ.

Το υψηλό σκορ ESG είναι σημαντικό στην προσέγγιση νέων κεφαλαίων και αποτελεί μια καλή ευκαιρία για τις ελληνικές εταιρείες. Ειδικότερα εκείνες που το έχουν ανάγκη για χρηματοδότηση και ανάπτυξη, πρέπει να επιδιώξουν τη μείωση της αβεβαιότητας των επενδυτών και να οικοδομήσουν την εμπιστοσύνη τους, δημοσιεύοντας με πλήρη διαφάνεια τα απαραίτητα στοιχεία τους με βάση τις κινήσεις τους πάνω στα κριτήρια ESG.

Το χρηματιστήριο Αθηνών παρέχει τον δικό του οδηγό ESG, στον οποίο παραθέτει στις ελληνικές εισηγμένες εταιρείες τι πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύουν και τον τρόπο με τον οποίο υπολογίζονται ορισμένοι δείκτες. Ο οδηγός περιλαμβάνει 3 είδη δεικτών, τους βασικούς δείκτες, τους προχωρημένους και τους κλαδικούς. Τους βασικούς, που είναι υποχρεωμένες να τους δημοσιεύουν όλες οι εισηγμένες εταιρείες, τους προχωρημένους που προορίζονται για χρήση από εταιρείες με πιο προηγμένες γνωστοποιήσεις ESG και τέλος, τους κλαδικούς που αναφέρονται σε δείκτες που απευθύνονται σε εταιρείες συγκεκριμένων κλάδων.

Αισιόδοξο είναι ότι υπάρχουν αρκετές εγχώριες εταιρείες που ξεχωρίζουν στα ESG. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η εταιρεία τσιμέντου TITAN Cement Company S.A., η οποία συμπεριλήφθηκε στον FTSE4Good, έναν δείκτη για εταιρείες με υψηλό σκορ ESG. Επίσης, η Mytilineos Holdings S.A. υιοθέτησε το SROI (Social Return On Investment), μια διεθνή μεθοδολογία μέτρησης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Τέλος, η Terna Energy Finance S.A. έκδωσε το πρώτο ελληνικό ομόλογο με πιστοποίηση από το Climate Bond Initiative. Αυτό υπερκαλύφθηκε κατά 456% καθώς ο στόχος που τέθηκε ήταν 150 εκατομμύρια ευρώ ενώ η ζήτηση ήταν 684 εκατομμύρια ευρώ. Αυτό δείχνει το πολύ υψηλό ενδιαφέρον για υπεύθυνες επενδύσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

8. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Με γνώμονα και βάση την παραπάνω ανάλυση, διεξάχθηκε μια πρωτογενής έρευνα που είχε ως στόχο την συλλογή στοιχείων και μετέπειτα τη μελέτη τους όσον αφορά τα κριτήρια ESG- Βιώσιμη ανάπτυξη και πως αυτοί οι όροι έχουν ενταχθεί στην νοοτροπία και παραγωγική διαδικασία των ελληνικών επιχειρήσεων.

8.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΈΡΕΥΝΑΣ

Η μεθοδολογία της έρευνας αφορά την ποσοτική συλλογή δεδομένων υπό τη μορφή δομημένου ερωτηματολογίου, με στόχο την κατανόηση και τη δυναμική που έχουν τα κριτήρια ESG στην ελληνική αγορά. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από υπαλλήλους και διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων και είναι ανώνυμα, ώστε να διασφαλιστεί η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών και να μειωθεί το φαινόμενο κοινωνικής αποδοχής των απαντήσεων, ώστε να μην επηρεαστούν οι ερωτηθέντες. Οι εταιρείες είναι ηγέτες στον κλάδο τους και αποτελούν σημαντικό ανταγωνισμό και έχουν μεγάλη συνεισφορά στην ελληνική οικονομία. Οι τομείς οι οποίοι συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα είναι οι φαρμακοβιομηχανίες, ο τομέας των τροφίμων, υπηρεσίες ανελκυστήρων, διαφημιστικές εταιρείες και τέλος επιχειρήσεις πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η βάση δεδομένων εύρεσης των ερωτώντων ήταν το διαδίκτυο και η επικοινωνία πραγματοποιήθηκε από e-mail.

Το ερωτηματολόγιο επικεντρώνεται στον τρόπο που ενσωματώνονται τα κριτήρια ESG στην ελληνική αγορά, τι ανάπτυξη και πρόοδος έχει γίνει στον συγκεκριμένο τομέα και τέλος πως γενικότερα η βιώσιμη ανάπτυξη είναι πλέον ένα σημαντικό κομμάτι των αποφάσεων των επενδυτών. Η σύνταξη του ερωτηματολογίου βασίστηκε σε ερωτήσεις κλειστού τύπου. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μετασχηματίστηκαν σε διαγράμματα και πινακάκια για την καλύτερη «ανάγνωση τους». Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε και διαμοιράστηκε μέσω της εφαρμογής Google Forms. Όσον αφορά το δειγματοληπτικό πλαίσιο, αφορούσε αρχικά την αποστολή εκατό (100) ερωτηματολογίων σε εταιρείες των κλάδων που προαναφέρθηκαν, από τις οποίες το δείγμα της παρούσας έρευνας αφορά σε είκοσι (20) απαντήσεις.

Αντίγραφο του ερωτηματολογίου παρουσιάζεται στο παράρτημα της αυτής της εργασίας.

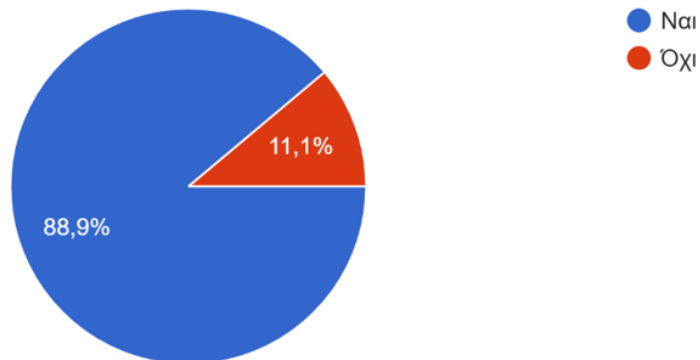
8.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Παρακάτω, αναλύεται η κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου και τα αποτελέσματα από τις απαντήσεις της.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ:

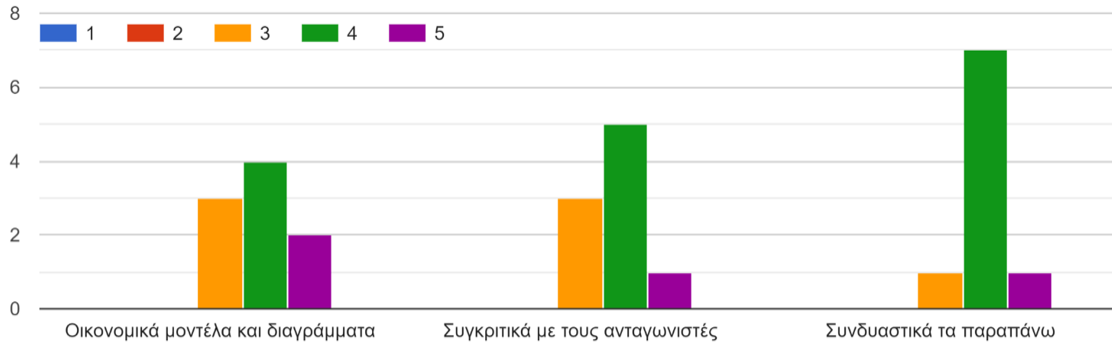
- **Η επιχείρησή σας έχει τμήμα αρμόδιο για ESG θέματα;**

Συμπέρασμα Απάντησης: Στην σημερινή κοινωνία με τα σημερινά πρότυπα, όλο και περισσότερες επιχειρήσεις έχουν εντάξει την νοοτροπία των κριτηρίων ESG, ως κατευθυντήριο επενδυτικό σκεπτικό. Συγκεκριμένα, τα διυλιστήρια και ο τομέας των φαρμακοβιομηχανιών είναι οι πλειοψηφία των θετικών απαντήσεων. Μεγάλες εταιρείες με αντίκτυπο σε εξωτερική και εσωτερική αγορά, πλέον είναι αναπόφευκτο να έχουν αρμόδιο τμήμα για τα κριτήρια δεδομένου ότι είναι ένα στοιχείο με βάση το οποίο κρίνεται αυστηρά από μελλοντικούς επενδυτές και ανταγωνιστές.

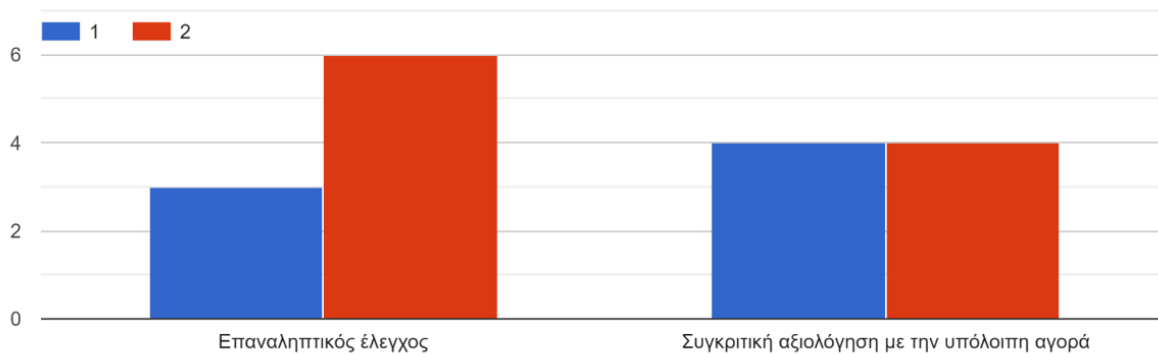
- **Πώς η επιχείρησή σας ορίζει την σημαντικότητα των ESG θεμάτων;**

Συμπέρασμα Απάντησης: Υπάρχουν διάφοροι τρόποι ορισμού της σημαντικότητας της βιώσιμης ανάπτυξης. Η κάθε εταιρεία δουλεύει και επιλέγει τον καλύτερο και αποδοτικότερο για αυτή, δεδομένου ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει ακόμα νομοθεσία λειτουργίας κριτηρίων ESG. Αυτό αντικατοπτρίζεται και στις απαντήσεις των επιχειρήσεων από όλους τους κλάδους και συμμετέχουν στην έρευνα. Ο συνδυασμός των πρακτικών των κριτηρίων έχει την μεγαλύτερη απόδοση οικονομικά με βάση τα ελληνικά δεδομένα στην παρούσα φάση.

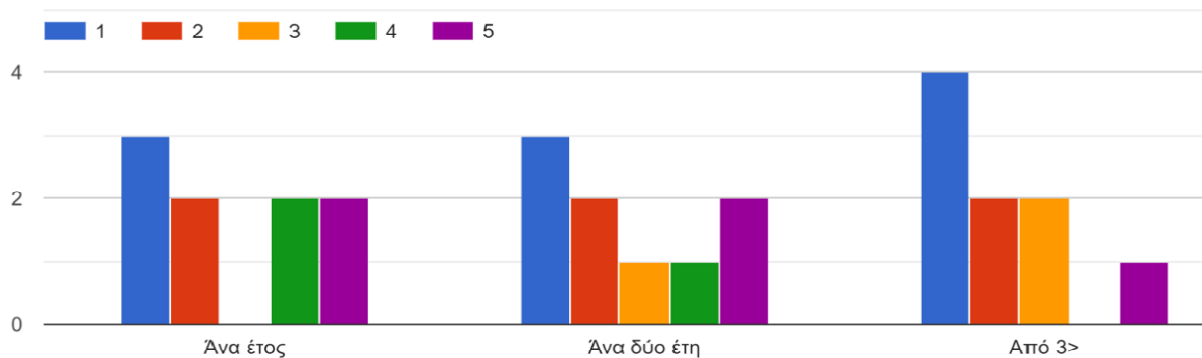
- Ποια μέθοδο χρησιμοποιεί η εταιρεία σας για να αξιολογήσει την ακρίβεια των αξιολογήσεων των ESG

Συμπέρασμα Απάντησης: Παρακάτω παρατίθενται δύο τρόποι αξιολόγησης της ακρίβεια των αποτελεσμάτων ESG. Αντιλαμβανόμαστε από τις απαντήσεις ότι δεν υπάρχουν ίδιοι τρόποι σε όλες τις επιχειρήσεις. Αυτός είναι ένας λόγος που πρέπει λεπτομερώς να εξετάζεις μια εταιρεία και την αξία της με βάση τους δείκτες αυτού, γιατί δεν γνωρίζεις την ακρίβεια τους. Οι εταιρείες οι οποίες προβαίνουν σε έλεγχο και με τους δύο τρόπους είναι στον κλάδο των πηγών ενέργειας. Ο λόγος που πιθανόν συμβαίνει αυτό είναι το γεγονός ότι για να είναι σε θέση μια εταιρεία να προβεί σε δυο τρόπους αξιολόγησης, σημαίνει ότι είναι καλά οικονομικά σταθερή.

- **Πόσο συχνά η εταιρεία σας ανανεώνει τις αξιολογήσεις ESG ;**

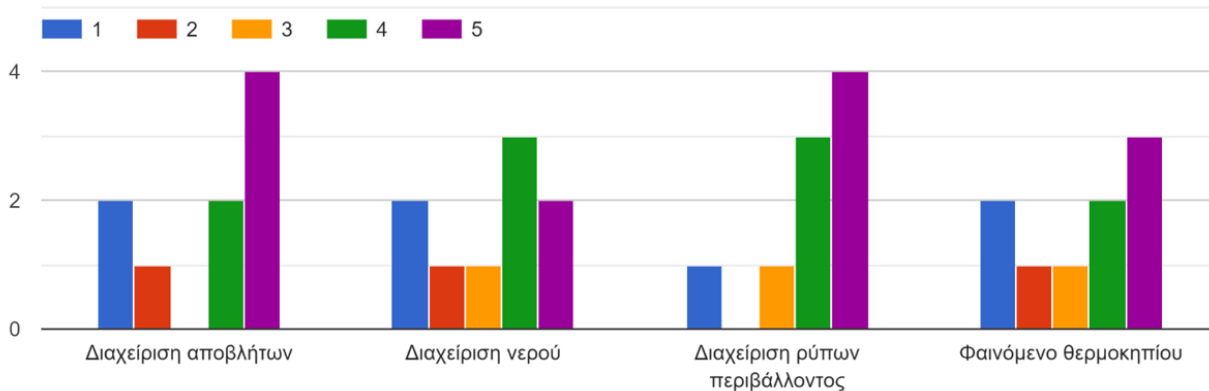
Συμπέρασμα Απάντησης: Η ανανέωση των αξιολογήσεων έχει να κάνει με την διοίκηση και το management της κάθε εταιρείας. Είναι γεγονός ότι όσο πιο συχνά ανανεώνονται τόσο πιο ακριβής είναι τα στοιχεία στα οποία βασίζονται οι επενδυτές και τόσο πιο αξιόπιστη θεωρείται η επιχείρηση. Με βάση τις απαντήσεις, διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι ανανεώνουν συχνά. Συγκεκριμένα, οι κλάδοι που απάντησαν «ανά έτος», είναι οι κλάδοι με το μεγαλύτερο μέγεθος εταιρειών, οπότε και την μεγαλύτερη οικονομική άνεση.

- **Παρακαλώ αξιολογήστε την σημαντικότητα των παρακάτω περιβαλλοντικών ζητημάτων με βάση τον κλάδο που εντάσσεστε και τις προτεραιότητές σας.**

Συμπέρασμα Απάντησης: Παρακάτω αναλύονται ποικίλα σημαντικά περιβαλλοντικά ζητήματα. Με βάση το αντικείμενο και τον κλάδο που υπάγεται η κάθε επιχείρηση, κρίνει με διαφορετική βαρύτητα τα θέματα αυτά. Κοινή άποψη όλων όμως είναι ότι το περιβάλλον είναι κοινός παρονομαστής πλέον για όλη την κοινωνία και όσο πιο επιβλαβές είναι οι κινήσεις μας τόσο πιο πολλές ευκαιρίες δημιουργούνται ανεξαιρέτως επαγγέλματος.

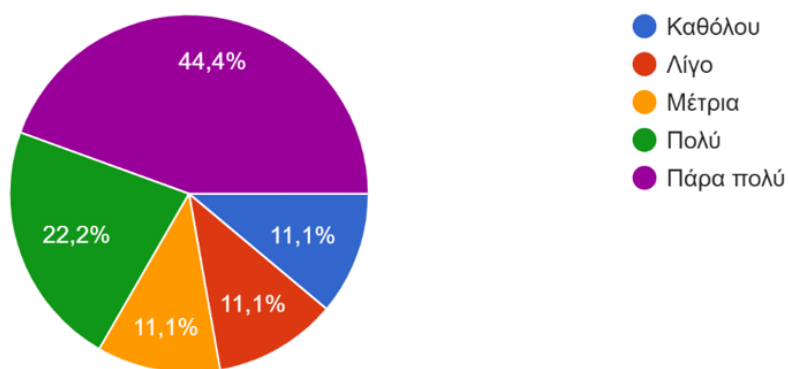
Είναι αναμενόμενο το αποτέλεσμα ότι οι κλάδοι που είναι πιο επιρρεπείς στα περισσότερα από τα περιβαλλοντικά ζητήματα, είναι ο κλάδος των τροφίμων και των πηγών ενέργειας. Δηλαδή, οι κλάδοι που επηρεάζονται πιο άμεσα από τα ζητήματα αυτά.

- **Προβλέπει η εταιρεία επενδύσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον**

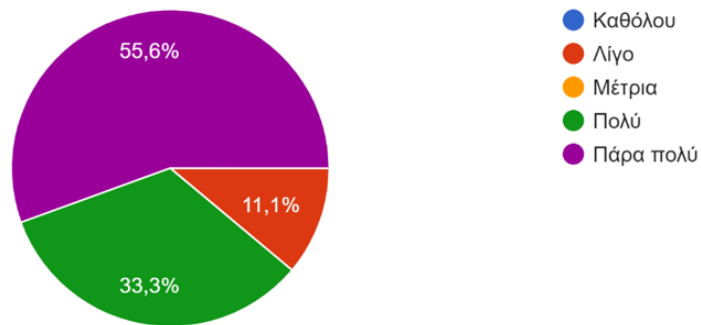
Συμπέρασμα Απάντησης: Σε συνέχεια της προηγούμενης ερώτησης και με βάση τις απαντήσεις στην συγκεκριμένη ερώτηση, στις μέρες μας έχει γίνει αντιληπτό ότι το περιβάλλον είναι πολύ πιο σημαντικό και υπολογίσιμο από ό,τι θεωρούσαν σε προηγούμενες δεκαετίες και παίζει σοβαρό ρόλο και στο οικονομικό πλαίσιο κάθε εταιρείας.

Παρόλα αυτά, η συγκεκριμένη ερώτηση έχει ποικίλες απαντήσεις. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι εταιρείες που επενδύουν στο περιβάλλον, είναι οι εταιρείες των οποίων οι πρώτες ύλες τους επηρεάζονται περισσότερο από το περιβάλλον.

- **Διαχειρίζεστε τα απορρίμματα σας από την παραγωγική διαδικασία με ανακυκλώσιμο τρόπο.**

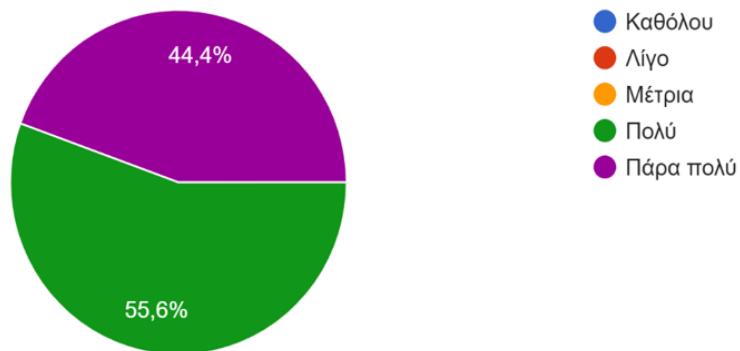
Συμπέρασμα Απάντησης: Το απόβλητα από μεγάλες επιχειρηματικές εγκαταστάσεις όπως είναι τα εργοστάσια, ήταν πάντα ένας από τους μεγαλύτερους κινδύνους του οικοσυστήματος. Βλέποντας τις απαντήσεις και διαβάζοντας πολλές έρευνες που έχουν γίνει, πλέον ολοένα και περισσότερο, οι επιχειρήσεις βρίσκουν τρόπους να εκμεταλλεύονται τα απορρίμματα τους προς όφελος τους και πιο βασικό, προς όφελος του περιβάλλοντος. Δυστυχώς, στην ελληνική αγορά και με τα ελληνικά δεδομένα, είναι δύσκολο οικονομικά για μια εταιρεία να υποστηρίξει μια τέτοια κίνηση. Η αύξηση της απόδοσης των κριτηρίων, θα βοήθαγε μελλοντικά αντίστοιχες κινήσεις, επειδή θα ήταν λιγότερο το ρίσκο των εταιρειών.

- **Ο πρώτες ύλες έχουν τροποποιηθεί έτσι ώστε να είναι φιλικές προς το περιβάλλον**

Συμπέρασμα Απάντησης: Η αλλαγή των πρώτων υλών σε φιλικές προς το περιβάλλον, έχει αποδείξει ανά τα χρόνια ότι βοηθάει πολύ την εικόνα της επιχείρησης και είναι λόγος που ο επενδυτής την επιλέγει έναντι άλλων κερδοφόρων επιχειρήσεων. Αυτό αποτυπώνεται και παρακάτω στις απαντήσεις.

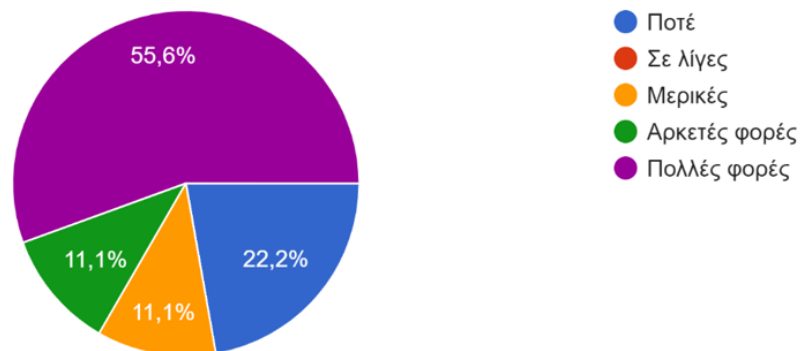
Η συγκεκριμένη απάντηση έχει μόνο δυο απαντήσεις ανεξαρτήτως του κλάδους στον οποίο βρίσκεται η κάθε επιχείρηση. Είναι πολύ σημαντικό αυτό, επειδή δείχνει ότι κάτι τόσο απαραίτητο πλέον, είναι προτεραιότητα των εταιρειών χωρίς να λάβουμε υπόψη την επιχειρηματική τους ταυτότητα.

- Έχει πάρει μέρος η εταιρεία σας σε κάποια δράση της περιοχής σας με φιλανθρωπικό σκοπό;

Συμπέρασμα Απάντησης: Ζούμε σε εποχές που αλλάζουν τα πρότυπα τόσο σε κοινωνικό όσο και σε επενδυτικό-οικονομικό επίπεδο. Η δράση των επιχειρήσεων στα κοινά παίζει πλέον σημαντικό ρόλο ακόμα και στην οικονομική απόδοση του φορέα που επιλέγει να το κάνει. Το συμπέρασμα αυτό αποτυπώνεται και στο διάγραμμα. Όλο και περισσότερες εταιρείες βοηθάνε όσο μπορούν ανθρώπους και κοινωνίες που βρίσκονται σε δύσκολη θέση.

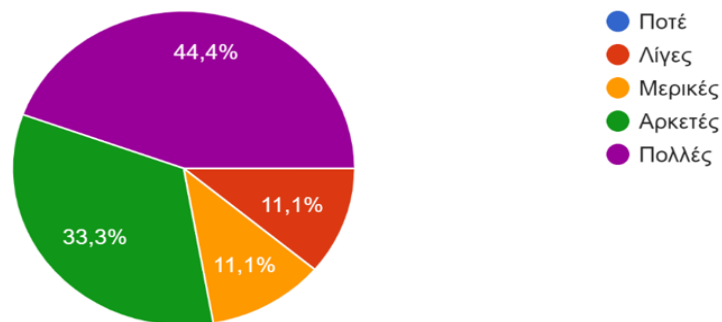
Ο διαφημιστικός κλάδος στην προκειμένη απάντηση έχει τις «συχνότερες» απαντήσεις και ο δεύτερος σε σειρά είναι ο κλάδος των πηγών ενέργειας.

- Έχετε υπάρξει χορηγός με οποιαδήποτε μορφή σε ομάδες -δομές -κοινωνικούς φορείς

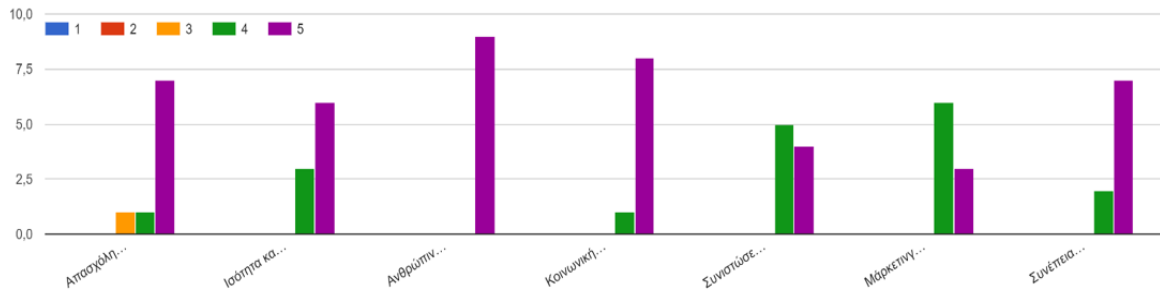
Συμπεράσματα απαντήσεων: Δεδομένου την αυξανόμενη τάση των επενδυτών για επιχειρήσεις που να σχετίζονται με την βιώσιμη ανάπτυξη και τα κριτήρια, οι εταιρείες προσπαθούν να τροποποιήσουν το προφίλ τους προς αυτή την κατεύθυνση και με ποικίλες μεθόδους να αποδείξουν στους επενδυτές την μελλοντική τους αξία. Μία μέθοδος είναι η χορηγία, δηλαδή η βοήθεια που προσφέρουν σε κοινωνικές δομές και φορείς για ανθρώπους που έχουν ανάγκη ή και για ολόκληρες περιοχές.

Οι κλάδοι με τις απαντήσεις «πολλές» και «αρκετές», είναι όπως και στην προηγούμενη απάντηση, ο διαφημιστικός και των πηγών ενέργειας, δεδομένοι ότι οι ερωτήσεις είναι αλληλένδετες.

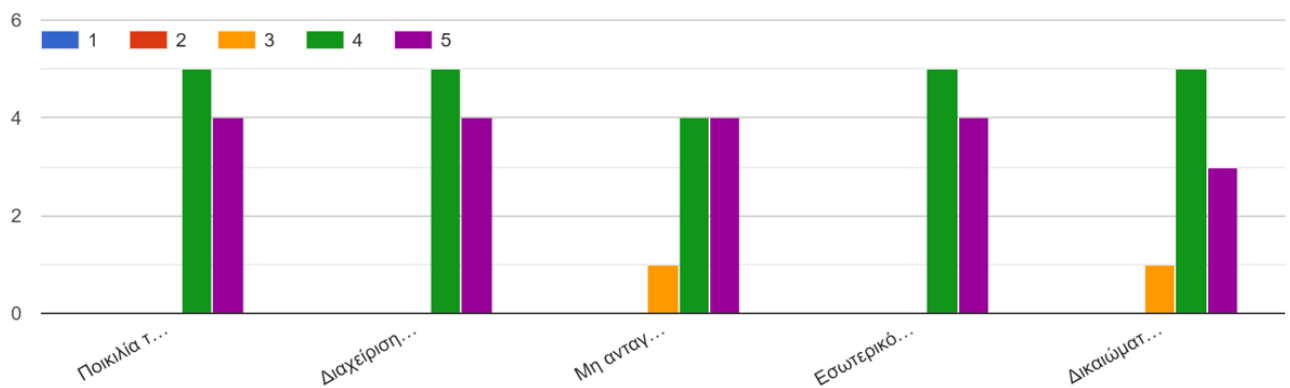
- Παρακαλώ αξιολογήστε την σημαντικότητα των παρακάτω κοινωνικών ζητημάτων με βάση τον κλάδο που εντάσσετε και τις προτεραιότητές σας. Αν ναι, παρακαλώ περιγράψτε

Συμπεράσματα απαντήσεων: Αρκετά θετικό είναι το γεγονός ότι όλοι οι κλάδοι, χωρίς απαραίτητο μοτίβο στο αντικείμενο δραστηριότητας, βάζουν και βαθμολογούν πολύ ψηλά τα κοινωνικά ζητήματα ισότητας. Τα ζητήματα αυτά, ανά καιρούς έχουν προκαλέσει σοβαρές και δίκαιες αντιδράσεις, όταν δικαιώματα καταπατούνταν για δεκαετίες. Ήταν ένα βασικό πρόβλημα κοινωνικό που ήταν απαραίτητο να λυθεί.

- Παρακαλώ αξιολογήστε την σημαντικότητα των παρακάτω ζητημάτων ηγεσίας με βάση τον κλάδο που εντάσσεστε και τις προτεραιότητες σας

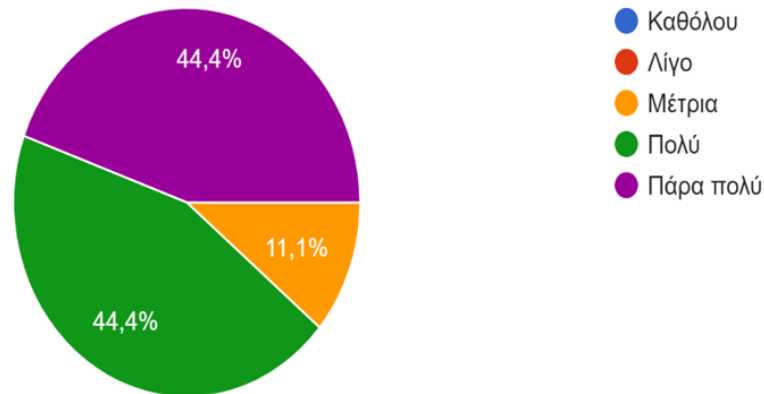
Συμπεράσματα απαντήσεων: Αντίστοιχα με την παραπάνω απάντηση, όλοι οι τομείς επέλεξαν και σε αυτή την απάντηση τις δυο «καλύτερες» απαντήσεις, τόσο κοινωνικά όσο και ηθικά.

- Η εταιρεία σας έχει στόχους για την ισότητα των φύλων και την πολιτιστική ισότητα

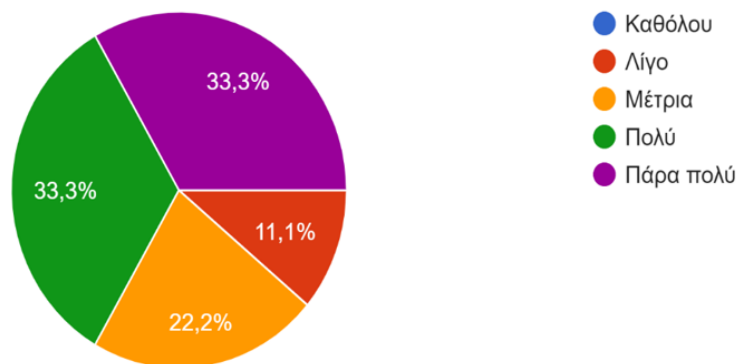
Συμπεράσματα απαντήσεων: Η ισότητα των φύλων και η πολιτιστική ισότητα, είναι βασικά θέματα πολλών πλέον γενεών και έχουν απασχοληθεί πολλούς φορείς και την πλειοψηφία των ανθρώπων. Είναι απαραίτητο εμπόδιο που πρέπει να εξαλειφθεί όχι μόνο φαινομενικά αλλά και ιδεολογικά. Τα τελευταία χρόνια και με βάση τα παρακάτω αποτελέσματα, έχουν γίνει τρομερές αλλαγές με βάση το συγκεκριμένο θέμα και πολλοί άνθρωποι έχουν δικαιωθεί με

αξιολογηθεί μόνο με βάση την απόδοση τους στην εργασία τους. Σαν χώρα χρειαζόμαστε ακόμα κι άλλα βήματα για να εξαλειφθεί τελείως. Η συγκεκριμένη ερώτηση όπως και οι προηγούμενες δεν διακρίνεται σε κλάδους και έτσι πρέπει να γίνεται. Μπροστά σε τέτοια ζητήματα ανεξαιρέτως αντικειμένου παραγωγής, χρειάζεται να υπάρχει ίδια αντιμετώπιση.

- **Η εταιρεία σας έχει πολιτικές που αποσκοπούν στην αύξηση του επιπέδου της φυλετικής και εθνικής ποικιλομορφίας;**

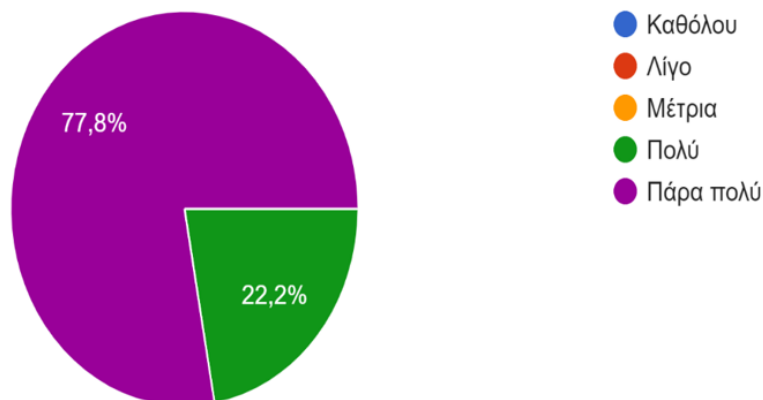
Συμπεράσματα απαντήσεων: Ένα βασικό και μεγάλο κομμάτι των κριτηρίων είναι το κοινωνικό επίπεδο και οι βάσεις που πρέπει να τοποθετηθούν για τον τομέα αυτό. Βλέποντας τις απαντήσεις παρακάτω, οι εταιρείες στην Ελλάδα που σχετίζονται με τα κριτήρια, έχουν καταφέρει να λάβουν τα απαραίτητα εφόδια με σκοπό την καλύτερη εικόνα τους στην αγορά. Οι φυλετικές και εθνικιστικές ποικιλομορφίες είναι συστατικό που δεν πρέπει να είναι κατακριτέο ή να λαμβάνεται υπόψιν σε αποφάσεις που δεν σχετίζονται με αυτό το θέμα. Να σημειωθεί ότι παραδόξως μέσα στους τομείς που απάντησαν «Μέτρια», ήταν και οι φαρμακοβιομηχανίες, ενώ πιο αισιόδοξες απαντήσεις, λάβαμε από τον τομέα της εστίασης.

- **Λαμβάνουν τα μέλη του προσωπικού εκπαίδευση για το αντικείμενο σας με σκοπό την καλύτερη απόδοση τους**

Συμπεράσματα απαντήσεων: Δεδομένου ότι τα κριτήρια ESG και η βιώσιμη ανάπτυξη ανήκουν σε μια άλλη επενδυτική γενιά, είναι πολύ λογικό για την καλύτερη υιοθέτηση τους από τις επιχειρήσεις, να υπάρχει η αντίστοιχη εκπαίδευση στο δυναμικό της κάθε εταιρείας. Η εκπαίδευση αυτή έχει ως στόχο της αποδοτικότερη εργασία και την άμεση δημιουργία κέρδους.

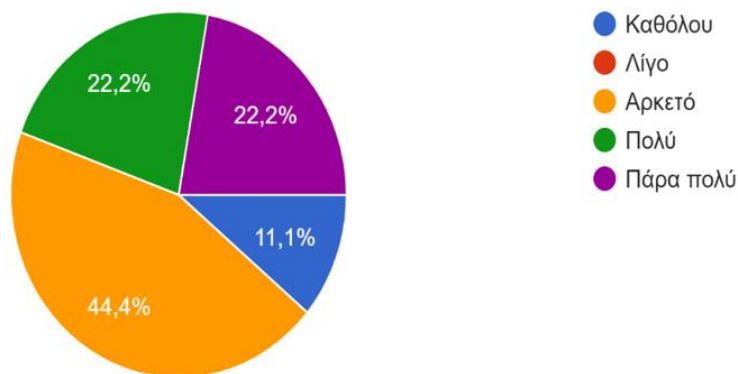
Εξίσου μια απάντηση που βρίσκει σύμφωνους όλους τους τομείς της έρευνας.

- **Τι οικονομικό όφελος αποκομίσατε ανά τα χρόνια με την απόφαση σας να συμβάλλεται στους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης;**

Συμπεράσματα απαντήσεων: Με βάση τις απαντήσεις στο συγκεκριμένο ερώτημα, κατά μέσο όρο οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται με τα κριτήρια ESG, έχουν είτε βραχυπρόθεσμο είτε μακροπρόθεσμο οικονομικό όφελος. Ο λόγος που συμβαίνει αυτό είναι ότι πλέον οι επενδυτές σε σχέση με το παρελθόν, δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στις επενδύσεις που έχουν εκτός από οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό κέρδος.

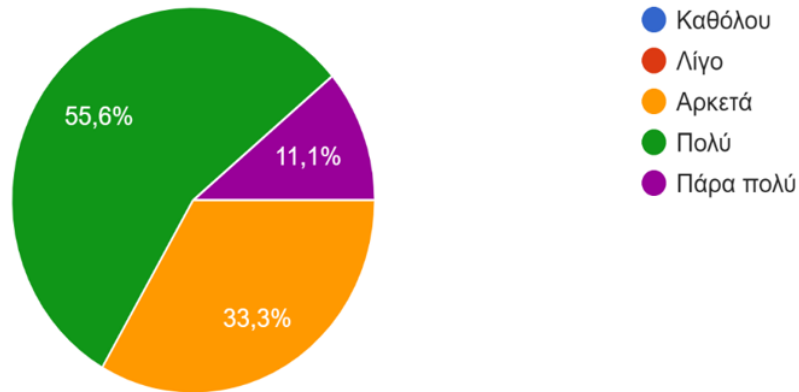
Οι απαντήσεις είναι ποικίλες και είναι λογικό, δεδομένου του επιπέδου της βιώσιμης ανάπτυξης πάνω στην οποία κινείται ακόμα η ελληνική αγορά. Ο κλάδος που ηγείται στην συγκεκριμένη απάντηση με τα πιο θετικά αποτελέσματα είναι οι φαρμακοβιομηχανίες.

- **Έχει αλλάξει η αντιμετώπιση των επενδυτών προς την εταιρεία σας**

Συμπεράσματα απαντήσεων: Δεδομένου ότι τις τελευταίες δεκαετίες αυξάνονται συνέχεια οι επενδυτές που θέλουν να επενδύσουν σε εταιρίες με γνώμονα το περιβάλλον και την βιώσιμη ανάπτυξη, οι εταιρείες που δημιουργούν τα επενδυτικά τους πλάνα με βάση αυτό, έχουν παρατηρήσει μεγάλη και θετική διαφορά ως προς την αντιμετώπιση των επενδυτών.

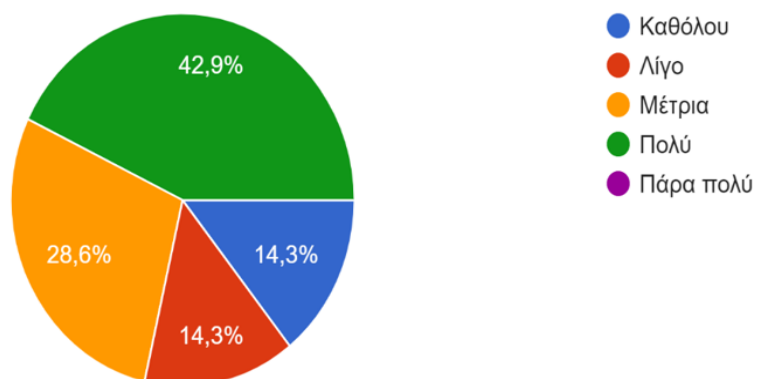
Πέραν του κλάδου των ανελκυστήρων, οι υπόλοιποι που συμμετείχαν στην έρευνα αποτύπωσαν ότι η εικόνα τους προς μελλοντικούς επενδυτές ή ήδη υπάρχον, έχει αλλάξει με θετική εξέλιξη.

- Έχετε προφίλ στο χρηματιστήριο; Αν ναι , η μετοχή της εταιρείας θεωρείτε ότι έχει επηρεαστεί από την απόφασή σας να ασχοληθείτε με την βιώσιμη ανάπτυξη;

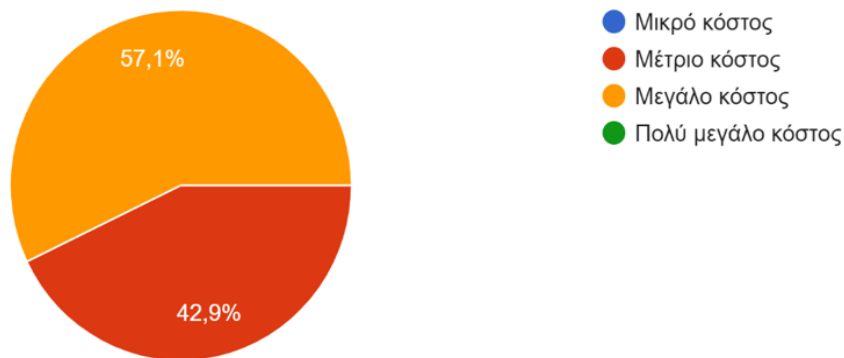
Συμπεράσματα απαντήσεων: Βασισμένοι στις απαντήσεις στην συγκεκριμένη ερώτηση, αποδεικνύεται και με τον τρόπο αυτό , ότι η υιοθέτηση των κριτηρίων ESG, βοηθάει στην οικονομική ανάκαμψη μια επιχείρησης και έχει αντίκτυπο στα χρηματοοικονομικά στοιχεία. Είναι αποτέλεσμα του όλο και αυξανόμενου ποσοστού επενδυτών που προσανατολίζεται στην βιώσιμη ανάπτυξη.

Στην ερώτηση αυτή, είναι αναμενόμενο τέτοια εξέλιξη χρηματιστηρίου να απασχολεί αποκλειστικά επιχειρήσεις που έχουν μεγάλους ετήσιους ισολογισμούς. Οικονομικά ανοίγματα όπως αυτά, είναι αρκετά δύσκολο να επιτευχθούν από μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

- **Πόσο σημαντικό ήταν το οικονομικό σας κόστος για τις συγκεκριμένες αλλαγές-τροποποιήσεις στην επιχείρησή σας ;**

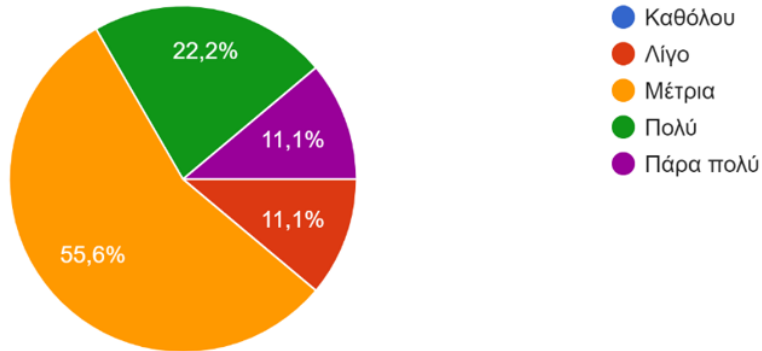
Συμπέρασμα απαντήσεων: Αναλύοντας το διάγραμμα παρακάτω των απαντήσεων, συμπεραίνουμε ότι στην ελληνική οικονομία και με τα ελληνικά δεδομένα στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης, δεν είναι ακόμα πάρα πολύ εύκολο οικονομικά να μπου οι εταιρείες στην διαδικασία να δημιουργήσουν ένα νέο πλάνο επενδύσεων με άλλες βάσεις και άλλες συνιστώσες. Δεδομένου ότι τα κριτήρια ESG δεν είναι διαδεδομένα στην ελληνικές εταιρείες, παράλληλα και οι επενδύσεις στον κλάδο αυτό δεν είναι οικονομικά ανεκτές από όλους. Όσο περισσότερο γίνεται γνωστό και απαραίτητο, τόσο πιο εύκολο οικονομικά θα γίνει για τις επιχειρήσεις. Για την ώρα, χωρίς να αλλάζει από κλάδο σε κλάδο, οι συγκεκριμένες αλλαγές στην παραγωγή και στην γενικότερη διαχείριση , είναι υπέρογκες και συνοδεύονται με μεγάλο εξίσου ρίσκο.

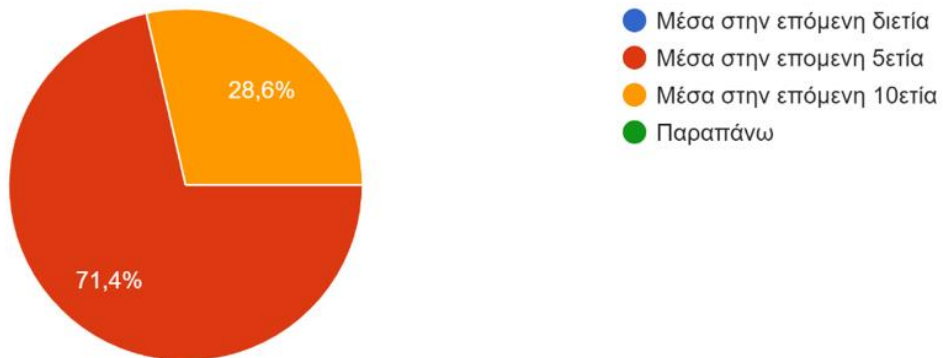
- **Είναι εύκολο οικονομικά να κάνετε παραπάνω επενδύσεις για να καλύψετε παραπάνω στόχους βιώσιμης ανάπτυξης;**

Συμπέρασμα απαντήσεων: Σε συνέχεια των απαντήσεων στην προηγούμενη ερώτηση, όταν το κόστος των επενδύσεων σε αυτόν τον τομέα είναι ήδη αυξημένο κατά πολύ , είναι λογικό οι επιχειρήσεις θα διστάζουν θα προχωρήσουν σε παραπάνω ανοίγματα. Αντίστοιχα λοιπόν, όταν αυξηθεί η ζήτηση για δημοσιοποίηση των στοιχείων βιώσιμης ανάπτυξης και αυξηθούν και οι επιχειρήσεις και δουλεύουν με αυτόν τον γνώμονα, θα μειωθεί και το κόστος των επενδύσεων για την βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι κλάδοι με τις πιο αισιόδοξες απαντήσεις είναι οι φαρμακοβιομηχανίες για μια ακόμη φορά αλλά και ο κλάδος των πηγών ενέργειας.

Αν ναι, σε ποιο χρονικό περιθώριο;

9. ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Η παραπάνω μελέτη έγινε σε ελληνικά δεδομένα και σε εγχώρια πλαίσια. Τα κριτήρια ESG ήταν διαδεδομένα ήδη στο εξωτερικό πολύ πριν έρθουν και εδραιωθούν στην Ελλάδα. Η βιώσιμη ανάπτυξη και η αναβάθμιση των επιχειρήσεων και των φορέων με βάση αυτή, έχει γίνει μέλημα των εταιρειών του εξωτερικού αρκετές δεκαετίες πριν από σήμερα.

Με βάση την έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους Galina V. και Burhan OZKAN, στο γράφημα 1 παρακάτω, προκύπτει η ισχύς των κριτηρίων συνολικά για όλο τον κόσμο τα τελευταία 20 χρόνια. Όπως προκύπτει από την έρευνα, η μέση βαθμολογία ESG έχει διπλασιαστεί, η οποία συνδέεται με την αύξηση του όγκου, της ποιότητας και της διαθεσιμότητας των δεδομένων.

Σύμφωνα με την έρευνα του περιοδικού «Corporate Knights», εταιρείες από τη Γαλλία, τη Δανία, τη Βραζιλία, τη Φινλανδία αλλά και ο Καναδάς ήταν μεταξύ των πέντε παγκόσμιων ηγετών εταιρειών που συμμορφώνονται με τις αρχές ESG στο 2021.

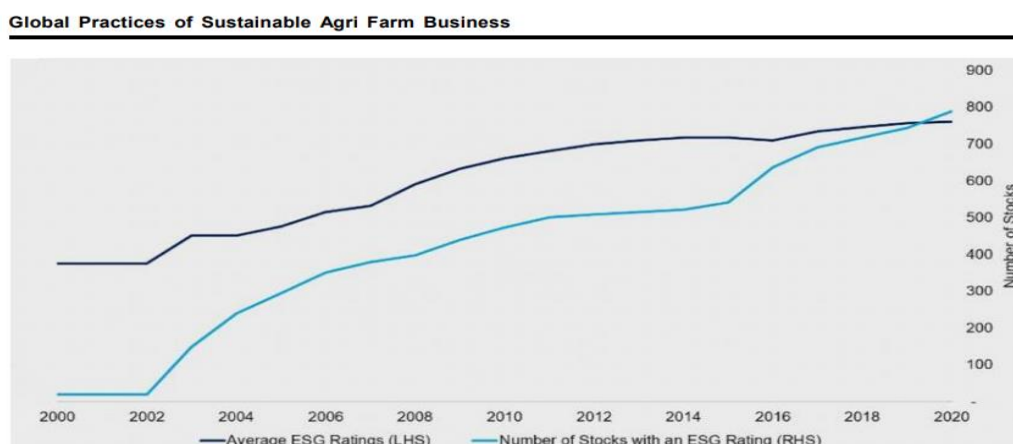

Figure 1. ESG rating dynamics from 2000 to 2020 [15]

Αναλυτικότερα για τον τομέα της γεωργίας. Η γεωργία είναι θεμελιώδης βάση για μια κοινωνία και για πολλές πόλεις αποτελεί την πλειοψηφία των εισοδημάτων αλλά και την λόγο κοινωνικής ευημερίας. Πολλές μελέτες όπως αυτή των Galina V. και Burhan OZKAN, αποδεικνύει ότι, παρά τις υπάρχουσες αντικειμενικές δυσκολίες, η διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης της σύγχρονης γεωργίας είναι αδύνατη χωρίς την εφαρμογή της έννοιας ESG και των αρχών της.

Μια από τις σημαντικότερες δυσκολίες που αντιμετώπισαν τα κριτήρια αλλά και οι άνθρωποι ανά τον κόσμο, ήταν η πανδημία COVID-19. Η δραματική πτώση των παγκόσμιων αξιών των μετοχών κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντανακλά ένα ισχυρό αρνητικό κλίμα μεταξύ των επενδυτών.

Στην έρευνα λοιπόν των KalokChan^bLouis T.W., Cheng^a και XiaoweiWang^b που έλαβε χώρα το 2021, απασχόλησε πολύ το ερώτημα αν το αρνητικό συναίσθημα της πανδημίας μεταφέρεται, αδιακρίτως, σε όλες τις μορφές ή αν είναι πιθανό οι επιδόσεις ESG να λειτουργούν ως πολύτιμος δείκτης για τη συστηματική απομάκρυνση από τον αρνητικό κίνδυνο σε περιόδους κρίσης.

Συγκεκριμένα λόγω πανδημίας εξετάστηκε πολύ το αντίκτυπο στην οικονομία της Κίνας, δεδομένου ότι από εκεί ξεκίνησε. Οι Gerhard Halbritter και Gregor Dorfleitner¹ εξέτασαν τον ρόλο των επιδόσεων ESG κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης σε ολόκληρη την αγορά, η οποία προκλήθηκε ως απάντηση στην παγκόσμια πανδημία COVID-19. Οι μοναδικές περιστάσεις δημιουργούν μια αμίμητη ευκαιρία για σκέψη στο ερώτημα εάν οι επενδυτές ερμηνεύουν την απόδοση ESG ως ένδειξη μελλοντικής απόδοσης μετοχών ή/και μετριασμού του κινδύνου. Χρησιμοποιώντας ένα νέο σύνολο δεδομένων που καλύπτει τις συνιστώσες CSI300 της Κίνας, δείχνουν οι ερευνητές (i) τα χαρτοφυλάκια υψηλού ESG γενικά ξεπερνούν τα χαρτοφυλάκια χαμηλού ESG , ii) οι επιδόσεις ESG μετριάζουν τον χρηματοοικονομικό κίνδυνο κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης και (iii) ο ρόλος των επιδόσεων ESG μετριάζεται σε «κανονικές» περιόδους, επιβεβαιώνοντας την αυξητική σημασία του κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Εκμεταλλευόμενοι ένα μοναδικό περιβαλλοντικό περιβάλλον και πρόσβαση σε ένα έγκαιρο και καινοτόμο σύνολο δεδομένων, έδειξαν ότι οι επιδόσεις ESG συνδέονται θετικά με τις βραχυπρόθεσμες σωρευτικές αποδόσεις των μετοχών CSI300 γύρω από την κρίση COVID-19. Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλουν στη βιβλιογραφία απεικονίζοντας εμπειρικά την ανθεκτικότητα των μετοχών με υψηλές επιδόσεις ESG σε περιόδους χρηματοπιστωτικής κρίσης σε ολόκληρη την αγορά, σύμφωνα με την άποψη ότι οι επενδυτές μπορούν να ερμηνεύσουν τις επιδόσεις ESG ως ένδειξη μελλοντικής απόδοσης μετοχών ή / και μετριασμού του κινδύνου σε περιόδους κρίσης. (David C.Broadstock^a, KalokChan^bLouis T.W., Cheng^aXiaoweiWang^b , 2021)

Τέλος, έχει δημιουργηθεί ένα δείκτης ο «MSCI World ESGScreened Index», ο οποίος βασίζεται στον παγκόσμιο δείκτη MSCI, τον μητρικό του δείκτη, και περιλαμβάνει τίτλους μεγάλης και μεσαίας κεφαλαιοποίησης για 23 ανεπτυγμένες αγορές (DM)* χώρες. Ο δείκτης αποκλείει εταιρείες από τον μητρικό δείκτη που σχετίζονται με αμφιλεγόμενα, μη στρατιωτικά και πυρηνικά όπλα και καπνός, που αντλούν έσοδα από την εξόρυξη θερμικού άνθρακα και πετρελαιοφόρου άμμου και που δεν συμμορφώνονται με τις αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου των Ηνωμένων

Εθνών. Παρακάτω, παρατίθεται ένα διάγραμμα στο οποίο απεικονίζονται οι «ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ — ΚΑΘΑΡΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ» του δείκτη τα τελευταία δέκα χρόνια.

CUMULATIVE INDEX PERFORMANCE – NET RETURNS (USD)
(MAY 2012 – AUG 2022)

ANNUAL PERFORMANCE (%)

Year	MSCI World ESG Screened	MSCI World
2021	22.16	21.82
2020	17.56	15.90
2019	28.15	27.67
2018	-8.60	-8.71
2017	22.49	22.40
2016	7.02	7.51
2015	-0.08	-0.87
2014	5.39	4.94
2013	27.58	26.68

Σύμφωνα με την έρευνα του MSCI, είναι φανερό, ότι η απόδοση των κριτηρίων και της εμπιστοσύνης που τους δείχνουν έχει αυξηθεί έντονα και δραματικά σε πάρα πολλές χώρες την τελευταία δεκαετία. Το συγκεκριμένο συμπέρασμα είναι μια ακτίδα φωτός στην ελπίδα των ειδικών και των οικονομολόγων, ότι δημιουργούνται γερές μελλοντικές και ενιαίες βάσεις για τις περισσότερες χώρες, με σκοπό την αποδοτικότερη οικονομία και την καλύτερη κοινωνία από όλες τις πλευρές. Επιπλέον, με βάση την συγκεκριμένη έρευνα, παρακάτω αναγράφονται οι δέκα καλύτερες σε βαθμολογία εταιρείες ανά τον κόσμο με βάση τον δείκτη.

TOP 10 CONSTITUENTS

	Index Wt. (%)	Parent Index Wt. (%)	Sector
APPLE	5.49	5.06	Info Tech
MICROSOFT CORP	3.99	3.67	Info Tech
AMAZON.COM	2.48	2.29	Cons Discr
TESLA	1.55	1.43	Cons Discr
ALPHABET A	1.39	1.28	Comm Srvc
ALPHABET C	1.33	1.22	Comm Srvc
UNITEDHEALTH GROUP	1.05	0.96	Health Care
JOHNSON & JOHNSON	0.91	0.84	Health Care
NVIDIA	0.81	0.74	Info Tech
META PLATFORMS A	0.81	0.74	Comm Srvc
Total	19.80	18.26	

10.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Συμπερασματικά, η μελέτη που πραγματοποιήθηκε κυρίως στον ελλαδικό χώρο τόσο για την ενσωμάτωση των κριτηρίων ESG όσο και γενικότερα για την Βιώσιμη Ανάπτυξη και της υποκατηγορίες της, είχε ως αποτέλεσμα ποικίλα συμπεράσματα.

Στην ελληνική αγορά, τα κριτήρια προσπαθούν να ενταχθούν στην επενδυτική σκέψη και νοοτροπία, τις τελευταίες δεκαετίες. Όλο και περισσότεροι επιχειρηματίες λαμβάνουν τις τελικές τους αποφάσεις με βάση αυτά. Βασική παρότρυνση είναι η ολοένα και περισσότερη κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική ευαισθησία των εταιρειών τόσο στην παραγωγική τους διαδικασία όσο και στην αντιμετώπιση εξωγενών παραγόντων.

Πιο αναλυτικά, ερευνά και μελετάει την άποψη που έχουν επενδυτές και φορείς για τα παραπάνω κριτήρια, τη σημαντικότητα του κάθε πυλώνα από τα κριτήρια, τις προκλήσεις που αυτά αντιμετωπίζουν στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον, την ενσωμάτωση και τα αποτελέσματα αυτών των κριτηρίων στην οικονομία, όπως επίσης και την άποψη που υπάρχει για το αν οι αξιολογήσεις ESG θα κυριαρχήσουν στο μέλλον και ειδικότερα εάν θα έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορεί να βοηθήσουν εταιρείες να ξεκινήσουν ή να ενισχύσουν τον καινοτόμο, για την Ελλάδα ακόμα, δρόμο της βιώσιμης ανάπτυξης, να αναπτυχθούν με πιο αποτελεσματικό προφίλ και να ακολουθήσουν την προσπάθεια που γίνεται παγκοσμίως για ένα καλύτερο μέλλον και από οικονομικής άποψης αλλά και από κοινωνικής πλευράς.

Η κλιματική αλλαγή είναι η σημαντικότερη πρόκληση που αντιμετωπίζουν τα κριτήρια ESG, κάτι που αποτυπώνει την κρισιμότητα που έχει ο περιβαλλοντικός πυλώνας στο σύγχρονο επενδυτικό περιβάλλον. Είναι απαραίτητο να διαμορφωθούν κοινές κατευθυντήριες γραμμές σε συνδυασμό με την εποπτεία ρυθμιστικής αρχής ως προς τη μεγαλύτερη αξιοπιστία και διαφάνεια των αξιολογήσεων ESG. Αυτό όμως, έρχεται σε αντίθεση με την απουσία γνώσης και πληροφόρησης για τους οίκους αξιολόγησης ESG, απουσία που μπορεί να παραθέτει ελλιπή πληροφόρηση για το πως αξιολογούνται και εξάγονται.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει απίστευτη ανάπτυξη σε θέματα ESG και βιωσιμότητας. Ότι αφορά τον συγκεκριμένο τομέα, βρίσκεται σε εξέλιξη. Έχουν γίνει πολλές ακαδημαϊκές μελέτες και εκθέσεις αλλά πολλά ερωτήματα ακόμα δεν έχουν απαντηθεί. Ο τομέας του ESG αναμένεται να

αναπτυχθεί, με περισσότερες ενέργειες και πολιτικές που έχουν ληφθεί για την προώθηση της υιοθέτησης του τους από ποικίλους φορείς μεταξύ των οποίων είναι εταιρειών, οργανισμών, και επενδυτές. Για το λόγο αυτό, η κάλυψη και η διαθεσιμότητα υψηλής ποιότητας δεδομένων ESG είναι ένα κρίσιμο ζήτημα. Αυτό είναι κάτι η οποία πρέπει να συνδυαστεί με βαθύτερη ανάλυση της έλλειψης συγκρισιμότητας των αναφερόμενων πληροφοριών σε όλες τις εταιρείες και την ενίσχυση της διαφάνειας αυτών των πληροφοριών.

Τέλος, η εκτεταμένη ακαδημαϊκή έρευνα είναι χρήσιμη για να αποφασιστεί ποιοι παράγοντες βιώσιμης ανάπτυξης και ESG παίζουν σημαντικό ρόλο, αλλά και ποιοι συγκεκριμένα έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις μακροπρόθεσμα. Αν και τα κριτήρια ESG έχουν αναλυθεί μέσα από τεράστιο αριθμό εκθέσεων, δεν υπάρχει τελικό συμπέρασμα για το ποια είναι τα πιο σημαντικά και επίσης τα οποία ζητήματα βιωσιμότητας είναι οικονομικά σημαντικά.

Για την επίλυση του παραπάνω προβλήματος, μια αποτελεσματική λύση θα ήταν συστήματα υποστήριξης, τα οποία θα μπορούσαν να προσφέρουν τις πληροφορίες που χρειάζονται οι εταιρείες και οι επενδυτές. Το εγχείρημα αυτό, απαιτεί τη συλλογή περισσότερων πληροφοριών και μια εξαντλητική ανάλυση του τρόπου λειτουργίας του ESG σε πρακτικό επίπεδο δηλαδή, πώς αντιδρούν οι εταιρείες στις αξιολογήσεις και τις βαθμολογίες ESG και πώς επηρεάζονται από αυτές.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <https://www.newmoney.gr/roh/afieromata/green-future/pia-ine-ta-kritiria-esg-ke-ta-ofeli-gia-tis-epichirisis-pou-ta-ensomatonoun/>
2. <https://businessrev.gr/2019/>
3. <https://epsiloncollege.gr/arthro-esg-kritiria-kai-viosimi-chrimatodotisi-mia-nea-pragmatikotita-choris-epistrofi-poy-afora-to-synolo-tis-epicheirimatikis-koinotitas/>
4. <https://www.athexgroup.gr/el/web/guest/esg-sustainability>
5. <https://www.ethemis.gr/2021/>
6. <https://www.insider.gr/sustainability/206312/esg-ta-periballontika-kritiria-kai-oi-axiologiseis-pistoliptikis-ikanotitas>
7. <https://www.investopedia.com/terms/e/environmental-social-and-governance-esg-criteria.asp>
8. <https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/13011>
9. <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/23966>
10. <https://www.sev.org.gr/proteraiotites/esg-perivallon-koinonia-diakyvernisi/>
11. <https://dias.library.tuc.gr/view/87064?locale=el>
12. <https://koumentakislaw.gr/arthra/krithria-esg-periballon-koinonia-diakybernhsh-epixeirhseis-anaptyksh/>
13. <https://dspace.lib.ntua.gr/xmlui/handle/123456789/53711?show=full>
14. <https://www.sustainalytics.com/corporate-solutions/sustainability-solutions/esg-liscensesE>
15. <https://www.gobyinc.com/how-sdgs-help-shape-esg-outcomes/>
16. <https://tokyocentury-news.com/sustainability/differences-sdgs-and-esg/>
17. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3997723
18. <https://www.ventasreit.com/corporate-responsibility/esg-goals>
19. <https://www.powergame.gr/apopsis/172875/taseis-ofeli-kai-pagides-ton-stoicheion-esg/>
20. <https://www.esgstories.gr/state-funding/ti-einai-i-odigia-csrd-tis-eyropaikis-epitropis-kai-pos-allazei-esg>
21. <https://cse-net.gr/>
22. <https://gslegal.gov.gr/wp-content/uploads/CL.pdf>

23. <https://www.epixeiro.gr/article/262703>
24. <https://www.grant-thornton.gr/insights/article/esg-sustainability-strategy-pos-oi-epixeiriseis-mporoun-na-eksasfalisoun-makroprothesmi-epitixia/>
25. <https://www.ihu.edu.gr/icsd/docs/eisagogi-sti-viosimi-anaptyxi.pdf>
26. <https://thetotalbusiness.com/2022/04/06/etoimazontai-pagkosmioi-kanones-viosimotitos/>
27. <https://www.futurelearn.com/info/courses/sustainable-business/0/steps/78337>
28. <https://www.socialsuitehq.com/articles/connecting-sustainability-goals-to-esg-disclosures>
29. <https://www.techtarget.com/searchcio/feature/10-key-ESG-and-sustainability-trends-for-business-IT>
30. <https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/13011>
31. <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/23966>
32. <https://dias.library.tuc.gr/view/87064?locale=el>
33. https://www.schroders.com/en/gr/professional-investor/sustainability/making-an-impact-through-sustainability/?gclid=CjwKCAjwo8-SBhAIEi-wAopc9WyUCm9b1V1c86Q7KuVyBT8XdOmqgHLaGEBvHgWynn9Z4GF0p2n-9BoCk9AQAuD_BwE&gclid=aw.ds
34. <https://www.forbes.com/sites/forbesbusinesscouncil/2022/01/12/esg-and-sustainability-in-business-a-new-way-forward/?sh=1870efc33ebf>
35. <https://www.cnn.gr/oikonomia/sustainable-news/story/267124/ti-prosferoyn-oi-axiologiseis-esg-se-epixeiriseis-kai-ependytes>
36. <https://www.kemel.gr/library/viosimi-anaptyxi>
37. https://www.ekke.gr/projects/estia/gr_pages/F_synerg/Solon/Biws_Anapt_Poiot_Zwhs/Biws_Anapt_sel5-46%20.pdf
38. https://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/what/glossary/s/sustainable-development
39. <https://www.texal.gr/index.php/aeiforos-anaptixi/162-aeiforos-anaptixi-einai>
40. <https://www.espa.gr/el/pages/dictionaryFS.aspx?item=4>
41. <https://www.unimc.it/farminc/el/mod4/unit4.html>
42. <https://unric.org/el/17-%CF%CF%83%CE%BE%CE%B7%CF%83/>
43. <https://gslegal.gov.gr/wp-content/uploads/2016/12/17>
44. <https://csr.ert.gr/keep/17-stoxoi-viosimis-anaptyxis/>

45. <https://ypen.gov.gr/stochoi-viosimis-anaptyxis-oie-sustainable-development-goals-sdgs/>
46. <https://www.statistics.gr/sdgs>
47. https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/12433/Michalis_16016.pdf?sequence=1&isAllowed=y
48. <https://www.sep.org.gr/el/normal/20103/ViewBlogArticle>
<https://unric.org/>
49. https://hellenicaid.mfa.gr/media/images/docs/Agenda_2030.pdf
50. <https://el.about.aegeanair.com/eythyni/csr-report/>
51. <https://ellaktor.com/ektheseis-viosimis-anaptyxis/#\>
52. <https://www.admie.gr/i-etaireia/biosimotita/ektheseis-biosimis-anaptuksis>
53. <https://www.coca-cola.gr/mathe-gia-emas/stratigiki/ekthesi-epixeirimatikis-drastiriotitas-viosimotitas-2019>
54. <https://www.metaxahospitality.gr/media/rfoneaif/mhg-sustainability-report-2019-2020.pdf>
55. <https://www.naftemporiki.gr/afieromata/story/1828015/ektheseis-apologismoi-biosimotitas-to-75-symbato-me-ta-diethni-protypa>
56. <https://www.aodos.gr/etairiki-upeuthunotita/ektheseis-etairikis-upeuthunotitas-aeiforos-anaptuxi/>
57. https://www.mytilineos.gr/media/x42byvyo/mytilineos_sustainability_development_report_2020_gr.pdf
58. https://hfsf.gr/wp-content/uploads/2021/11/HFSF_Sustainability_Report-2020_GR.pdf
59. <https://www.esgstories.gr/business-esg/ayta-einai-ta-tria-kathieromena-diethni-protypa-anaforas-esg-poio-tairiazei-stin>
60. <https://www.newmoney.gr/roh/afieromata/green-future/pii-kladi-proigounte-stin-efarmogi-kritirion-esg-stin-ellada/>
61. <https://www.esgstories.gr/business-esg/poioi-kladoi-tiroy-n-perissotero-ta-kritiria-esg-stin-ellada>
62. <https://www.insider.gr/sustainability/208390/oi-7-taseis-sto-esg-2022-ti-kanoy-n-oi-etaireies-stin-ellada>
63. <https://startupper.gr/news/84303/i-pfizer-hellas-parousiase-tin-esg-stratigiki-tis-me-vasi-tin-kainotomia/>

64. <https://www.lifo.gr/thegoodlifo/good-living/i-ensomatosi-ton-esg-kritirion-apo-tis-ellinikes-epiheiriseis-oi-prokliseis>
65. <https://www.businessnews.gr/epixeiriseis/esg/item/214807-poies-einai-oi-35-etaireies-tou-neou-deikti-esg-tou-xrimatistiriou-athinon>
66. <https://www.eurobank.gr/el/omilos/esg-environment-society-governance/esg-apologis-moi-ektheseis>
67. <https://www.esgstories.gr/governance/dimosieytike-i-ekthesi-biosimotitas-tis-energeangia-2020>
68. <https://www.infoquest.gr/el/news/ekthesi-biosimis-anaptyxis-omiloy-quest-gia-2020>
69. <https://www.quest.gr/el/corporate-social-responsibility/sustainable-development>
70. https://www.investeurope.eu/media/1777/invest-europe_esg_dd_questionnaire.pdf
71. <https://www.caverion.com/contentassets/04e19da08cdf41a69b11ae2eb0a7832f/esg-questionnaire-final.pdf>
72. https://www.dbresearch.com/PROD/RPS_EN-PROD/PROD000000000520951/ESG_Survey_%E2%80%93_What_corporates_and_investors_think.PDF?undefined&reallload=7PL/5QD~j4WVWk~U7o3By-gtsEzjnvttjD6jqN7m4jP9589/etrAd7~p/R0FODoOvU
73. <https://hbr.org/2022/01/10-esg-questions-companies-need-to-answer>
74. https://www.evestment.com/wp-content/uploads/2020/10/eVestment_ESG_Questionnaire_Sample.pdf
75. https://dwtyzx6upklss.cloudfront.net/Uploads/t/r/o/pri_beneficiarypreferencessurveytemplate_607372.pdf
76. <https://www.lsta.org/content/esg-diligence-questionnaire-borrower/>
77. <https://www.reuters.com/business/sustainable-business/what-is-eus-sustainable-finance-taxonomy-2022-02-03/>
78. <https://www.klipfolio.com/resources/articles/what-is-a-key-performance-indicator>
79. <https://globalsustaingroup.com/>
80. <https://www.businessnews.gr/epixeiriseis/esg/item/214807-poies-einai-oi-35-etaireies-tou-neou-deikti-esg-tou-xrimatistiriou-athinon>
81. <https://www.capital.gr/agores/3561051/dimiourgia-deikti-esg-apo-to-xrimatistirio-athinon>

82. https://www.businessdaily.gr/epiheiriseis/28309_erotimatologio-apo-ha-ethe-kai-ekpastsis-eisigmenes-gia-tin-yiothetisi-beltiston
83. <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2964995/theFile>
84. https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/12802/Logotheti_bio1708.pdf?sequence=1&isAllowed=y
85. <https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php>
86. https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=e8nnDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA1976&dq=researches+for+esg&ots=DGH3f3w-4V&sig=KzwvMNdUKoLakw1iDgPCgPjtxsU&redir_esc=y#v=onepage&q=researches%20for%20esg&f=false
87. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0929119921000092>
88. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1058330015000233>
89. <https://www.msci.com/documents/10199/9d2eece-c2db-3d86-873f-faaac8cd62ef>
90. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1544612320309983>
91. <https://www.msci.com/documents/10199/868074a7-691a-6872-00e7-bcb33275ef7c>
92. https://www.theiia.org/globalassets/site/content/articles/global-perspectives-and-insights/2022/gpi_the_esg_risk_landscape_parts_1-3-final.pdf
93. https://www3.weforum.org/docs/WEF_ESG_Report_digital_pages.pdf